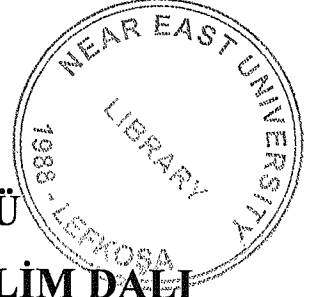

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇEVRE EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KUZEY KIBRIS'TA Kİ YAZILI VE GÖRSEL MEDYANIN
ÇEVRE KONULARINDA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNDE YARATTIĞI DÜŞÜNCE ALGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdusselam TANIŞMAN

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Şerife GÜNDÜZ

Lefkoşa

Aralık, 2015

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Çevre Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak Kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Şerife Gündüz

Üye: Yrd. Doç. Dr. Behçet Öznacar

Üye: Dr. Fidan Aslanova

Onay :

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

2.11.2015

Prof. Dr. Orhan ÇİFTÇİ (4)
Fatma Altınay Akcal

ÖNSÖZ

Şüphesiz sağlıklı ve huzurlu bir yaşamın temel şartı yaşadığımız çevrenin korunması ve ona karşı olan sorumlulukların yerine getirilmesidir. Son yüzyılda dünyada meydana gelen teknolojik gelişmelerle beraber küresel sermaye daha fazla kazanç sağlamak için dünyamızın kaynaklarını hiç bitmeyecekmişçesine sömürmeye devam etmektedir. Tüm bunlar yaşanırken maalesef kaynaklarımız tükenmekte buna paralel olarak çevremiz tahrip olmakta ve yok olmaya yüz tutmaktadır. Gelişen teknolojiye bağlı olarak teknolojik nimetlerin büyümesine kapılan insanoğlu yaşadığımız çevrenin önemini unutmakta, çevreye sahip çıkmak yerine sistemin bir parçası olmakla yetinmeyip artan talepleriyle yaşadığımız çevrenin yok olmasında başat rol oynamaktadır.

Toplumun, konu ile ilgili bilinçlendirilmesi ve kapsamlı bir çevre eğitimi, bu sorunun çözümüne hizmet edecektir. Bunun yanında medya organları gibi kitle iletişim araçları bu sorunun giderilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Fakat medya organları yaptığı yayınlar beklenilenin aksine sonuçlar verebilmektedir.

Bu bağlamda yapılan bu çalışma, medya organlarının çevre konularında birey üzerinde bıraktığı etkilerin biçimini ve boyutunu ölçmeye yönelik olması ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 'nde daha önce çalışılmamış olması açısından önemlidir.

Çalışma konusunun belirlenmesinden, tamamlanma aşamasına kadar geçen süre içinde değerli fikir ve bilgilerini benimle paylaşan, öneri ve eleştirilerde bulunan Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesinde görevli Çevre Eğitimi ve Yönetimi Ana Bilim Dalı başkanı Sayın Doç. Dr. Şerife Gündüz'e, samimi yaklaşımları ve sayısız katkılarından ötürü değerli hocalarım sayın Dr. Fidan Aslanova'ya ve sayın Yard.Doç.Dr. Behçet Öznacar' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatını benim,benimle beraber diğer dört kardeşimin tahsiline adayan sevgili babam Abdurrahman Tanışman ve annem Muhterem Tanışman'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

KUZEY KIBRIS'TA Kİ YAZILI VE GÖRSEL MEDYANIN ÇEVRE KONULARINDA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE YARATTIĞI DÜŞÜNCE ALGILARI

Abdusselam TANIŞMAN

Yüksek Lisans, Çevre Eğitimi ve Yönetimi A.B.D.

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şerife GÜNDÜZ

Aralık 2015

Bu çalışmanın amacı, Kuzey Kıbrıs'ta yer alan medya kuruluşlarının üniversite öğrencileri üzerinde ne gibi etkilerinin olduğunu saptanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda K.K.T.C.'li üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının değerlendirilmesi ile medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki narkotizasyon etkisinin incelenmesi için hem medya çalışanları hem de üniversite öğrencileri ile yüz yüze görüşmeler yaparak belirlenmiştir.

Araştırmanın evreni Kuzey Kıbrıs'ta yer alan medya kurumları (Detay Medya Grubu, Diyalog Gazetesi, Diyalog TV, Haberal Kıbrıslı, Havadis, Kıbrıs Gazetesi, Kıbrıs Postası, Kıbrıs TV, Sim TV, Yeni Düzen Gazetesi) çalışanları ile 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerde (Doğu Akdeniz Üniversitesi, Girne Amerikan Üniversitesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi) öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya, Kuzey Kıbrıs'ta yer alan 5 büyük Üniversitede öğrenim gören K.K.T.C. vatandaşı 50 üniversite öğrencisi ile Kuzey Kıbrıs'ta yer alan tirajı yüksek 10 medya kurumunda çalışan 50 medya çalışanı olmak üzere toplam 100 kişi dahil edilmiştir. Araştırma verileri 5-15 Mayıs 2015 tarihlerinde öğrencilerin üniversitelerinde bulunduğu vakitlerde yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırma verilerinin medya çalışanları ayağı ise 16-30 Mayıs 2015 tarihleri arasında medya kurumları ziyaret edilerek burada ki çalışanlar ile yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada üniversite öğrencilerinin ve medya çalışanlarının görüşleri doğrultusunda araştırmanın farklı boyutları belirlenmeye çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında uygulanan görüşme formunda medyanın çevre sorunlarına yaklaşımı ve bunu okuyucuya/izleyiciye sunuş tarzı dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme sorularından elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Medya günümüzde olayları geniş kitlelere duyuran ve duyarlılığı arttıran bir araç olarak varlığını sürdürmektedir. Dünya medyasında sıkça yayınlanan ve ilk sıraları alan çevre ve çevre sorunları ülkemiz medyasında da yerini almaktadır.

Medyada yer alan çevre temalı yayımlar gündemi oluştursa da bu durum toplumu bilinçli bir şekilde hareket etmeye itmemektedir. İletişim araştırmacıları, medya aracılığıyla bireylerin edinilen bilgileri kendi yaşamlarına yansıtabilecekleri kanısındadır. Fakat yoğun medya enformasyonuna maruz kalan bireyin farkında olması ile harekete geçmesi birbirine karıştırılır hale gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki uyuşturucu etkisinin incelenmesidir. Bu araştırmayla elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlara göre yorumların literatürle desteklenerek okuyucunun konuyu daha iyi kavranmasına yardımcı olması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Sorunları, Çevre ve Medya, Narkotizasyon Etkisi

ABSTRACT

UNIVERSITY STUDENTS' COGNITIVE PERCEPTIONS CREATED BY THE PRINTED AND VISUAL MEDIA IN NORTHERN CYPRUS IN RELATION TO ENVIRONMENTAL ISSUES

Abdusselam TANIŞMAN

Master's Degree, Environmental Education and Management

Supervisor: Assoc. Prof.Dr.Şerife GÜNDÜZ

December 2015

The aim of this study is to identify the impact of media organisations in Northern Cyprus on university students. In this respect, face-to-face interviews were carried out with both professionals working in the media and university students, in order to assess the environmental sensitivities of the students in TRNC and examine the narcotisation effect of the media on these students.

The population of the study consisted of professionals working in the existing media organisations in Northern Cyprus (DetayMedia Group, DiyalogNewspaper, Diyalog TV, HaberalKıbrıslı, Havadis, KıbrısNewspaper, KıbrısPostası, Kıbrıs TV, Sim TV, YeniDüzenNewspaper) and university students who were registered at one of the existing universities in Northern Cyprus (Eastern Mediterranean University, Girne American University, European University of Lefke, Cyprus International University, Near East University) during 2015-2016 academic year. A total of 100 people participated in the study, of whom 50 were university students with TRNC citizenship, registered at the five largest universities in Northern Cyprus at the time of the study, and the remaining 50 were media professionals working in the 10 highly circulated media organisations in Northern Cyprus. Data were collected via interviews, which took place between 5-15 May 2015, during the time that students were present on campus. In addition, data were collected from the media professionals between 16-30 May 2015 by visiting the organisations they worked in and interviewing them. Based on the views of the participants, an attempt was made to identify the different dimensions of the study. An interview schedule was prepared to focus on the participants' perceptions in relation to the media's approach towards environmental issues and

the way these were presented to the readers/viewers. Data obtained through the interviews were analysed using content analysis.

Media exists as a means to inform masses of events and increase sensitivities. The environment and environmental issues, which are frequently published in the world media and are top news, are also dwelled upon by the media in our country.

Even though environmentally themed publications create an agenda, this does not motivate the public to act in a consciously informed manner. Communication researchers believe that individuals can integrate the information they gain through the media into their lives. However, the issues of awareness and actions of individuals, who are intensively bombarded with information through the media, appear to be confused with each other. The aim of this study was to investigate the anaesthetic effect of media on university students. The findings of the study will help the readers to understand these issues better through a discussion supported by the existing literature.

***Key words:*Environment, Environmental Issues, Environment and the Media, Narcotisation Effect**

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	3
1.3.Çalışmanın Amacı.....	3
1.4.Çalışmanın Önemi.....	4
1.5.Sayıtlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7.Terimler Sözlüğü.....	6
1.8.Kısaltmalar çizelgesi.....	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Çevre Kavramı ve Gelişimi.....	8
2.2. Canlılar ve Çevre.....	8
2.3. Çevre-İnsan İlişkisi.....	9
2.4. Çevrecilik (Çevre Bilinci).....	9

2.5. Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkışı	12
2.6. Çevre Kirliliğinin Nedenleri	13
2.6.1. Nüfus Artışı.....	14
2.6.2. Kentleşme.....	14
2.6.3. Sanayileşme.....	14
2.6.4.Çevrenin Kirlenmesinde Etkili Olan Diğer Faktörler.....	15
2.7. Çevre Kirliliğinin Boyutları.....	15
2.7.1. Hava Kirliliği.....	16
2.7.2. Su Kirliliği.....	16
2.7.3. Toprak Kirliliği.....	17
2.7.4. Sanayi (Endüstriyel Kirlenme).....	17
2.7.5. Turizm.....	18
2.7.6. Katı Atıklar.....	18
2.7.7. Gürültü Kirliliği:.....	19
2.8. Çevre Sorunlarının Çözümü.....	20
2.9. Çevre Eğitimi.....	20
2.10. KKTC’de İlköğretim ve Ortaöğretim Seviyesinde Çevre Eğitimi.....	23
2.11. K.K.T.C’ de Yükseköğretim Seviyesinde Çevre Eğitimi.....	24
2.12. Çevre ve Medya İlişkisi.....	25
2.13. Çevre ve Medya Konularına Yönelik Akademik Çalışmalar.....	26
2.14. Medyanın Duyarsızlaştırma Etkisine Yönelik Kuramsal Çalışmalar.....	27

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli.....	31
3.2. Çalışma Grubu.....	32
3.3. Veri Toplama Aracı.....	33
3.4. Veri Toplama süreci.....	34
3.5 Verilerin Analizi.....	35

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Bulgular.....	38
--------------------	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA,SONUÇ,ÖNERİLER

5.1. Tartışma.....	68
5.2. Sonuç.....	77
5.3. Öneriler.....	90

Kaynakça.....	93
Ek-1.....	104
Ek-2.....	105
Ek-3.....	106
Ek-4.....	107
Özgeçmiş.....	108

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İnsanların Çevre Bilincini İçselleştirme Dereceleri.....	9
Tablo 2: Katılımcı Durumu.....	30
Tablo 3: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceler	35
Tablo 4: Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşünceler.....	38
Tablo 5: Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bu uyarıların eyleme dönüştürülmesi.....	40
Tablo 6: Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkında düşünceler.....	42
Tablo 7: Bireyin çevre ile ilgili yaptığı yayımları dikkate alıp, kendi hayatında eyleme dönüştürmesi.....	45
Tablo 8: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler.....	47
Tablo 9: Gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme.....	49
Tablo 10: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler	52
Tablo 11: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimler sorumluluk almalı	54
Tablo 12: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimler sorumluluk almalı	57
Tablo 13: Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması	60
Tablo 14: Bir birey olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması	63

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayıtlıları ve araştırma ile ilgili tanımlar tartışılmaktadır.

1.1. Problem durumu

Günümüze dek yapılmış araştırmalar gösteriyor ki, dünyayı günden güne tehdit eden bir çok unsur mevcut. Bu unsurlardan en dikkat çekici olanlardan biri de çevre sorunları; ya da bir başka deyişle ekolojik tehdittir. İnsanoğlu, kendisine sunulan sınırsız nimetler arasında, çevresine verdiği zarardan habersiz günden güne yaşamını rahatlıkla sürdürmüştü; sonunda da elinde kalanlara bakıp hayıflanmıştır. Geriye dönüşü olmayan bir çok sonuç; yüzyıllarca bilinçsizce kullanılan kaynaklar, sonunda bizlere ağır bedeller ödetmeye başlamıştır. Bilim insanları, bu noktada devreye girerek çevre ve doğanın önemini insanlara anlatmak; daha fazla geç kalmadan dünyamızın karşı karşıya olduğu bu hayati tehlikeyi önlemek için çalışmalar yapmışlardır. (Daştan, 1999)

Çevresel bozulmaların etkileri sadece yerel olarak hissedilmez, iklim değişikliği, ozon tabakasında meydana gelen incelme, havaya salınan zararlı gazlar neticesinde oluşan asit yağmurları, sera gazları, hava kirliliği ile su kirliliği gibi daha birçok çevresel sorun küresel ölçekte de hissedilir hale gelmiştir. Teknolojik değişimleri takip eden küresel ekonomik yeniden yapılanmalar, aşırı nüfus artışı gibi unsurlar çevresel risklerin artmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak dünyanın son yıllarda atlatmaya çalıştığı ağır ekonomik krize rağmen, çevre bilincinin yaygınlaştırılıp güç kazandırıldığı, bireylerin çevreci eylemlere katılımının gerekliliğinin ısrarla belirtildiğinin ve çevre sorunlarına yönelik yoğun bir biçimde uyarıldığının işaretleri görülmektedir. Denilebilir ki, gelecek yüzyılda karşı karşıya kalacağımız fiziksel çevre sorunları ve bunların insan yaşamı üzerindeki olası olumsuz etkileri, medyada uzun yıllar tartışılmaya devam edecektir. Diğer yandan, çevresel sorunlarla ilgili enformasyonu medyadan takip ederken, sorunlar katlanarak büyümekte ve bireylerin görebileceği, koklayabileceği kısaca yakından hissedebileceği boyutlara ulaşmaktadır.(Panayırıcı ve Uslusoy, 2010)

Çevre uzun yıllar boyunca meydana gelen doğal ve beşeri etmen,süreçleri sonucunda meydana gelmiştir. Medya ise her türlü sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeler içeren çok geniş bir iletişim araçları yelpazesidir. Demokrasilerde yasama, yürütme ve yargı güçlerinin yanında bağımsız medya dördüncü güç kabul edilir. Medyanın kısa ve uzun vadede toplum üstündeki etkileri herkes tarafından bilinmektedir.(Uçman, 2015)

Medya, çevresel sorunlarla (asit yağmurları, küresel ısınma, ozon tabakasında yırtılma, tarımda kullanılan kimyasallar, çarpık kentleşme, hızlı nüfus artışı vb.) ilgili olarak bireylere duyurularda bulunmaktadır. Ulrich Beck, toplumda mevcut kültürel sembollerin yanı sıra, medyada yer alan enformasyona göre de bireylerin önceliklerini belirlediğini vurgulamıştır (Belk, 1995). Bu nedenle, çevresel sorunlar hakkında enformasyon içeren mesajlar verme konusunda ve enformasyona yönelik bireylerde farkındalık oluşmasını sağlamada anahtar kaynak medyadır denilebilir. Bu anlamda, çevreci sosyologların da, çevre sorunlarına yönelik bireyleri uyarmada ve farkındalıklarının oluşmasını sağlamada kitle iletişim araçlarının rolünü sıklıkla vurguladıkları söylenebilir (Belk 1992, 1995).

Fakat medyanın çevreyle ilgili yaptığı yayınlar gündem oluşturmuş hatta popüler söylemi etkilemiş olsa bile bu durum bireylerin bilinçli bir şekilde harekete geçtikleri anlamına gelmemektedir. İletişim araştırmacıları, kitle iletişim araçları yoluyla edinilen bilginin bireyler tarafından olaya etkin bir katılım olarak görülebileceği iddiasındadır. Bu yaklaşıma göre medyadan bireye doğru akan yoğun enformasyon “farkında olmak” ile “harekete geçmek” kavramlarını birbirine karıştırılır hale getirmiştir.(Panayırıcı ve Uslusoy, 2010)

Medya, çevre konularına daha fazla önem verip çevre temalı yayınları yazılı ve görsel medyada sürekli yayınlayarak bu olayları sürekli gündemde tutmalıdır. Kamu oyunun dikkatini çevre konularına çekip çevreyi kirleten bireyler, kurum ve kuruluşlar üzerinde kamuoyu tepkisi oluşturulması medyanın başlıca görevleri arasında yer almalıdır.

1.2. Problem Cümlesi

Medyanın çevre konularında üniversite öğrencileri üzerinde duyarsızlaştırıcı etkisi? Nin boyutu nedir?Üniversite öğrencileri ile medya çalışanlarının bu konuda ki düşünceleri arasında farklılık var mıdır?Varsa boyutu,nedenleri ve sonuçları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki duyarsızlaştırıcı etkisinin araştırılması ile üniversite öğrencileri ile medya çalışanlarının bu konuya hangi perspektif doğrultusunda yaklaştığının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, Kuzey Kıbrıs'ta yer alan üniversitelerde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile Kuzey Kıbrıs'ta bulunan medya kurumları çalışanlarının konu hakkındaki görüşlerine ulaşabilmek için aşağıdaki amaçlara cevap aranmıştır.

Üniversite Öğrencileri;

1. Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşüncelerin neler olduğunun belirlenmesi.
2. Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkında düşüncelerinneler olduğunun belirlenmesi.
3. Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşüncelerin neler olduğunun belirlenmesi
4. Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarında meydana gelen değişimlerin neler olduğunun saptanması.
5. Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimlerin sorumluluk alması gerektiği konusunda düşüncelerin neler olduğunun belirlenmesi
6. Bireyin çevreye karşı duyarlı olup olmadığının öz eleştiri yöntemi ile belirlenmesi.

Medya Mensupları

1. Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşüncelerin belirlenmesi.
2. Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bunları eyleme dönüştürüp dönüştürmediğinin belirlenmesi.
3. Medya çalışanlarının çevre ile ilgili yaptığı yayımları dikkate alıp kendi hayatında eyleme dönüştürüp dönüştürmediğinin belirlenmesi.
4. Medya çalışanının gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi.
5. Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimlerin sorumluluk alması gerektiği konusundaki düşüncelerin belirlenmesi.
6. Medya kurumunun çevreye karşı duyarlı olup olmadığının öz eleştiri yöntemi ile belirlenmesi.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bugün geline nokta insanoğlu,yaşam standartlarını arttırmak,teknolojiyi daha da geliştirmek,sanayi faaliyetlerini ilerletip daha fazla üretim sağlamak,birim alandan daha fazla ürün elde edebilmek için tarımda kimyasal ilaç kullanımını arttırmak ve gibi birçok faaliyetlerle çevreyi bilinçsizce kirletmektedir.Çevreyi bilinçsizce kullanıp kirleten insanlık,gelecekte karşılaşıcağı sorunları hesap edememektedir.Şimdiden yaşanan ekstrem sıcaklıklar ve yağışlar doğanın bilinçsizce kirletilmesinden kaynaklanmaktadır.Tüm bu yaşanan ekstrem hava olayları,gelecekte insanlığı ne gibi tehlikelerin beklediğinin habercisi olmaktadır.

İnsanoğlu doğaya ilk adımını attığında,doğaya ayak uyduran,doğanın hükümlerine uyan bir konumdayken şu an doğaya hükmeden bir konuma yükselmiştir.Bu aşamaya gelinceye

Kadınlar doğa bilinçsizce kullanılmış ve insanlığın çıkarları için doğamız gün geçtikçe kirletilmiş ve bunun neticesinde doğamız yok olmaya yüz tutmuştur.

1.5. Sayıtlılar

1. Araştırma için seçilen çalışma grubunun niteliklerinin uygun olduğu kabul edilmektedir;
2. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri ile medya çalışanları sorulan soruları samimi ve içten bir şekilde cevaplandırmıştır;
3. İlgili literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerin yeterli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Sınırlılıklar

- Bu araştırma Kuzey Kıbrıs'ta bulunan üniversiteler ve medya kurumları ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında K.K.T.C.' de yer alan 5 büyük üniversitede okuyan öğrenciler ile tirajı yüksek 10 büyük medya kurumunda çalışan medya çalışanlarının görüşleri ile sınırlıdır.
- Araştırma kapsamı içinde elde edilen veriler; hazırlanmış olan görüşme soruları verileri ve araştırma kapsamında kullanılan tekniklerle sınırlıdır.
- Bu araştırma eğitici, geliştirici ve bilgi verici çalışmalar oluşturmada üniversite öğrencilerine ve medya çalışanlarına göre değerlendirilmesi ile sınırlıdır

1.7. Terimler Sözlüğü

Metinde sık sık kullanılan, anlamının bilinmesi, okuyucuya “uygun” bir bakış kazandıracak nitelikte görülen bazı terimler aşağıda verilmiştir.

Çevre: Tüm canlıların hayati bağlarla bağlı oldukları, yaşam boyu ilişkilerini sürdürdükleri, etkiledikleri ve etkilendikleri dış ortamdır.

Eğitim: Bireylerin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişiklikleri meydana getirme sürecidir.

Doğa: Canlı ve cansız unsurlar bakımından, büyük bir renklilik ve çeşitlilik gösteren, etkilenen ve etkileyen, değişebilen ve değiştiren, yenilenebilme ve oluşturabilme özelliklerine sahip olan, insan etkisi dışında oluşmuş ve insansızda var olabilen, kendi mekanizmaları ve kanunları olan, çok farklı unsur, olgu, varlık, etkileşimler ve süreçleri kapsayan, sınırları kesinlik taşımayan açık bir sistemdir.

Çevre Eğitimi: Her ortamda ve her yaş grubuna verilmesi gereken, insanın biyofiziksel ve sosyal çevresiyle ilgili olumlu çevre değerleri, tutumları ve davranışları kazandıran; kişilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel basamakları birlikte etkileyen ve değiştiren, kalıcı ve ömür boyu süren eğitim-öğretim sürecidir.

Çevre Duyarlılığı: Bireylerin dünya, doğa ve çevre sorunlarına bakış açılarındaki hassasiyet ve çevreye olan ilgi, etik duruş, duygu, düşünce ve davranışların bütünüdür.

Çevre Sorunları: İnsanların çevrelerinde yarattığı olumsuz etkilerin tümünü niteleyen bir terimdir.

Çevre Bilinci: Bireylerin veya toplumların çevreyle, dengeli bir şekilde ilişkilerde bulunabilmesi için sahip olması gereken davranış, tutum ve düşünce şeklidir. Bunun temelinde, insanların çevreyi tahrip etmeden, ondan yararlanma ilkesi yatmaktadır.

Narkotizasyon: Uyuşturma.

1.8. Kısaltmalar Çizelgesi

KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
DPT:	Devlet Planlama Teşkilatı
ÇE:	Çevre Eğitimi
STÖ:	Sivil Toplum Örgütleri

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İnsanoğlu doğaya adımını attığı ilk çağlarda doğa tarafından kontrol edilen, yönetilen ve doğaya uyum sağlayan bir konumdayken, günümüzde sanayi devrimi ile başlayıp günümüzdeki teknolojik gelişmelerle beraber doğayı kontrol eden belli başlı konularda doğaya yön veren, doğayı dizayn edebilme yetisine sahip bir konuma yükselmiştir. Tüm bunların neticesinde doğa tahrip olmuş ve kendisini yenilemesinin sürekli önüne geçilmiştir. Tüm bu gelişmeler insanları birlikte adım atma noktasında birleştirici rol oynamıştır.

2.1. Çevre Kavramı ve Gelişimi

Cansaran ve Yıldırım'a (2010) göre çevre, "belirli bir zamanda dolaylı ya da dolaysız olarak kişiyi etkileyen, ferdin maddi, manevi gelişmesini ve yaşam koşullarını belirleyen biyolojik, coğrafi ve toplumsal etkinliklerin toplamıdır". Özey (2001) ise çevreyi, "bir yuvadan veya bir evden tutun da dünyanın tamamına kadar canlıların yaşadığı ortamların tümü" olarak tanımlamaktadır.

2.2. Canlılar ve Çevre

Her canlının biri cansız, diğeri canlı olmak üzere iki çevresi vardır. Canlı çevre, canlı ile aynı fiziksel alanı paylaşan ve canlıyı direk yada dolaylı olarak etkileyen tüm diğer canlılardır. Örneğin ormandaki bir tavşanın canlı çevresi sadece tavşanlar olmayıp, ormanda bulunan diğer bitkisel ve hayvansal organizmalar, ormanda yaşayan ve avlanan insanlar da onun canlı çevresidir. Cansız çevre canlıların içinde veya üzerinde yaşantılarını sürdürdükleri kaya, su gibi somut ortamlardır. Bunun dışında iklim elemanları, su ve toprağın fiziksel, kimyasal özellikleri cansız çevreyi oluştururlar. (Yücel, 1998)

2.3. Çevre-İnsan İlişkisi

İnsan-çevre ilişkisi, insanlık var olduğundan beri süregelen bir ilişkidir. İster yaratılışa, isterse kendiliğinden var oluşa inanılsın, her iki durumda da insanın aslı, toprağa ve tabiata dayanmaktadır. İnsanoğlu, var oluşunun kaynaklarını olduğu kadar, varlığını sürdürebilmesinin imkânlarını da çevresinde bulmuştur (Çopuroğlu, 2003).

İnsanın bilinen evrim sürecinde, ilkel insan doğa içinde ve doğa olaylarına karşı bütünüyle savunmasız, çaresiz ve yalnızdır. Yeryüzüne doğal korungaçları ile de gelmediğinden doğaya uyumsuz ve aykırıdır. Bu nedenle, varlığını sürdürebilmesi için başlangıçta doğaya baş eğmiş ve çevresine uyum sağlamaya çalışmıştır. Göçebelik evresinde insan belli ölçüde çevresini etkilemeye başlamasına rağmen yine de doğal olayların nedenini kavramaktan ve çevresini denetlemekten uzaktır. Ancak insan yerleşik tarım toplumuna geçişi ile beraber özellikle de neolitik çağın sonunda kentlerin ortaya çıkışı, insanın çevresini denetlemesi ve ona biçim vermesi mümkün olmuştur. Bu dönemden itibaren insanın bilgi ve teknik birikimi hızla artmış, her geçen gün doğayı daha fazla işleme ve çevreyi daha fazla etkilemeye ve denetlemeye başlamıştır. Giderek insan yüzyıllarca çevresini gelecek endişesi duymadan işlemiş, doğanın sunduğu zenginlikleri ve sağladığı kaynakları sömürmüştür. Zamanla insan-çevre ilişkileri, insanın çevreden yaşaması için gereken yararlanma düzeyini aşarak çevrenin olanaklarını zorlamaya, insafsızca kullanmaya ve hatta çevreye zarar verici, bozucu kullanmaya dönüşmüştür (Özerkmen, 2002).

2.4. Çevrecilik(Çevre Bilinci)

Kavram olarak çevre bilinci, bir insanın çevresiyle ilişkisinin kendi varlığı bakımından öneminin farkına varması şeklinde ifade edilebilir (TÜBA, 2002). Çevre bilinci, zaman içinde bireysel ve siyasal boyutlarda oluşan, çevreye zarar verilmemesi ve onun sürdürülebilir bir düzeyde kullanımının önemini kavrama olarak da tanımlanabilir (Yücel, ve arkadaşları, 2006).

Tablo 1: İnsanların Çevre Bilincini İçselleştirme Dereceleri

En Sığ Düzey	Çevre-insan ilişkilerinin, çevre sorunlarına neden olduğu bilgisine sahip olmak; ama bunun yanında kendi davranışlarını değiştirmemek ve başkalarının da davranışlarını değiştirmesini talep etmemektir.
İkinci Düzey	Kendi davranışlarını değiştirmemek, ancak başkalarının davranışlarını değiştirmesini talep etmektir. Kuşkusuz ki bu, fırsatçı ve ahlaki olmayan bir farkında olma.
Üçüncü Düzey	Kişinin çevresiyle ilişkisini “sorumlu” olarak kurmasıdır.
Dördüncü Düzey	Kişinin sorumlu davranmasının yanı sıra, başkalarının da sorumlu davranmasını sağlamaya çalışmak, bunun için sorumlu devlet organlarını uyarmak, sivil toplum kuruluşları içinde örgütlenmektir.
Beşinci Düzey	Çevre sorunlarının çözümü için maddi fedakarlıklarda bulunmaktır.

Kaynak: TÜBA, 2002, s. 30

Tablo’da insanların çevre bilincini içselleştirme düzeylerinin farklı olduğu görülmektedir. Daha güvenli ve sağlıklı yarınlar adına, tüm yeryüzünün çevre bilinci yüksek insanlardan oluşan bir toplum yapısının varlığına ihtiyacı bulunmaktadır. Çünkü insanların ilk çağlardan beri doğa ile mücadele ederek gereksinimlerini karşılama arayışının, Sanayi Devrimi ile birlikte inanılmaz bir hız kazanması, tüm canlıları gelecekte yaşama elverişli olmayan bir yeryüzü gerçeğine doğru götürmektedir. Böyle olumsuz ve karamsar bir tablo karşısında, insanların bilinçlenerek çevresiyle uyumlu bir birlikteliği yakalamaları gerekmektedir.(Karataş, 2013)

Doğaya zarar verenlerin etkili bir biçimde cezalandırılmasının gerekliliğini yadsımaksızın, kişilerin doğayı tanımalarına, bitkilerin, hayvanların büyümelerini karşılıklı ilişkilerini kısaca doğayı anlamalarına fırsat verici bilgilerle yaşamın her evresinde karşılaştırılmaları, bitki, hayvan yetiştirme gibi deneyimler kazanmalarına ortam yaratılması ve bu yöndeki davranışların cesaretlendirilmesi kişilerin çevre ile ilgili fikirlerinin gelişmesine ortam yaratabilecek onların çevre bilincini arttırabilecektir.(Türküm, 1998)

2.5. Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkışı

Erten (2004) 'e göre son yıllarda dünyanın çeşitli yerlerinde sel baskınları, asırı kuraklık, şiddetli rüzgârlar ve öldürücü yaz sıcakları gibi doğal afetler görülmekte ve sayılarla ifade edilemeyecek kadar mal ve can kaybı oluşmaktadır. Bunlar insanlığın karşılaştığı sürpriz gelişmeler değildir. Bunlar, yıllardan beri bilim adamlarınca dile getirilen fakat daha çok refah ve kazanma hırsıyla kulak ardı edilen acı gerçekle insanlığın yüzleşmesidir. Eğer çevrenin korunması konusundaki duyarsızlık böyle devam edecek olursa büyük bir olasılıkla insanlık daha birçok felaketle karşılaşacaktır.

2.6. Çevre Kirliliğinin Nedenleri

Çevre kirliliğine, çeşitli kaynaklardan çıkan katı, sıvı ve gaz halindeki kirletici maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi neden olmaktadır. Gerek ülkemizde ve gerekse Dünyada son çeyrek yüzyılda hızla artan insan nüfusunun çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması için teknolojinin gelişmesine paralel olarak sanayileşme yoğun olarak birçok yerde kontrolsüz olarak gelişme göstermiştir. Sanayideki bu kontrolsüz artış beraberinde var olan doğal kaynakların birçok yerde hızla tükenmesine neden olmaktadır. Doğal kaynaklar hızla tükenirken, üretim ve tüketimden kaynaklı atıkların önlemler alınmadan doğaya atılması Çevre Kirliliğinin oluşmasına ortam sağlamaktadır.(UZTB, 2012)

Genel olarak çevre kirliliğinin nedenlerini dört başlık altında sıralayabiliriz.

2.6.1. Nüfus Artışı

Dünyada hızla artan insan sayısı, eldeki kaynakları yetersiz duruma getirmektedir. Kaynakların çoğunluğu ve verimliliğin fazlalığı, bu artış karşısında yetersiz kalmaktadır. Çevre kirlenmesi ve buna bağlı olan birçok sorun, dünya nüfusunun hızla artmasıyla başlamıştır. (MEB, 2012)

Ülkelerin gelişmesine ve sanayileşmesine bağlı olarak şehirlere kırsal kesimdeki köylerden göç olayı da başlamış ve bu durum yine hızlı ve düzensiz kentleşmeye sebep olarak çevresel alt yapı sorunlarını artırmıştır. Düzensiz ve plansız kentleşme; alt yapı gibi kanalizasyon

sorunlarının ve katı atıklarının toplanması ve depolanması sorunlarını beraberinde getirmektedir.(UZTB, 2012)

2.6.2. Kentleşme

Çevreyle ilgili yayınların hemen hepsinde, kirlenmeye yol açan etmenlerin başında kentleşmeye yer verildiği görülür. Hava, su ve katı atıklar, enerji, toprak, yeşil örtü, gürültü vb. alanlarda dar anlamda "doğanın kirlenmesi" olarak, anlaşılabilir, çevre sorunlarını doğuran temel etmenlerin başında düzensiz kentleşmenin geldiği herkesçe kabul ediliyor.(Keleş, 1987)

Kent nüfusunun artmasındaki tek neden kuşkusuz sadece kırsal kesimden olan göç değildir. Sanayide, ticarete, turizmde ve hizmet sektöründe olan ve insanların daha rahat yaşamasına yönelik gelişmeler kentlerde toplanmış, bu hizmetlerin yürütülmesi için de ilave iş gücü gereksinimi doğmuştur. Sanayi ve ticaretin gelişmesi ucuz iş gücü ile gerçekleşebileceğine göre bu göçler sınır ötesi boyutta da görülmektedir. Kentlerde artan nüfusun oluşturduğu kirlilik kentin normal alt yapısı ile temizlenemeyecek kadar büyüdüğünde ortaya kent kirlenmeleri çıkmaktadır. Bir diğer deyiş ile, büyük kentlerde kentin kirlenmesini önlemeye yönelik gelişmeler kentlerdeki nüfus artışının gerisinde kaldığı için kentleşme her zaman için çevre kirliliğinin oluşmasında etkili olmuştur.(Halkman ve arkadaşları,2000)

2.6.3. Sanayileşme

Sanayileşmenin çevre kirliliği üzerindeki asıl olumsuzluğu doğrudan kirliliktir. Türkiye gibi sanayileşme sürecini devam ettiren ülkelerde yine ucuz üretim amacı ile ucuz yakıt kullanılmakta, üretim gereği olarak ortaya çıkan atıklar doğrudan alıcı kaynaklara verilmekte, sonuçta hava, su ve toprak kirlenmektedir. (Halkman ve arkadaşları, 2000)

Gelişmiş ülkelerin ekolojik sorunlar karşısındaki çelişkili tutumları, sanayileşme ve kalkınma uğruna dünyanın varlıklarını tüketirken (geri kalmış ülkelere çevreyi koruyarak kalkınmayı, daha doğrusu kalkınmamayı öğütlerken) ekolojik sorunların çözümü için herhangi bir kaynak aktarımına ve önlem almaya yanaşmama şeklinde ortaya çıkmaktadır(Torunoğlu ve arkadaşları,2013).

2.6.4.Çevrenin Kirlenmesinde Etkili Olan Diğer Faktörler

Burada değinilen temel faktörler yanında çoğu kez gözden kaçan ancak önemli boyutta ~~su kirliliği~~ oluşturan bir çok faktör daha vardır. Soğutma sistemleri ve kozmetikler de dahil olmak üzere pek çok üründe kullanılan freonun ozon tabakasına olan olumsuzluğu, hastanelerin biyolojik atıklarının düzenli olarak toplanmaması, egzoz gazları, İstanbul' da hurdalıktan çıkan radyoaktif atık, Körfez savaşında petrol kuyularının bombalanmasının yarattığı kirlilik, su ürünlerindeki ağır metal kontaminasyonu, 17 Ağustos 1999 tarihinde yaşanan depremin oluşturduğu enkaz kirliliği dikkate alınması gereken önemli faktörlerdir.Çevre ve sağlık bilinci eksikliğine bağlı olarak yaz mevsiminde özellikle sahil sitelerinde çocukların dondurma yediği saatlerde sivrisinek ilaçlaması yapılması, çocukların eğlence olsun diye ilacın içinde yürümeleri, ancak ilacın (mazot) sanıldığı gibi tehlikesiz değil, tam tersine başta böbrekler olmak üzere çeşitli organlarda birikinti yapmasının bilinmemesi ya da önemsenmemesi hayret ve endişe vericidir(UZTB, 2012).

2.7. Çevre Kirliliğinin Boyutları

Çevre sorunlarını genel olarak şu başlıklar altında sıralayabiliriz.

- Hava Kirliliği
- Su kirliliği
- Toprak Kirliliği
- Sanayi
- Turizm
- Çevresel Tahribat
- Katı Atıklar
- Gürültü Kirliliği

2.7.1. Hava Kirliliği

Ekolojik dengeyi bozan, insan sağlığını ve canlı hayatını olumsuz bir şekilde etkileyen insanların çeşitli tüketim aktiviteleri ve ekonomik faaliyetler sonucu, yapay yollarla havanın bileşimindeki maddelerin normalin üzerinde yoğunluğa ve miktara ulaşması ile havanın doğal bileşiminin bozulmasına hava kirliliği denir(MEB, 2011).

Fosil yakıtların kullanımından kaynaklanan kükürt ve azot salımları, diğer kirletici unsurlarla birlikte, havanın yapısını değiştirerek hava kirliliğine neden olurlar. Hava kirliliğine neden olan bu salımların ilk etkisi kendi yörelerinde hissedilir. Ancak, hâkim rüzgârların ve 1960'lardan sonra inşa edilen uzun bacaların yardımıyla hava kirliliğinin daha uzak bölgeleri etkileme potansiyeli mevcuttur. Ayrıca bu kirleticiler havadaki nemle birleşip yağış olarak yeryüzüne indiğinde canlı yaşamını ve fiziksel çevreyi olumsuz etkilerler. Asit yağmurları olarak adlandırabileceğimiz bu durum aslında azot ve kükürt salımlarının su buharıyla reaksiyona girmesi sonucu oluşur ve yeryüzüne indiğinde hem insan sağlığını, hem de doğal ve yapay çevreyi olumsuz etkiler (Orhan, 2012).

2.7.2. Su Kirliliği

Çepel (2008)' e göre "su kirliliği, istenmeyen zararlı maddelerin, suyun niteliğinin ölçülebilecek oranda bozulmasını sağlayacak miktar ve yoğunlukta suya karışması olayıdır.

Su kirlenmesi, su ortamının doğal dengesinin mineral oranı, tat, berraklık, asılı partiküllerin bozulması şeklinde tanımlanabilir. Suya karışan maddeler suların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini değiştirerek su kirliliği diye adlandırılan olayı ortaya çıkarır. (MEB, 2014)

Yeryüzünün $\frac{3}{4}$ 'ünün sularla kaplı olması, dünyada su bolluğu olduğu görünümü veriyorsa da, içilebilir nitelikteki su oranı ancak % 0.74 civarındadır. 18. yüzyılın son çeyreğinde, Sanayi Devrimi başlangıcında 1 milyar olan dünya nüfusu, 1950 yılında 2.5 milyar, 2005 sonunda ise yaklaşık 6.5 milyara ulaşmıştır. Dünya nüfusunun çok hızlı artışı, sanayi ve teknolojinin aşırı gelişmesi, ayrıca çevre bilincinin yeterince yerleşmemesi veya yaygınlaşamaması gibi nedenler dünyada içilebilir su miktarının giderek azalmasına sebep olmaktadır. Bunların yanı sıra, içilebilir su kaynaklarının sorumsuzca kirletilmesi, geri dönüşümü olanaksız sorunların yaşanmasına zemin hazırlamaktadır (Atalık, 2006).

2.7.3. Toprak Kirliliği

Çepel (2003) "toprağın verim gücünü düşürecek, optimum toprak özelliklerini bozacak her türlü teknik ve ekolojik baskılar ve olaylara toprak kirliliği adını vermiştir." Mutlu (2009)'ya göre "yerleşim yerlerinden çıkan atıklar, egzoz gazları, endüstri atıkları, tarımsal mücadele ilaçları ve kimyasal gübreler toprak kirliliğine neden olan başlıca etkenlerdir."

Tarımsal üretimin miktar ve kalitesini arttırmak amacıyla ticari gübreler, pestisidler, toprak düzenleyiciler ve hormonların kullanılması katı ve sıvı atıkların deşarjı, atık çamur uygulamaları, kirli suların tarımsal sulamada kullanılması, atmosferik çökelmeler ve radyoaktif serpintiler gibi girişimler sonucu topraklar kirlenmektedir. Bunun sonucu toprakların verimli ve sorunsuz kullanılabilme yeteneklerinin limitleri daralmakta ve her geçen gün sorun artarak devam etmektedir. Diğer taraftan toprakların doğal yapıları içinde bulunan asbest vb serbest kirleticiler toprak kirliliğinin başka bir sorunudur.(Türkoğlu, 2006)

Havada bulunan zararlı gazların su zerreciklerine karışması sonucu olarak oluşan ve yeryüzüne düşen asit yağmurları, bilinçsizce doğaya atılan ve doğada kaybolması yüzlerce yıl alan her türlü atık, tarımda haşerelere karşı mücadele bağlamında bilinçsizce ve ölçüsüzce kullanılan zirai ilaçlar, kontrolsüz çöp alanları oluşturulması gibi birçok ihmal toprağın kirlenmesine yol açmaktadır.

2.7.4. Sanayi (Endüstriyel Kirlenme)

Kalkınmanın ana sektörlerinden birisi olan sanayi ile çevre arasında çok yönlü ve birbirini etkileyici nitelikte çok sıkı bir ilişki olup, bu etkileşimin yarattığı olumlu sonuçlar yanında çevre koruma açısından önlemler alınmadığı ve uygun teknolojiler kullanılmadığı takdirde çevre üzerinde olumsuz sonuçlar doğuran bir dengesizlik sorunu ortaya çıkmakta; giderek kaynakların tahribine, çevrenin hızla kirlenmesine ve sanayi sektörlerinden kalkınmada beklenen faydaların giderek kaybolmasına yol açmaktadır (Çevre Notları, 2000). Endüstriden kaynaklanan hava kirliliği esas olarak yanlış yer seçimi ve atık gazların yeterli teknik önlemler alınmadan havaya bırakılması sonucu meydana gelmektedir. Endüstri emisyonları, üretimde kullanılan maddelerin atmosfere atılmasından dolayı endüstri türüne bağlı özel bazı kirlilikler yaratmakla birlikte endüstriyel kirliliğin en önemli kaynağı tesislerde kullanılan yakıttan gelen kirleticilerdir. Bu sebeple endüstrilerin kirletici potansiyeli bazı özel haller dışında kullanılan yakıt miktarına bağlıdır. Ayrıca endüstrilerin çevreye olan etkileri tesisten uzaklaştıkça hızla azalmaktadır. Buna karşılık son yıllarda lokal kirlilik problemlerine çözüm olarak yapılan yüksek bacalardan atılan kirleticiler ise daha geniş bölgelerde kirliliği sebep olmaktadır. Bu nedenle hava kirliliğinin önlenmesi çalışmalarında sadece baca yüksekliğini yükseltme gibi pansuman önerilerle lokal bir iyileştirmeden öteye gidilemez. Hatta bu yanlış köklü tedbirlerin alınmasını da engellemiş olur (Demirekin, 2001).

Son yıllarda dünyada lokal problemlerin azalıp asit yağmurları gibi bölgesel problemlerin fazlaca artması yüksek baca uygulamasının gelişmiş ülkelerde 1970'li yılların başından beri uygulanmasından kaynaklanmıştır(Brunland, 1991).

2.7.5. Turizm

Yüksel (2009)'e göre "turizm önlemleri tüm etkilere rağmen fiziksel çevreyi tahrip etmektedir."bunun başlıca nedeni kitle turizmi nedeniyle çevresel değerlerin bozulmasıdır.Bu bozulma insanların konuşmaları,fotoğraf makinelerinin flaşları,aşırı yük binmesi gibi pek çok olumsuz nedenden kaynaklanmaktadır.Havaalanı,marinalar ve diğer tatil komplekslerinin kurulması toprakları aşındırmaktadır.Aşırı ziyaretçi akını doğal çevre yapısını tahrip ederken, hayvan türlerini dışlayarak ekosistemi bozmakta,çöp ve gürültü fazlalığı yapmaktadır.Su ve toprak kaynakları, turizm gelişim trendine göre yönlendirilmektedir.

2.7.6. Katı Atıklar

Katı atık, en yalın anlatımıyla evsel, ticari ve endüstriyel işlevler sonucu oluşan ve tüketicisi tarafından artık işe yaramadığı gerekçesiyle atılan ancak çevre ve insan sağlığı yanında diğer toplumsal faydalar nedeniyle düzenli biçimde uzaklaştırılması gereken maddeler olarak tanımlanabilir (Clayton ve Huie, 1973). Kavramın belirleyici özelliği, kullanıcısının ya da üreticisinin maddeyi gözden çıkartması veya bu amaca sahip olmasıdır. Atık yönetimi literatüründe katı atık kavramı sıvı, gaz veya radyoaktif atıklar dışında kalan atıklar için kullanılsa da, söz konusu katı atıkların yeniden üretim ve işleme sürecine sokulması nedeniyle artık daha fazla atık anlamı taşımayan katı ya da yarı katı maddeler için de kullanılmaktadır (Zachary, 1995). Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 1946) sağlık kavramını sadece hastalıklardan uzak olma anlamında değil insanın fiziksel, zihinsel ve sosyal iyilik hali olarak tanımlamaktadır. Sağlıklı olmanın temel koşullarından birisi de sağlıklı çevredir. Katı atıklar, atık döngüsü içinde, üretildikleri andan son uzaklaştırma aşamasına kadar çevre ve insanla doğrudan ya da dolaylı etkileşim içindedir. Katı atıklar, gerek içeriklerindeki hastalık yapıcı veya bulaştırıcı maddelerle doğrudan; gerekse fare, sinek vb. diğer canlılar için beslenme ve üreme kaynağı olması nedeniyle dolaylı olarak çevre ve insan sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir (WHO, 1997, Güler, 1996, Tokgöz, 1982)

Katı atıkların çevreye etkileri biyolojik, kimyasal ve fiziksel nitelikte olabilmektedir. Doğrudan veya ara hayvanlarla bulaşabilen cüzam, veba, kolera, dizanteri, tüberküloz, kuduz, sıtma gibi hastalıklar biyolojik olumsuzluklara örnek olurken; çöp depolama alanlarında oluşan sızıntı suları ve gazlar, kimyasal ve biyolojik olumsuzluklara neden olmakta; çevreye sorumsuzca bırakılan atıklar insanlara fiziksel zararlar verebilmektedir. Yetersiz temizlik ve atık yönetimi uygulamaları ile çevre ve insan sağlığı arasındaki ilişki kalkmamamış ve/veya kalkınmakta olan ülkelerde açıkça gözlemlenmektedir (Palabıyık, 2001).

2.7.7. Gürültü Kirliliği

Yüksel (2009) “önemli bir çevre sorunu olan gürültüyü, istenmeyen, rahatsız edici ses” olarak tanımlamaktadır. Çepel (2008)’e göre “gürültü kaynağı olarak taşıtlar başta gelmektedir.” Bunun dışında imalathane ve fabrikalar, çeşitli elektrikli aletler, havalandırma araçları, hoparlörlerden yükselen sesler gibi çok çeşitli gürültü kaynakları da vardır.

Nazlıoğlu (1988)’ya göre “gürültü insanı fizyolojik ve psikolojik olarak olumsuz yönde etkilemektedir. Gürültünün sınırları kesin olarak belli değildir. Ancak, 55-65db. arası psikolojik rahatsızlık verici gürültüler, 55-90db. arası huzur bozucu gürültüler, 90db. ve üzeri fizyolojik bozukluğa neden olan gürültüler olarak tanımlanmaktadır. Gürültünün insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri geçici ve kalıcı işitme bozuklukları gibi fiziksel, kas gerilmesi, hipertansiyon, dolaşım bozukluğu gibi fizyolojik ya da sinir bozukluğu, korku, yorgunluk gibi psikolojik etkiler olabilir.

2.8. Çevre Sorunlarının Çözümü

Çevre sorunlarının çözümünde, bireyin duyarlılığının ve aldığı çevre eğitiminin yeterliliğinin etkisi göz ardı edilemez. Ailede ve tüm örgün eğitim kurumlarında verilecek olan çevre eğitiminin başlangıç noktasının belirlenmesi için, bireyin çevreye karşı göstermiş olduğu davranışlara ve aldığı çevre eğitiminin yeterli olup olmadığına bakılmalıdır. Gelecek nesillerin yetiştirilmesinde önemli görevler üstleneceği kabul edilen eğitimcilerin ve öğretmen adaylarının çevreye karşı göstermiş olduğu davranışlarına ve aldıkları çevre eğitiminin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi bu bağlamda önem taşımaktadır (Çabuk ve Karacaoğlu, 2003).

2.9.Çevre Eğitimi

İnsanların doğaya karşı bilinçsizce yapmış oldukları davranışların, günümüzde çevre sorunlarının en önemli nedenlerinden birisi olduğu söylenebilir. İnsanlar kendi amaçları doğrultusunda yaşadıkları çevreyi yok ederek aslında kendi geleceklerini yok etmektedirler. Çevreyi koruma ve geliştirmenin yolu ise eğitilmiş ve çevre bilinci yüksek bireylerden geçmektedir. Çevre bilincine sahip bireylerden oluşan bir toplum yapısına ulaşabilmeye çevre eğitimi anahtar kavramdır. Çevre eğitimi ile çevre bilinci artırılan toplum bireyleri, çevre sorunlarının çözümüne ışık tutabileceklerdir (Karataş, 2014).

Çevrenin korunması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi konularında gösterilen çabaların amacı daha sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama imkanlarının sağlanması olarak belirtilebilir. Bunu sağlayacak olan da yine insan olduğu için çevre konusunda istenilen, başarılı sonuçların alınmasının doğrudan doğruya insan unsuru ile ilgili olduğu söylenebilir. Bu da insanın çevre konusunda gerekli biçimde eğitilmesi, geliştirilmesiyle mümkün olabilecektir. İnsanı bilinçlendirip geliştirmek ise, insanlara gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılabilmesi ile sağlanabilecektir(Aydın ve Çepni, 2012).

İşte çevre eğitiminin temeli doğayı ve doğal kaynakları korumaya yönelik olup, çevre eğitimi bilgi vermenin yanında insan davranışını da etkilemektedir. Olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve sorunların çözümünde bireylerin aktif katılımını sağlamak çevre eğitiminin temel hedefi olarak belirtilebilir(Şimşekli, 2004).

Çevre eğitimi, mevcut ve olabilecek çevre sorunlarının çözümü için bireysel veya ortak hareket noktasında insanlara bilgi, değer, beceri ve deneyim kazandırarak çevre bilincini geliştiren bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Indabawa ve Mpofu, 2006).

Çevre eğitimi, çevre ve ilgili konularda bilinçli, mevcut çevre problemlerinin çözümüne katkı sağlayacak ve yenilerinin oluşumunu engelleyebilecek bilgi, beceri, tutum, güdü, kişisel ve toplumsal görev ve sorumluluklara sahip bir dünya nüfusu geliştirme amacı olan, yaşam boyu süren disiplinlerarası bir yaklaşımdır(Deniz ve Genç, 2010).

Çevre eğitimi ile yeryüzünün kaynakları ve güzelliklerinin sürdürülebilirliği için insanlardaki sorumluluk duygusunun açığa çıkarılması hedeflenmektedir(Palmer, 2003).

Toplumun tüm kesimlerini çevre konusunda bilinçlendirmek, bilgilendirmek, olumlu ve kalıcı davranış değişikliklerini kazandırmak ve bireylerin aktif katılımlarını sağlamak gibi temel

hedefleri olan çevre eğitiminden, yalnız bilgi vermek ve sorumluluk hissi oluşturmakla kalmayarak, insan davranışına da etki yapması beklenmektedir (Aydın ve Çepni 2012).

Çevre bilinci, bugün sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamayı desteklemekte ve çevre sorunları karşısında insan tutum ve davranışlarındaki değişimin önemli bir göstergesini oluşturmaktadır (Çolakoglu,2010).

Çevre bilincinin topluma işlemesi ve bu konuda kamuoyunun oluşması eğitime bağlı bulunmaktadır.(Orhon ve arkadaşları, 1998) Doğal ve yapay çevrenin bozulması halinde insanların büyük zorluklarla karşılaşacağını bilmesi ve anlaması için her türlü eğitim imkanlarından faydalanılarak onlara çevre bilincinin verilmesi gerekmektedir. Çevre bilincine ulaşılmasında da insanların sosyal davranışlarını temelden değiştirebilecek, etkili ve kapsamlı bir çevre eğitiminin en önemli koşul olduğu söylenebilir (Yıldız ve arkadaşları, 2008).

2.10.KKTC’de İlköğretim ve Ortaöğretim Seviyesinde Çevre Eğitimi

KKTC’nin yerel eğitim müfredatı savaş öncesi dönem ve savaş sonrası dönem olmak üzere 2 zaman aralığına ayrılabilir. Savaştan önceki dönemde, İngiliz idaresi (1896-1959) ve bağımsızlık dönemi (1960-1974) şeklinde zaman aralığına ayrılabilir.İngiliz idaresinin ilk dönemince ,çevresel farkındalığın en dikkat çekici hamlesi, “ okul bahçesinin” bir ders olarak başlatılmasıdır.Böylesi bir hareket günümüz çevre eğitimi çağdaş görüşü ile tamamen uyuşmamasına rağmen,çevre farkındalığının geliştirilmesi için ilginç bir başlangıç olmaktadır. Ayrıca, bu okul topluluğu içerisinde ve okul fiziki alanında başarılabilecek bir etkinlik olmaktadır. Bağımsızlık dönemi boyunca, bir konu olarak “Bilime Giriş” çevre eğitimine bir diğer destek olma niteliği taşımaktadır.Fakat, savaş sonrası dönemde ne yazık ki KKTC’de çevre eğitiminden söz etmek pek mümkün değildir. Bu dönemde çevre eğitimi “Çevre ve Trafik” adı ile öğretilmiş ve dersler, çevreden ziyade trafik üzerine odaklanmıştır. Bu ders bazı dönemlerde eğitim müfredatından çıkarılmıştır.Günümüzde, artan çevre problemleri baskısı ile ÇE’ni güncellemeye ve daha iyi bir duruma getirmeye çalışan bir takım çalışmalar bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı 2004 yılından itibaren ders kitaplarını değiştirmektedir. Bu bağlamda; ders kitaplarına ÇE ile ilgili yeni bölümler eklenmiştir. Ancak, bu bölümlerin yeterli olmaması nedeniyle, 9. sınıflar için “Çevre ve Beşeriyet” kitabının hazırlanması gündeme gelmiştir. Bu kitap 6 kişilik bir komite tarafından ve Biyologlar Birliği’nin katkılarıyla hazırlanmıştır. 9. sınıflar için “Çevre ve Sağlık” ders kitabı

hem öğretmen kitabı hem de öğrenci kitabı olacak şekilde hazırlanmıştı ve şubat 2007 tarihinde müfredat içerisine dahil edilmesi planlanmaktaydı. “Çevre ve Sağlık” kitabı sağlıklı yaşam ve hastalıklar, zararlı alışkanlıklar, ilk yardım yöntemleri, cinsellik ve aile, biyolojik çeşitlilik, ekosistemler kirlilik ve sürdürülebilir yeryüzü hakkında bölümler içermektedir. Özellikle çevre ile ilgili bölüm kapsamında, Kıbrıs’ta ki önemli ekolojik alanlar, Kıbrıs’ta meydana gelmiş genel çevre kirliliği ve sorunları ile olası çözüm yolları, sürdürülebilir yeryüzünde Kıbrıs’ın çevresel sorumlulukları ve alternatif(yenilenebilir enerji) enerjinin bölgesel ve uluslar arası boyutları ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır.Son olarak, ÇE’nin okullarda öğretilen her konu ile bütünleştirilmesi gerektiğinin tekrar etmek son derece önemlidir. Bu iyi bir çerçeveye, daha fazla zamana ve profesyonel uzmanlara ihtiyaç duymaktadır. Ancak çevrede kötüleşen durum bunun gerekliliğini artırmaktadır. (Gündüz,2009)

Çevre müfredatının esnek olması çok yardımcı olacaktır çünkü çevre sorunlarının durumu sürekli olarak değişmektedir ve müfredatın değiştirilmesi veya yeni duruma hızlı bir şekilde adapte edilmesi gerekmektedir. Bundan dolayı, çevre müfredatının; herkesi içermesi, ömür boyu devam etmesi, pratik ve esnek olması,ekonomik ve sosyal hedeflere uyum içerisinde olması gerekmektedir.(Goa ve arkadaşları, 2006)

Türkiye olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs’ta da öğrenciler orta öğretimde çevre eğitimini özümseyebilecek bir hazır bulunuşluğa sahiptirler ve orta öğretimde verilen çevre eğitiminin amaçları şunlardır:

- Çevrenin fizik, biyolojik ve sosyal öğelerinin bir bütün olarak ele alınması gerektiğinin, organizmanın dışında bulunan her şeyin çevrenin bir ögesi olduğunun, çevresel öğelerin sürekli bir etkileşim içerisinde bulunduğunun verilmesi.
- Çevre eğitiminin kişinin tüm hayatı boyunca alması ve uygulaması gereken bir eğitim süreci olduğu, temel amacın bireylerin çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu, kalıcı davranış değişiklikleri kazandırılması, doğal, tarihi ve estetik değerlerin korunması, bu uygulamalara aktif katılımın sağlanması.
- Sağlıklı bir çevrede yaşamının anayasal bir hak olmasının yanı sıra, böyle bir çevreyi oluşturma, koruma ve geliştirmenin aynı zamanda bir sorumluluk olduğunun, çevre sorunlarının çözümüne katılma ve görev alma istek ve bilincinin kazandırılması.

- Doğal ve yapay afetlere hazırlıklı olan, afet durumlarında, sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek temel bilgilere sahip olan, böyle durumlarda toplumsal organizasyonları kolaylaştırıp can ve mal kaybını en aza indirecek uygulama ve davranışlara katılma sorumluluğunun kazandırılması (DPT, 1994).

2.11. K.K.T.C' de Yükseköğretim Seviyesinde Çevre Eğitimi

K.K.T.C' de üniversite öğrencilerine çevre ile ilgili arzu edilen tutum ve davranışları kazandırmak amacıyla Çevre Eğitimi, Çevre Kirliliği, Çevre Sorunları, Doğa ve İnsan vb. değişik dersler verilmektedir. Bu derslerde ekosistemlerin işleyişi, var olan çevre sorunları ile meydana gelebilecek küresel boyutta ki çevre sorunları ve çözüm önerileri anlatılmaktadır. Bazı bölümlerde belli başlı derslerin içerisinde çevre eğitimi konusuna değinilsede, genel olarak ÇE ile ilgili dersler lisansüstü eğitimde verilmektedir. Kuzey Kıbrıs'ta doğrudan çevre ile ilgili açılan ilk yüksek öğrenim bölümleri arasında Yakın Doğu Üniversitesi Çevre Eğitimi ve Yönetimi bölümü, Doğu Akdeniz Üniversitesi Çevre mühendisliği ve Teknoloji Enstitüsü sayılabilir. Eğitim, yaşam boyu devam eden bir süreç olarak ele alındığı zaman, çevre eğitiminin örgün eğitim-öğretim kurumları ile sınırlandırmanın yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Turgut (1993)' a göre "doğayı yeterince tanımayan,onunla ilişki kuramayan, örgün öğretimin dışında bulunan bireylerin eğitimi çok büyük önem taşımaktadır ve çevrenin korunup geliştirilmesinde yurttaşlara düşen görevin etkili olarak yerine getirilebilmesi, buna ilişkin bilincin bireylere kazandırılmasıyla mümkündür." Böyle bir bilincin yerleşmesi ise, hem tutarlı ve bütüncül bir çevre eğitim politikasının saptanmasına ve bunu küçük yaşlardan başlanmak üzere her kesim için uygulamaya aktarılmasına hem de mevcut eğitim sistemindeki olumsuzlukların giderilmesine bağlıdır.

2.12. Çevre ve Medya İlişkisi

Çevre kirliliğine kamuoyunun dikkatinin çekilerek kamuoyu baskısının oluşturulması, çevre kirliliğine yol açan sorumluların gün yüzüne çıkartılması, insanların çevre konusunda bilinçlendirilmesinde medya etkili bir iletişim aracıdır. Anayasanın 56. maddesinde “ Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yasama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir.” denilmektedir. Bu temel hakkın yerine getirilmesinde ve bu hakkı ihlal edenlerin veya ihlal etmeye teşebbüs edenlerin caydırılmasında medyanın inkar edilemez bir gücü vardır. Çevre sorunları global bir tehdit haline gelmiştir. Çevreye verilen tahribatın engellenmesi ve çevre bilincini geliştirmek adına, Dünyanın daha temiz bir hale gelmesi ve çevre duyarlılığının oluşabilmesi için toplumsal bir tepki oluşması gerekmektedir. Medya çok önemli bir toplumsal güçtür, halkın sesi, gözü ve kulağıdır. Medyaya düşen görev ise; farklı unsurların etkisi altında kalmadan (tarafsız bir şekilde) çevreyle ilgili sorunlar hakkında hem halkı bilinçlendirmek hem de halkın bu sorunlarla ilgili tepkisini ortaya çıkarmaktır. Son yıllarda hızla artan çevre felaketleri ve bu felaketlere sivil toplum kuruluşlarının tepkisi basınında ilgisini çekmiştir. Medyadaki “gerçeklik” ya da “gerçekliğin inşası” bir medya çalışanının süzgecinden geçmektedir. Medyanın, çevre sorunlarını konu alan mesajlarının okuyucu tarafındannasıl anlaşıldığından çok, bu mesajların neyi nasıl anlattıkları ve bu anlatıların yaslandığı durumlar önem taşımaktadır (Pehlivan ve arkadaşları, 2009).

Günümüzde yatırım süreçlerinin yoğun olarak yaşanması beklenen toplumlarda, çevre sorunları ile ilgili konular gündeme geldiğinde, toplumun insanları, kalkınma ve çevre ikilemi ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Bilim ve teknolojinin çevre sorunlarıyla bas edebileceğini varsaysak bile sunu bilmeliyiz ki, düzeltilen dünya; hiçbir zaman eski dünya olmayacaktır. Doğanın ve onun bir parçası olan insanın geleceği için, hedef değişikliği gerektirmektedir. Ancak günümüzde öyle bir noktaya gelinmiştir ki, hedef değişikliğinin tüm yerkürede aynıanda yürütmeye konulması gerekmektedir. Çünkü çevre bozulması yerel değil, küresel bir olgudur. Ne zamanki çevre, yalnızca bir çevre felaketi ile basının gündeminde yer almaz ve ne zamanki çevre sorunları sansasyonel yönüyle değil, derinliğine ve çözüm arayışı ile islenir, iste o zaman basının çevreye tam anlamıyla bir katkısından söz etmek mümkün olabilecektir. Özellikle çevre konusunda sessiz kalan, görmezden gelenler, aynı havayı soluduğumuzu, aynı suyu içtiğimizi hiçbir zaman unutmamalıdır (Pehlivan ve arkadaşları, 2009).

2.13. Çevre ve Medya Konularına Yönelik Akademik Çalışmalar

Medya-çevre ilişkisine odaklanan araştırmacılar çok çeşitli araştırma yöntemlerine başvurarak çevresel sorunlar ve medya ilişkisini değerlendirmeye çalışmışlardır. Bazı araştırmacılar içerik çözümlemesi yöntemini kullanarak, çevresel sorunların medyadaki yeri ve önemini değerlendirirken (Furlow 1994 ve McGeachy 1989), bazıları ise çevre sorunlarıyla ilgili basında çıkan siyasi mesajları irdelemişler ve profesyonellerle (gazeteciler, yayıncılar ve çevre grupları) açık uçlu sorulardan oluşan görüşmeler yaparak, çevresel baskı gruplarının medyanın gündemini nasıl etkilediğini anlamaya çalışmışlardır (Nohrstedt 1991 ve Anderson 1991).

Medya-çevre bağlamında 1987 adet bilimsel araştırma yapılmıştır (Kalof, 1998). Bu çalışmaların büyük çoğunluğunda, bireylerin çevresel sorunlarla ilgili haberleri gazetelerden öğrendiklerini ve çevresel enformasyon kaynakları olarak basılı ve elektronik medya arasında farklılıkların olduğu bulgulanmıştır. Son yıllarda, bu yönde gerçekleştirilen çalışmalardan biri de Xiaoquan Zhao tarafından 2009 yılında 'iklim değişikliği' konusunda gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, televizyon izlemenin, izleyicilerin iklim değişikliği hakkında sahip oldukları bilgilerine herhangi bir katkısı olmadığına dikkat çekilmiştir. Zhao'nun (2009) araştırması bireylerin medya kullanımları ve küresel ısınmayı algılamaları üzerinedir. Çalışmaya katılanlara ne kadar sıklıkla gazete okudukları, internet kullandıkları gibi sorular yöneltilmesinin yanı sıra küresel ısınmaya yönelik ilgi ve bilgileri de değerlendirilmiştir. Araştırmacı, bireylerin küresel ısınmayla ilgili olarak bilgilerini medyada yer alan haberlerden elde ettiklerini ifade etmiştir. Çalışma sonunda, gazete okuyan ve interneti kullanan bireylerin, televizyon seyredenlere göre küresel ısınma sorunuyla daha yakından ilgili oldukları ve konu hakkında bilgilerinin daha fazla olduğu vurgulanmıştır.

2.14. Medyanın Duyarsızlaştırıcı Etkisine Yönelik Çalışmalar

Medyanın çevre konularında üniversite öğrencilerini üzerindeki duyarsızlaştırıcı etkisini tüm hatları ile daha sağlıklı ve anlaşılır bir şekilde inceleyebilmek adına araştırmamızı iki teori ışığında sürdürdük. Bu teorilerden ilki, Lazarsfeld ve Merton'un kitle iletişim araçlarının uyuşturma etkisi teorisi ikincisi ise Grunig'in ortaya attığı durumsal teoridir.

İlk teori, Lazarsfeld ve Merton tarafından belirtilen medyanın işlevsizlik (dysfunction) fonksiyonudur. Bu fonksiyonun diğer bir adıda narkotizasyon yani uyuşturmadır. Medyanın uyuşturma fonksiyonu, kamuyu bilgilendirmek için büyük çapta enformasyonun çeşitli medya aracılığıyla topluma yayılmasıyla başlar. Merton ve Lazarsfeld'e göre, ortalama bir okuyucu ya da dinleyicinin enformasyon akışına maruz kalması, onları uyarmak yerine uyuşturmaktadır. Okumaya ya da dinlemeye olması gerekenden fazla vakit ayırmak ise

örgütlenmiş eylemin paylaşılma olasılığını azaltmaktadır. Birey çok sayıda sorun ve problemi okuduktan ya da izledikten sonra eylemin alternatif hatlarını ele alır. Ancak örgütlenmiş toplumsal eylemle ilgili düşünsellik boyutundan öteye geçemez ve bireyin düşünce yoluyla sorunla uzaktan bağlantı kurma çabaları aktiflik olarak nitelendirilmemektedir. Konu hakkında bilgi sahibi olan birey medya tarafından uyarılmıştır ve bu sahiplik onun kendisiyle övünmesine neden olmaktadır. Bir konu hakkında enformasyona ya da bilgiye sahip olmakla eyleme geçmenin birbirine karıştırılabildiği iddia edilebilir. Birey, toplumsal bir sorunla ilgili olarak kendini uyarılmış ve ilgili hissedip o konuya davranışsal olarak tepkisiz kalabilir. Özetle, Lazarsfeld ve Merton, bireyin vicdani açıdan rahat olduğunu iddia etmektedir. Birey artık uyarılmıştır dolayısıyla sorunla ilgilidir ve aynı zamanda da yapılması gerekenler hakkında oldukça uzun bir fikir listesi oluşmuştur. (Allen, 1980).

İlk teori, Lazarsfeld ve Merton tarafından belirtilen medyanın işlevsizlik (dysfunction) fonksiyonudur. Bu fonksiyonun diğer bir adıda narkotizasyon yani uyuşturmadır. Medyanın uyuşturma fonksiyonu, kamuyu bilgilendirmek için büyük çapta enformasyonun çeşitli medya aracılığıyla topluma yayılmasıyla başlar. Merton ve Lazarsfeld'e göre, ortalama bir okuyucu ya da dinleyicinin enformasyon akışına maruz kalması, onları uyarmak yerineuyuşturmaktadır. Okumaya ya da dinlemeye olması gerekenden fazla vakit ayırmak ise örgütlenmiş eylemin paylaşılma olasılığını azaltmaktadır. Birey çok sayıda sorun ve problemi okuduktan ya da izledikten sonra eylemin alternatif hatlarını ele alır. Ancak örgütlenmiş toplumsal eylemle ilgili düşünsellik boyutundan öteye geçemez ve bireyin düşünce yoluyla sorunla uzaktan bağlantı kurma çabaları aktiflik olarak nitelendirilmemektedir. Konu hakkında bilgi sahibi olan birey medya tarafından uyarılmıştır ve bu sahiplik onun kendisiyle övünmesine neden olmaktadır. Bir konu hakkında enformasyona ya da bilgiye sahip olmakla eyleme geçmenin birbirine karıştırılabildiği iddia edilebilir. Birey, toplumsal bir sorunla ilgili olarak kendini uyarılmış ve ilgili hissedip o konuya davranışsal olarak tepkisiz kalabilir. Özetle, Lazarsfeld ve Merton, bireyin vicdani açıdan rahat olduğunu iddia etmektedir. Birey artık uyarılmıştır dolayısıyla sorunla ilgilidir ve aynı zamanda da yapılması gerekenler hakkında oldukça uzun bir fikir listesi oluşmuştur. (Allen, 1980).

Daha yakın bir zamanda, Kinnick ve arkadaşları (1996) "merhamet yorgunluğu" çalışmalarında medyanın AIDS, çocuk istismarı, yoksulluk gibi konularda uzun duyarsızlaştırıcı etkisini vurgulamışlardır.

Medyanın duyarsızlaştırıcı etkisinin yanı sıra, toplumsal sorunlara yönelik çalışmalarda vardır. Olası sorunla ilgili kitle iletişim araçlarıyla yayılan enformasyon tanıma, tüketme ve bireylerin aktif katılımı ilişkisinde temellendirilmiştir. Medya kullanımının ve haber

tüketiminin genellikle toplumsal katılımla ilişkili olduğu vurgulanmıştır (Ksiazek vd., 2008). Bu ilişkiyle ilgili araştırma ve teoriler taban tabana zıt iki görüşten beslenmişlerdir. İlk görüş negatif bir ilişki öne sürerken, medya tüketiminin toplumsal katılımla ters orantılı olduğunu savunur. Negatif ilişkiyi açıklayan görüşler medyanın duyarsızlaştırma ve uyuşturma işlevlerine işaret etmektedirler. İkinci görüş bir ilişki öne sürerken, bireyleri uyaran ve katılıma teşvik eden karşılıklılık ilişkisine dayandırılmaktadır. Araştırmaların çoğu, toplumsal katılım ve televizyon/gazete haberleri okur ilişkisi ile sınırlandırılmıştır. Kanervo ve meslektaşları 1995-2005 yılları arasında, medya kullanımı ve toplumsal ve siyasi katılım konularında 24 araştırma gerçekleştirmişlerdir. Genelde, gazete okuyuculuğuyla, toplumsal katılım arasında olumlu bir ilişki bulmuşlar, ek olarak, televizyon haberi tüketimi ve toplumsal katılım arasında ise daha zayıf bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak, sonuçlar farklı disiplinler (siyaset, iletişim) arasında ele alındığında oldukça karmaşıktır. Putnam (2000) ise ilişkinin, tüketilen içeriğin tipine dayandığını bulgulamıştır. Çeşitli birçok araştırmacı, televizyon haber tüketimi ve toplumsal katılım arasında olumlu ilişki tespit etmişlerdir (Keum vd. 2003, Kwak vd., 2004, Norris, 1996).

Toplumsal katılım, bireyin toplumda yüksek bir sorumluluk duygusuyla hareket etmesi olarak tanımlanmıştır (Jacoby v.d., 2009). Bu tanım, birden fazla aktiviteyi içinde barındırır, toplumsal duyarlılık, sivil toplumu oluşturmaya katkıda bulunmadır. Adler ve Gogin (2005), toplumsal katılımı, bireylerin toplumdaki diğerleri için yaşam koşullarını iyileştirmesi ya da toplumun geleceğini olumlu yönde şekillendirme çabaları olarak tanımlamışlardır. Toplumsal katılımı ilgili bir çok araştırma medyanın rolüne değinmiştir.

Çalışmamızı dayandırdığımız ikinci teori ise, çevre, sağlık, tarım, ve siyaset gibi farklı bağlamlarda Grunig ve Hunt'ın birlikte geliştirilmiş oldukları "durumsal teori" dir. Durumsal teori'de belirli sorunlar etrafında gelişen küçük ve aktif kamular bağlamında, kamu ve iletişim arasındaki ilişkiye vurgu yapılmıştır. Dewey'in, bir sorunu tanıyan, kabul eden ve bu sorunu çözmek için örgütlenen bireylerden oluşan "aktif kamu" kavramına dayandırılarak geliştirilmiş olan durumsal teori, üç temel bağımsız değişkenden oluşmaktadır. Teori, bu üç değişkenin enformasyon-arama davranışı üzerindeki etkilerine dayandırılmıştır. Bağımsız değişkenler şunlardır (Toth, 2006).

- **Problemi tanımlama:** Bireyin sorunu veya problemi tanımasıdır. Bireyler bir durum hakkında bir şey yapmak gerektiğini keşfederler ve ne yapmaları gerektiği hakkında düşünmeyi keserler.

- **Dış faktörler tarafından yaratılan sınırlılığı tanımlaması:** Bireyler, bir durum hakkında yapabileceklerini sınırlayan engeller olduğunu algırlarlar. Bireyler tanıdıkları problemi çözmek için birşeyler yapabileceklerine inanmaktadırlar.
- **İlgi düzeyi:** Diğerlerinin bir durum hakkında kendileriyle ilişkiye geçebilecekleri alandır. Bireyin problemle olan bağı ve ona yönelik neler hissettiğidir (Major, 1998).

J. E. Grunig, neden bazı kamular aktifken diğerlerinin pasif olduğunu geliştirmiş olduğu durumsal teoriyle açıklamaya çalışmıştır. Kamuyu, bir sorunla ilgili olarak daha çok farkındalığı olan ve aktif olan kitleler olarak tanımlamıştır (Grunig ve Repper 1992). Bir sorunla yüz yüze gelmemiş kamuları, kamusuz (non-publics); bir sorunla karşılaşan ancak sorunu tanımayan kamuları pasif kamu (latent publics); sorunun farkında olan kamuları ise farkında olan kamular (aware publics); sorunla ilgili bir şeyler yapan kamuları aktif kamular (active publics) olarak kategorilendirmiştir. Grunig ve diğer araştırmacılar, durumsal teoriyi, iletişim davranışının, bilişler, tutumlar ve davranışlar üzerindeki etkisini açıklamak amacıyla kullanmışlardır.

Aktif bireyler, yüksek ilgililik ve problemi tanıma düzeyine sahip olmalarının yanı sıra sınırlılıkları tanıma düzeyleri düşüktür. Çünkü mevcut sorunun kendilerini nasıl etkileyeceğinin farkındadırlar ve bu konuda birşeyler yapabileceklerini düşünmektedirler. Grunig'e göre bu kamu aktif olarak enformasyon arayışındadır ve bu enformasyona göre davranmaktadır. Farkında olan kamular enformasyonu işlerler ve eylem olabilir, ancak düşük düzeyde ilgililik ve problemi tanıma ya da yüksek düzeyde sınırlılıkları tanıma ile sınırlandırılmışlardır. Pasif kamular, bir sorunun kendileriyle ne kadar ilgili olduğunun farkında değildirler ya da problemi görmezler. Bu kamu, enformasyon eğer sorun hakkında kavrayışlarını değiştirmiş ise sorunun farkına varırlar ve aktif hale gelirler.

Grunig, aktif ve pasif kamular yaratan sorunları kullanarak, durumsal teoriyi sınamasının ardından kamuyu dört farklı biçimde sınıflandırmıştır;

- Tüm konularda aktif kamular (all-issues publics)
- Tüm konulara ilgisiz ve aktif olmayan kamular (apathetic publics)
- Sorunun kendilerini ilgilendiren küçük bir bölümüyle ilgilenen kamular (single-issue publics)

- Herkesi ilgilendiren ve medyanın yoğun ilgisini çekmiş olan bir tek sorunla ilgili olarak aktif olan kamulardır (hot-issue publics). (Grunig ve Repper, 1992)

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, çalışma grubu, veri toplama aracı ve geliştirilmesi, verilerin toplanması ve çözümlenmesi konularına yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki duyarsızlaştırıcı etkisinin olup olmadığının saptanması ile farklı boyutlarını ele almaktadır. Araştırmada nitel veriler toplanmış ve araştırma deseni “içerik analizi” olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelenmesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu yönüyle bu çalışmadaki nitel araştırmanın üniversite öğrencilerine ve medya mensuplarına uygulanan görüşme yöntemi ve bu görüşmede kullanılan yarı yapılandırılmış sorular tezin nitel kısmını oluşturmaktadır. Yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden, görüşme ve dokümantasyon teknikleri kullanılmıştır. Görüşme tekniğini kendi içinde yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış veya yapılandırılmamış olarak sınıflandırmak mümkündür (Tanrıöven, 2011).

Nitel araştırmalar, kişilerin duygu, tecrübe ve düşünceleriyle ilgilenirler. Araştırmacı bu verilerden yola çıkarak analizlerini yapar. Nitel durum çalışmasının en önemli özelliklerinden birisi bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Bir diğer ifadeyle bir duruma ilişkin etkenler (bireyler, olaylar, ortam, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca, durum çalışmasında bir veya birden fazla durum kendi sınırları içinde araştırıldığı çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Durum çalışmaları; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi çok boyutlu veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, elde edilen verilerin örüntüleri ortaya çıkarma, betimleme ve karşılaştırmalı analiz gibi yöntemlerle analiz edildiği ve sonuçların, durumları karşılaştırmalı olarak veya tek başına tanımlanması ve yorumlanması yoluyla raporlaştırıldığı çalışmalara denir (Yıldırım, Şimşek, 2011). Bu araştırmada da görüşme, veri toplama tekniği kullanılmıştır. Karşılaştırmalı durum çalışmalarının amacı bir araştırma konusunda belirlenen araştırma biriminin çaprazlama şeklinde karşılaştırılmasıdır. Karşılaştırmalı çalışmalar farklı birçok birimin ve bakış açısının yer aldığı geniş bir perspektif içerir. Bu yüzden karşılaştırmalı analiz

yapılması araştırılan konunun derinlemesine anlaşılmasına, iç yüzünün anlaşılmasına imkan vermektedir. Karşılaştırmalı durum çalışmasına göre desenlenen bu çalışmada analizler bireysel görüşmeler sonucunda oluşturulmuştur (Çekmez, Yıldız ve Bütünler, 2012).

Özetle çalışmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğinin avantajları, araştırılan konuyu ilgili bireylerin hem bakış açılarından görebilme imkanı sunması hem de bu bakış açısını oluşturan sosyal süreçlerin meydana çıkmasını sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma grubunu, Kuzey Kıbrıs'ta ki Medya mensupları ile 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya, Kuzey Kıbrıs'takifarklı medya kuruluşlarına mensup 50 basın çalışanı ile farklı üniversitelerde eğitim gören 50'şer üniversite öğrencisi katılmak üzere toplam 100 katılımcı dahil edilmiştir.

Çalışma grubunu belirlemek için olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden seçkisiz örneklem yöntemine başvurulmuştur. Bunun nedeni, evrenin tümü çalışılamayacak kadar büyük olduğu için, belirli yöntemlerle daha küçük ve çalışılabilir, evreni de temsil eden bir katılımcı grubun oluşturulması, çalışmanın bu grup üzerinde gerçekleştirilmesi, bulunan sonuçları evrende olması muhtemel çeşitlilik, zenginlik, farkındalık ve aykırılıkları ele alarak bütüncül bir resim elde etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Tablo 2: Katılımcı Durumu

KATILIMCILAR	SAYISI
Medya mensupları	50
Üniversite Öğrencileri	50
TOPLAM	100

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırma yaklaşımında veri toplamak amacıyla genellikle derinlemesine görüşme, doğrudan gözlem ve doküman analizi teknikleri kullanılmaktadır (Legard, Keegan ve Ward, 2003). Bu araştırmanın verileri, diğer veri toplama araçlarıyla doğrudan gözlemlenemeyen, katılımcıların konu ile ilgili bakış açılarını derinlemesine anlama olanağı sağlayan ve nitel araştırma yaklaşımında sıklıkla tercih edilen “yüz yüze görüşme tekniği” aracılığıyla elde edilmiştir. Derinlemesine ya da yüz yüze görüşmeler, yanıt oranının yüksek olması, soruların sırası konusunda esneklik sağlaması, ortam üzerinde kontrol olanağı sunması ve araştırılan konuyla ilgili olarak derinlemesine bilgi vermesi gibi bazı avantajlara sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu yöntem katılımcıların cevaplarının temelini oluşturan duygular, nedenler, düşünceler ve inançlar gibi birçok boyutun da ortaya çıkarılmasına kaynaklık etmektedir (Legard, Keegan ve Ward, 2003).

Bu çalışma kapsamında oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları (Ek-2, Ek-4), medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki duyarsızlaştırıcı etkisinin incelenmesini amaçlayan medya mensupları ve üniversite öğrencileri için hazırlanmış altışar açık uçlu görüşme sorusu içermektedir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulması sürecinde, öncelikle ilgili alan yazın incelenerek taslak bir görüşme formları, medyanın üniversite öğrencileri ve medya mensupları üzerindeki etkilerinin neler olduğunu tam olarak ortaya koyabilecek şekilde hazırlanmıştır. Görüşme formunun iç geçerliliğini sağlamak için uzman görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda forum yeniden düzenlenmiştir. Bunun ardından çalışma grubuna eş değer bir çalışma grubu seçilerek pilot görüşme yapılmıştır. Böylece soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının, verilen yanıtların sorulan soruların yanıtlarının yansıtip yansıtmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Daha sonra yeniden görüşme soruları hazırlamada uzman (Çevre Eğitimi ve Eğitim Yönetimi) görüşlerine yer verilmiştir. Yazım kuralları için de Türk Dili dilbilimcilerinden dökümlerin incelenmesi sağlanmıştır.

Nitel verilerin toplanması Lefkoşa'daki medya kurumlarında çalışan medya mensupları ile Gazi Magosa, Girne, Lefke ve Lefkoşa'da ki üniversitelerde okuyan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme 15-20 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analizinde, nitel veri analizi yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirmekte ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanımaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İçerik

analizi yapıldıktan sonra ham veri metinleri, yarı yapılandırılmış görüşme forumlarında yer alan sorular doğrultusunda gruplandırılmıştır. Gruplandırılmış bu metinler üzerinde içerik analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın raporlaştırılması aşamasında katılımcılar için bölgesel olarak kodlar kullanılarak katılımcı isimleri gizlenmiş görüşmelerden bire bir alıntılar yapılarak güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın raporlaştırılmasında Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Tez Yazım kılavuzu (2014) dikkate alınmıştır.

Hazırlanan görüşme formu dört uzman görüşü alınarak tekrar düzenlenmiştir. Yapılan görüşmeler tekrar okunarak yazıya dökülmüştür. Görüşme formu, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış ve sormayı düşündüğü sorulardan oluşmaktadır. Ancak, bu form görüşmenin akışına bağlı olarak değişebilir ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını sağlayabilir.

Bireysel görüşmenin uygulanmasında araştırmanın niteliği, amaçları, sorulacak olan sorular, görüşmenin türü önemli bir adımdır. Görüşme yapılacak kişilerin nasıl seçildiği, yapılan görüşmenin kaydedilerek yapılması bu uygulamada oldukça önem görülmüştür. Bu araştırmada bireysel görüşmeler için yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları açık uçlu sorulardan oluşmuştur.

3.4. Veri Toplama süreci

Araştırma verileri 1 Mayıs-30 Mayıs 2015 tarihleri arasında medya mensuplarının çalıştıkları kurumlarda bulundukları saatlerde ve öğrencilerin uygun oldukları saatlerde üniversitelerde yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada medya mensupları ve üniversite öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda farklı boyutlar belirlenmeye çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında uygulanan görüşme formunda çevre ve çevrede var olan sorunları dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır.

Görüşme formunun iç geçerliliğini sağlamak için görüşme formu dört uzmana verilmiş ve incelenmesi sağlanarak bazı soruların içeriği benzemesinden dolayı görüşme soruları listesinden çıkarılmış veya birleştirilmiş, bazı soruların ise anlaşılabilirliği geliştirilerek forma son şekli verilmiştir. Böylece soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının, verilen yanıtların sorulan soruların yanıtlarını yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Bu maksatla

görüşme sırasında kaydedilen seslerin bilgisayar ortamında oluşturulan görüşme döküm formu yazılı biçime dönüştürülmüştür. Daha sonra iki başka uzmandan dökümleri inceleyerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını da düşünerek kontrol etmeleri istenmiştir. Bu dört uzmanın %90 oranında görüş birliği içerisinde oldukları görülmüştür.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme formu medya kurumlarında çalışan medya mensupları ile Kuzey Kıbrıs'ta ki üniversitelerde okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Görüşme formundaki soruların cevaplarından elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmektedir: (Yıldırım ve Şimşek, 2011)

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde açık uçlu sorular sorulmaktadır. Görüşme yapılan kişilerin derinlemesine cevap vermeleri istenmektedir. Her soruya verilen cevaplar tek kategorize edilmiş olup tablolara yerleştirilmiştir. Yapılan bu ilk kategorileştirmeden sonra veriler, araştırmacı tarafından tekrar incelenerek temel temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Belirlenen bu tema ve kategoriler ilgili alan yazın göz önünde bulundurularak tekrar gözden geçirilmiş ve benzer örüntüler gösteren kategoriler birleştirilmiş, farklılık gösterenler ise ayrı kategori altında toplanarak kodlanmıştır. Bu kategorilerin yanlarına hangi üniversite öğrencisi ve medya mensubu cevap veriyse numaralı şekilde yazılmıştır. İfade edilen kısma ise kategorilerden çıkarılan cümleler örnek olarak yazılmıştır. Bireysel görüşmeler üniversiteler ve medya kurumları ziyaret edilerek medya mensuplarının ve üniversite öğrencilerinin müsait olduğu zaman dilimlerinde yapılmıştır. Öğrenciler ve medya mensupları ile yapılan görüşmeler birebir konuşulabilecek bir ortamda yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde öğrencilerin ve medya çalışanlarının rahat cevap verdikleri gözlenmiştir. Görüşmeler sırasında öğrencilerin ve medya çalışanlarının bazı cevapları kısa ve net şekilde olmuştur. Araştırmacı bu soruları öğrencilere ve medya mensuplarına tekrar sorarak sorular üzerinde biraz daha düşünmelerini sağlamaya çalışmıştır. Araştırma da görüşme soruların cevaplarından elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

1.Verilerin Kodlanması: Görüşmelerin dökümleri yapıldıktan sonra katılımcılardan elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve kendi içinde anlamlı bütünler

oluşturan bu bölümler isimlendirilip kodlanmıştır. Tüm veriler bu şekilde kodlandıktan sonra bir kod listesi oluşturulmuş ve bu verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde anahtar liste görevini görmüştür. Daha sonra kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri araştırmacılar tarafından ayrı okunarak “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın *güvenirlik hesaplaması* için Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği *güvenirlik formülü* kullanılarak ortalama %94 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplamalarının %70’in üzerinde çıkması araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman). Burada elde edilen sonuç araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

2.Temaların Bulunması:Bu aşamada ise verilerin kodlanması aşamasında belirlenen kodlar belirli kategoriler altında toplanarak temalar oluşturulmuştur. Araştırmada Kuzey Kıbrıs’ta, yer alan medya kurumlarının Kuzey Kıbrıs’ta ki üniversitelerde okuyan öğrenciler üzerindeki çevre konularındaki duyarsızlaştırıcı etkisinin incelenmesi amaçlarını belirlemek üzere medya mensupları ile üniversite öğrencileri için hazırlanmış altışar boyut olmak üzere toplam 12 boyut oluşturulmuştur. (Dağlı ve arkadaşları, 2009)

3.Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Organize Edilmesi ve Tanımlanması: Bu aşamada ise katılımcıların görüşleri okuyucunun anlayabileceği bir dilde açıklanmış ve görüşler ilk elden okuyucuya sunulmuştur. Görüşme notlarının hangi katılımcıya ait olduğunu belirlemek amacıyla dipnot kullanılmış ve görüşme notları tırnak işareti içinde verilmiştir. Daha sonra parantez içinde görüşmenin hangi katılımcıya ait olduğu belirtilmiştir (Dağlı ve arkadaşları, 2009).

- Örnek-1: “.....”[(G:L::LAÜ(26)] L:LAÜ: Lefke-Lefke Avrupa Üniversitesi-
Örnek-2: “.....”[(G:G: GAÜ(11)] G: GAÜ: Girne-Girne Amerikan Üniversitesi
Örnek-3: “.....”[(G:LŞA: UKÜ(31)] LŞA:UKÜ:Lefkoşa-Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Örnek-4: “.....”[(G:GM: DAÜ(5)] GM:DAÜ:Gazi Magosa Doğu Akdeniz Üniversitesi
Örnek-5: “.....”[(G:LŞA: YDÜ(46)] LŞA:YDÜ: Lefkoşa-Yakın Doğu Üniversitesi
Örnek-6: “.....”[(G:L(13)] L: Lefkoşa (Medya Mensubu)

4.Bulguların Yorumlanması: Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların araştırmacı tarafından yorumlanması ve bazı sonuçların açıklanması bu son aşamada yapılmıştır. Toplanan veriler nitel araştırmanın gerektirdiği aşamalardan geçirilerek yorumlanmış ve bir takım sonuçlar çıkarılmıştır(Dağlı ve arkadaşları, 2009).

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada belirlenen amaçlar ışığında elde edilen verilerin çözümlemeleri ile ortaya çıkan bulgular ile bu bulguların yorumlanmasına yer verilmektedir. Her boyut, medya mensupları ve üniversite öğrencileri olmak üzere iki ayrı bulguyu, bu bulgulara ait tabloları ve bulguların yorumlarını içermektedir. Bulgular bölümünde görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analizlere tabi tutulmuştur.

Medya Mensupları

1. BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceler:

Araştırmanın birinci boyutu K.K.T.C.' de yer alan medya kuruluşlarından yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcının amaçlarının neler olduğu sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Birinci boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 3' de temalar ve oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 3: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceler

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensupları	
	Sayı	%
Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını artırıyor	25	50
Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisi yoktur	13	26
Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar toplum tarafından tam olarak algılanmamaktadır	4	8
Medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisi kısa sürelidir	8	16
Toplam	50	%100

K.K.T.C.' de ki medya kurumlarında çalışan basın mensuplarına, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi konusunda medya çalışanlarının %50' si medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığını, % 26' sı medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisinin olmadığını, %8' i medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplum tarafından tam olarak algılanamadığını, % 16' sı ise medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğunu belirtmiştir.

Medya mensuplarından biri, "*Bence medya iyi görevler üstleniyor. Toplumumuz bu konuda iyi bir düzeyde değildir. Medyadan alınan çevre ile ilgili haberleri okuduktan sonra o anlık bir his gelişir fakat bunu eyleme dönüştürmüyorlar [(G:L(1))]*" şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Bir diğer medya mensubu ise "*İnsanların çok fazla etkilendiğini düşünmüyorum. Herkes çevreyi koruması gerektiğini biliyor. Ancak eylem olarak bunu yerine getirmiyor [(G:L(17))]*" şeklinde görüş belirtmiştir.

Aynı soruya bir başka medya mensubu "*Bizler çevre bakımından ülke olarak son derece kirli bir ülkeyiz. Medyanın en çok üzerinde durduğu haberlerden biri çevre haberleridir. Toplumda şöyle bir yanlış vardır. Belediyeyi, kaymakamlığı, çevre dairesini ararlar olmaz. Birçok insan sorunun çözümü için medyayı bir kurtuluş olarak görmektedir. Ülkemizde medya çevre sorunlarına karşı duyarlıdır. Hemen her gün gazetelerde çevre ile ilgili haberleri bulabilmek mümkündür. Çevre sorunlarının çözümünü sağlayan unsur kesinlikle medyadır [(G:L(14))]*" şeklinde cevap vermiştir.

Bir başka medya emekçisi "*Yeterli derecede yayımın yapıldığına inanıyorum ama toplum olarak duyarlı olduğumuzu düşünmüyorum. Bu kişiden kişiye değişmektedir. Toplum olarak çok da duyarlı olduğuna inanmıyorum [(G:L(33))]*" şeklinde yorum getirmiştir.

Yöneltilen soruya karşılık bir başka medya çalışanı "*Medya bir bütün olarak tüm mecralarında geleneksel yazılı medyada ve internet üzerinde sosyal medyada toplumun geniş kesimini etkiliyor ve bir duyarlılık yaratıyor. Ama önemli olan duyarlılığın pratiğe yansımalarıdır. Hayatın içine yansımaları etkisi çok güçlü olmuyor. Çünkü çok uzun zamandır aynı konular medyada yer almasına rağmen yeterli mesafe kat edilemedi [(G:L(37))]*" diyerek görüş belirtmiştir.

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi konusundaki düşünceler incelendiği zaman medya mensupları tarafından üzerinde en fazla durulan tema, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığıdır. Bu konuda araştırmaya katılan medya mensuplarının %50' si medyada yapılan yayımların toplumun çevre konularına karşı olan duyarlılığını arttırdığını savunmuştur. İlk temanın aksine araştırmaya katılan medya mensuplarının % 26' sı medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisi olmadığı temasına vurgu yapmıştır. Öte yandan medya mensuplarının % 16' sı medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğunu belirterek aslında ikinci temanın sağlamasını yapan bir cevap vermiştir. Üçüncü temanın ikinci temadan tek farkı ise etkilenme süresinin kısa oluşudur. Son olarak katılımcılarından %8 gibi az bir oran medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplum tarafından tam olarak algılanamadığını belirterek sorunun medya kurumlarından değil toplum tarafından kaynaklandığını savunmuştur.

Bu konu ile ilgili Merton ve Lazarsfeld, ortalama bir okuyucu ya da dinleyicinin enformasyon akışına maruz kalması, onları uyarmak yerine uyuşturmaktadır. Okumaya ya da dinlemeye olması gerekenden fazla vakit ayırmak ise örgütlenmiş eylemin paylaşılma olasılığını azaltmaktadır. Birey çok sayıda sorun ve problemi okuduktan ya da izledikten sonra eylemin alternatif hatlarını ele alır. Ancak örgütlenmiş toplumsal eylemle ilgili düşünsellik boyutundan öteye geçemez ve bireyin düşünce yoluyla sorunla uzaktan bağlantı kurma çabaları aktiflik olarak nitelendirilmemektedir (Allen, 1980). Bu iddiadan hareketle, medya mensuplarının medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığı iddiası akıllara çalışanların yaptığı işin önemsenmemesinden çekindiğini veya çalıştığı kurumun imajının zedelenmesinden çekindiğini getirmektedir.

2.BOYUT:Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bu uyarıları eyleme dönüştürülmesi:

Araştırmanın ikinci boyutunun medya mensupları bölümü, medyanın toplum üzerindeki etkisi belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcıya, medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bunları eyleme dönüştürüp dönüştürmediği sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 5' de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 5:Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bu uyarıların eyleme dönüştürülmesi

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensupları	
	Sayı	%
Bireyler,medyada ki yayımları dikkate alıp kendi hayatlarında eyleme dönüştürmektedir	15	30
Bireyler, bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmemektedir, sadece bilinçlilik yaratıyor	24	48
Medyada yapılan yayımlar herkes üzerinde aynı etkiyi göstermemektedir, uyarıları eyleme dönüştürmek kişiden kişiye değişmektedir	11	22
Toplam	50	%100

Araştırmada katılımcı gruba, toplumun çevre konularında duyarlı hale gelebilmesinde rollerinin neler olduğunun tespit edilmesi amacıyla düşüncelerinin neler olduğu sorulmuştur. Medya yayımlarından sonra, toplumun çevre konularında duyarlı hareket ederek bu uyarıları eyleme dönüştürüp dönüştürmediği konusunda katılımcıların %30' u bireylerin medyada ki yayımları dikkate alıp kendi hayatlarında eyleme dönüştürdüğünü, %48' i bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konuda bilinçlendiğini belirtirken, katılımcıların %22' si ise medyada yapılan yayımların herkes üzerinde aynı etkiyi yaratmadığını, uyarıları eyleme dönüştürmenin kişiden kişiye değiştiğini ifade etmiştir.

Sorulan ikinci soruya karşılık medya mensuplarından biri "İnsanlar okudukları veya izledikleri haberlerden etkilenip duyarlı hareket etmemektedir(G:L(1))" cevabını vermiştir.

Bir diğer medya mensubu "Ülkemizde Sivil toplum kuruluşları bu konuda daha fazla duyarlıdır hatta medya ile ilişkide bulunanlar yine bu kuruluşlardır. Ama bunun halk üzerinde pek bir etkisi olamıyor. Yıllardır aynı kuruluşlar aynı isimler mücadele ediyor. Oysa bu ülkede çok geniş kesimlerin çevre konularında duyarlı olması ve mücadele etmesi gerekiyor. Zaten aksi olsaydı bu kadar kirli bir çevreye sahip olmazdık. İnsanlarımız ilgili görünüyor. Fakat iş kirletme eylemine gelince maalesef kimse adım atmıyor. Çevre bilinci istediğimiz noktada değil. Ülkede sürekli değişen bir kültür yapısı var. Kültürlerin harmanlanması kolay değil. Yani birinin ayıp olarak karşıladığını diğeri normal olarak görüyor. Maalesef Kıbrıs'ta sürekli

değişen nüfus yapısı çevre konusunda bir algının oluşmasına yardımcı olamamaktadır.” şeklinde görüş belirtmiştir. [(G:L(14))]

Bir diğer medya çalışanı aynı soruyu “*Bunları toplum eyleme dönüştürmemektedir. Bir haber okunduğu zaman vatandaş “bak yol kenarları ne kadar pismiş, belediye temizlemiyor, devlet işini yapmıyor” diye tepki gösterir. Ama belediyeler temizlik yaptığının ertesi günü aynı yeri yine çöp içinde bulabiliyorsunuz [(G:L(21))]*” şeklinde yanıtlamıştır.

Sorulan soruya bir diğer medya çalışanı “*Toplumumuzun genel hastalığı sorun görülür, sorun söylenir ama sorunlara çözümün ne olduğu noktasında onun doğru şekilde analiz edilmesi noktasında ciddi şekilde sorun vardır. Bu sadece çevre konularında değil genel bir sıkıntıdır. Yani, her zaman sorunlar tespit olunur, söylenir, seminer ve oturumlar düzenlenir, canlı yayınlarda dile getirilir ama iş pratiğe geldiği zaman bunu söylemek zor [(G:L(29))]*” diyerek görüş belirtmiştir.

Bir başka medya mensubu “*Yapılan yayımı insanlar okuyup bilinçleniyorlar fakat bunu eyleme dönüştürme noktasında sıkıntı çekiyorlar. Yapılan haber sadece insanlarda bilinçliliği artırıyor [(G:L(18))]*” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Medyada yapılan yayımlardan sonra toplumun bu uyarıları kendi hayatında eyleme dönüştürüp dönüştürmediği kapsamında medya mensupları tarafından en çok vurgulanan tema bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konu hakkında bilinçlendiğidir. Bu durumu Lazarfeld ve Melton “konu hakkında bilgi sahibi olan birey medya tarafından uyarılmıştır ve bu sahiplik onun kendisiyle övünmesine neden olmaktadır. Bir konu hakkında enformasyona ya da bilgiye sahip olmakla eyleme geçmenin birbirine karıştırılabildiği iddia edilebilir. Birey, toplumsal bir sorunla ilgili olarak kendini uyarılmış ve ilgili hissedip o konuya davranışsal olarak tepkisiz kalabilir (Allen, 1980)” şeklinde açıklamıştır. Bunun yanında katılımcıların %30’ u bireylerin medyada ki yayımları dikkate alıp kendi hayatlarında eyleme dönüştürdüğünü belirtmiştir. Fakat medya mensuplarının %22’ si ise medyada yapılan yayımların herkes üzerinde aynı etkiyi yaratmadığını, uyarıları eyleme dönüştürmenin kişiden kişiye değiştiğini belirterek medyanın herkes üzerinde aynı etkiye sahip olmadığının altını çizmiştir.

3.BOYUT:Bireyin çevre ile ilgili yaptığı yayımları dikkate alıp, kendi hayatında eyleme dönüştürmesi

Araştırmanın üçüncü boyutunun medya mensupları bölümü, bireyin çevre ile ilgili yaptığı haberleri kendi hayatına ne oranda yansıtabildiğinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur.Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcıya, çevre ile ilgili yapılan yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürebilme imkanları sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır.Üçüncü boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 7' detemalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 7:Bireyin çevre ile ilgili yaptığı yayımları dikkate alıp, kendi hayatında eyleme dönüştürmesi

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensupları	
	Sayı	%
Yaptığım haberleri mutlaka kendi hayatıma yansıtırm	27	54
Yapılan yayımları kendi hayatımda eyleme dönüştürmem	6	12
Medyanın bir etkisi yok, kişisel olarak çevreye karşı duyarlıyım	17	34
Toplam	50	%100

Araştırmanın bu boyutu medya mensuplarının çevre ile ilgili yaptığı haberleri kendi hayatına ne oranda yansıtabildiğinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur.Bu bağlamda çevre ile ilgili yapılan yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürebilme imkanları sorulan katılımcıların % 54' ü yaptığı haberleri mutlaka kendi hayatına yansıttığını, % 12' si yaptığı yayımları kendi hayatında eyleme dönüştürmediğini ifade ederken, % 34' ü ise bu konuda medyanın bir etkisinin olmadığını, kişisel olarak çevreye karşı duyarlı olduğunu belirtmiştir.

Medya mensuplarından biri "*Ben inanmadığım hiçbir şeyi kaleme almam.İnanmadığım hiçbir şeyi,sırf insanların gözünde çok doğru bir insanmışım havası yaratmak için yazmam.Yazdıklarımı muhakkak uyduğum için kaleme almışumdır.Ben sigara kullanan*

biriyim. Özellikle araçla seyahat halindeyken tarla veya arsalara yakın alanlarda olmasa da, sigaramı söndürmeden araçtan dışarıya atmaktaydım. Bir gün dışarı savurduğum sönmemiş sigara rüzgarın etkisiyle arabamın içerisine düştü ve arabam yandı. Bu kötü tecrübe bana büyük bir ders oldu ve bu davranışımı terk etmemi sağladı [G:L(13)]” şeklinde yanıt vermiştir.

Bir diğer medya çalışanı bu soru karşısında “*Hayır dönüştürmüyorum [G:L(19 J)]” yanıtını vermiştir.*

Bir başka medya mensubu bu soruya “*Özellikle çöp atmama konusu önemlidir. Bir şekilde önce bunu kendimiz benimsemeliyiz. Sonra etrafımıza kanıksamalıyız. Örneğin küçük çocuklardan başlamalıyız. Bu çevre bilincini onlara kazandırmalıyız. Çevre bilinci her yönden önemlidir. Taş ocakları artmakta dağ ve tepelerimiz her gün oyulmaktadır. Bazı şeyleri engellemek istiyorsak eğer ilk önce kendimizden başlamalıyız [(G:L(28)]” yorumunu getirmiştir.*

Sorulan soruya medya çalışanlarından bir diğeri ise “*Bu kişinin karakteri ve medya sektörünün yapısı ile ilintili bir durum. Ben kişisel olarak inanmadığım konuda teşvik edici bir yayın yapmam. Yapıyorsam da bunu alanda da desteklerim. Bu yalnızca çevre ile ilgili bir duruş değil yaşam duruşudur. Herkes gibi gazeteci de ya görüldüğü gibi olmalı veya olduğu gibi görünmeli” [(G:L(15)]” cevabını vermiştir.*

Bir diğer medya çalışanı bu soruya “*Doğrusu olması gerektiği kadar yaptığımız söylenemez [(G:L(29)]” şeklinde cevap vermiştir.*

Araştırmanın bu bölümünde medya mensuplarının yaptıkları çevre haberlerini dikkate alıp, kendi hayatlarına yansıtabilme konusunda medya mensupları tarafından üzerinde durulan üç temadan en yüksek oranı, medya mensuplarının yaptıkları haberleri hayatlarına yansıttığı konusu almıştır. Çalışmanın bu boyutunda elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan medya mensuplarının yarısından fazlası, yaptığı haberleri kendi hayatına yansıtmaktadır. Bu bölümde elde edilen bulgular, medya çalışanlarının yarıdan fazlasının, çevre konularında davranışlarında meydana gelen değişimlerde medyada yaptıkları yayımların etkili olduğunu göstermektedir. Çıkan bir diğer sonuç ise az bir katılımcının bu haberleri kendi hayatına yansıtmadığıdır. Katılımcıların %34’ ü çevreye karşı duyarlı olmada medya yayımlarının bir etkisinin olmadığını, bunda birey olarak çevre bilinci ve çevre duyarlılığı taşımalarının etkili

olduğunu belirtmiştir. İkinci ve üçüncü temadan elde edilen sonuçlar birleştirildiğinde aslında araştırmanın bu boyutunda medya mensuplarının yarısının, medyanın çevre konusunda birey üzerinde davranış değiştirmede etkili olduğunu diğer yarısının ise medyada yapılan yayımların çevre konularında davranış değiştirme üzerinde etkili olmadığını belirttiği ortaya çıkmaktadır. Karaman ve Karataş (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajların içeriklerini analiz etme ve tepki verme becerilerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçtan hareketle, konu hakkında medya mensuplarının görüş ayrılığına sahip olduğu söylenebilir.

4.BOYUT: Gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme

Araştırmanın dördüncü boyutunun medya mensupları bölümü, bireyin gündelik hayatta çevre eylemlerine gönüllü olarak mı katıldığı, yoksa mesleğinden ötürü zorunluluktan dolayı mı katıldığının belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcıya, gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme durumunu sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Dördüncü boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 9' de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 9: Gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensupları	
	Sayı	%
Gazeteci kimliğim dışında çevre eylemlerine katılım gösteririm	16	32
Eylemlere gazeteci olarak katılıyorum	14	28
Çalışma saatlerimiz eylem saatleri ile aynı zamana denk geldiği için katılamıyorum	8	16
Yapılan eylemleri kitlelere ulaştırarak, eylemlere dolaylı yünden katkıda bulunuyoruz	12	24
Toplam	50	%100

Araştırmanın bu bölümünde medya mensuplarının gündelik hayatta, çevre ile ilgili eylemlere ve aktivitelere gönüllü olarak mı katıldıkları yoksa zorunlu olarak mı katıldıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda yöneltilen soruya katılımcıların %32' si gazeteci kimliği dışında çevre eylemlerine katılım gösterdiğini, %28' i eylemlere sadece gazeteci olarak katıldığını, %16' sı çalışma saatleri ile eylem saatleri aynı zamana denk geldiği için katılamadığını ifade ederken, katılımcıların %24' ü ise yapılan eylemleri kitlelere ulaştırarak eylemlere dolaylı yönden katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Medya çalışanlarından biri sorulan bu soruya karşılık *"Aslında sürekli görev başında olduğum için aktif olarak değil, dolaylı yönden birçok destek verdim. Özellikle Green Peace'e hem Türkiye'de hem de dünyada ki eylemlerine destek vermeye çalışıyorum. Haberlerini yapıyorum. Ayrıca bir gazeteci olarak Mersin Ak kuyu elektrik santrali ile ilgili eylemlere destek verip bunları haberlerime yansıttım. Kıbrıs için büyük tehlikesi olduğunun kanısındayım. Bu yüzden Green Peace gerek konuklar gerek telefon bağlantıları ile kontak kurup bu şekilde çevreye karşı yararlı olmaya çalıştım [(G:L(3))]"* yanıtını vermiştir.

Bir diğer medya çalışanının cevabı *"Sivil olarak katılım göstermedim ama gazeteci olarak çok katıldım. Bu konuda çok haber yaptım. Ben Girne Bellapais Manastırına yakın bir yerde kalıyorum. O bölgede dağı oyduklar, dereyi doldurdular ve otel yaptılar. Hatta bu bölgede ağaçlar kesildi. Şikayette bulunmak için birkaç yeri aradığımda aldığım cevap "Ne ağacı? Çınar ağacı ise şu daireyi, zeytin ağacı ise bu daireyi arayın" oldu. Dağın oyulduğunu söyledim, derenin doldurulduğunu söyledim. belediyeden gelen yetkililer ölçüm yapıp söylediklerimin doğru olduğunu fark ettiler. Bu konuda bir çok yeri aradım. en son beni Kaymakama yönlendirdiler. Kaymakama gittiğimde ise tüm bu yapılanların sorumlusunu Kaymakamla otururken görünce bütün şevkim kırıldı ve bu konunun peşini bıraktım [G:L(9)]"* şeklinde olmuştur.

Sorulan bu soruya karşılık bir diğer medya mensubu *"Akkuyu nükleer enerji karşıtı eylemde bulundum. Web'te bu konu ile ilgili paylaşımlarda bulundum. YDÜ'de öğrencilik yıllarımda Akdeniz Çevre Konferanslarında basın dalında bifiil görev aldım. Burada birçok konukla, profesörle ve çevreci uzmanlarla bu işi yürüttük. Çok da uzak değilim diye bilirim [(G:L(34))]"* cevabını vermiştir.

Bir başka medya mensubu *"Katılım göstermeye çalışıyorum. Zaman zaman protestolara katılıyorum. çalışma saatlerimiz uymadığı için hepsine katılamıyoruz. Ama yapılan eylem veya protestoları TV aracılığı ile kitlelere ulaştırıyoruz [G:L(30)]"* şeklinde görüş belirtmiştir.

Bir diğ er medya çalışanı aynı soruya “Gazeteci olarak çok fazla vaktimiz olmamaktadır.Katılımız çok nadir olmaktadır.Genelde eylemler gündüz olduğu için bizim çalışma saatlerimiz ile çakışmaktadır [G:L(23)]” şeklinde yanıt vermiştir.

Araştırmada gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak  evre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme konusunda katılımcılar en fazla gazeteci kimliği dışında  evre eylemlerine katılım gösterme temasına vurgu yapmıştır. Fakat bunun yanında eylemlere sadece gazeteci olarak katılanlar ile eylemlere sivil olarak katılanlar arasında pek bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %16’sı ise  evre eylemlerine katılamama sebebini çalışma saatleri ile çalışma vardiyalarının aynı saatlere denk gelmesi şeklinde belirtmiştir. Genellikle  alışma vardiyalarının 08:00 ile 17:00 arasında olduğunun ve genel olarak  evre ile ilgili eylem ve aktivitelerin bu saat dilimi arasında vuku bulduğu için katılım gösteremediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda konu ile ilgili katılımcıların %24’ i ise yapılan  evre eylemlerini kitlelere ulaştırarak eylemlere dolaylı y nden katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

5.BOYUT:  evre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimler sorumluluk almalı:

Araştırmanın beşinci boyutunun medya mensupları bölümü,  evre konusunda çalışma yapmanın ve sorumluluk almanın kime veya kimlere ait olduğunun belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcıya,  evre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimlerin sorumluluk alması gerektiği sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Beşinci boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 11’ detemalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 11: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimler sorumluluk almalı

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensupları	
	Sayı	%
Sorumluluk almak devlete ve devletin ilgili kurumlarına aittir	18	36
Bu herkesin görevidir	20	40
Eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düşmektedir	12	24
Toplam	50	%100

Araştırmanın beşinci boyutunun medya mensupları bölümü, medya mensuplarının çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu bağlamda yöneltilen soruya katılımcıların %36' sı sorumluluk almanın devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu, %40' ı bunun herkesin görevi olduğunu belirtirken, katılımcıların %24' ü ise görev ve sorumluluk almanın eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına ait olduğunu ifade etmiştir.

Sorulan bu soruya karşılık medya mensuplarından biri "*Kesinlikle herkese görev düşüyor ama bu konuda belirleyici olan devlettir. Bu adada Kıbrıs Rum toplumu ve Kıbrıs Türk toplumu yaşamaktadır. Genel olarak baktığınızda Rum tarafı temiz Türk tarafı pis. Bu biz Rumlardan daha pisiz yada Rumlar bizden daha temizdir anlamına gelmemektedir. Bunun sebebi o tarafta bu konuyla ilgili yaptırımların oluşudur. Yapılan kirliliğin bedeli ya bireye yada kuruma çıkmaktadır. Bizde bu yaptırımların olmayışı ve birazda otorite eksikliğinden kaynaklı insanlar güdüsel olarak daha rahat davranmakta ve çevreyi kirletmekte veya zarar vermektedir. Eğitim sistemi, aile vs. bu konuda önemli rol oynar fakat neticede cezai sistem ve otoritenin sağlanması sorunun çözümüdür diyebiliriz [G:L(25)]*" şeklinde cevap vermiştir.

Bir diğer medya çalışanı "*Çevre konularında en büyük görev aileye düşmektedir. bu konuda çocuklarına örnek olmalıdırlar. Daha sonra okula giden öğrencilere öğretmenleri bir bilinç kazandırmalıdır. Tüm bu kesimlerle birlikte ebeveynlerin eğitilmesi için de devlete görev düşüyor. Herkes için eğitim diyoruz. Aileler çocuklarına bu konuda örnek olmalıdırlar ki*

çocuklarda yaşayacağı çevreyi temiz tutup korumayı öğrenebilsin [G:L(35)]” şeklinde görüş belirtmiştir.

Bir başka medya çalışanı “İlkönce devletin bu bütçeyi ayırmalı.İkincisi ilkokuldan itibaren bu bilincin çocuklara aşılması gerekmektedir.Çünkü 5 yaşındaki bir çocuğun hafızası boştur.Bu yaştaki bir çocuğa ne öğretirseniz onu uygular.Ama 25-30 yaşına gelmiş birine bana göre çevreye karşı duyarlılığı öğretemezsiniz.30 yıldır bunu öğrenememiş birine yere çöp atmamayı öğretemezsiniz.Bu gibiler için denize atık atılmasının bir önemi yoktur.Hayvanlarla ilgili sorunların bir önemi yoktur.Bu yüzden ilk önce eğitim kurumlarından başlanması gerekiyor.Devletin bu konuda bütçe ayırması gerekir.Bu bütçe ile ilkokullarda bu konulara daha fazla ağırlık verilmelidir.Daha sonra biz medyaya görevler düşüyor.Bu tür konular insanlara sunulmazsa bu sorun bu şekilde devam edip gider [G:L(39)]” diyerek görüşlerini belirtmiştir.

Aynı soruya bir diğer medya çalışanı “Devletin seçilmiş insanları ile maaşlı çalışanlarına görev düşmektedir. Ayrıca çevre konusunun ana okuldan itibaren müfredata dahil edilip eğitiminin verilmesi gerekmektedir.En büyük iddiam budur.İnsanların çevre konusunda çok ciddi bir şekilde bilinçlendirilmesi için eğitilmesi gerektiğine inanıyorum.Buna ana okullardan hatta kreşlerden başlanması gerekmektedir [G:L(19)]” şeklinde cevap vermiştir.

Sorulan soruyu bir başka medya çalışanı “Aslında herkese görev düşüyor.Özellikle çevre konusunda eğitim sisteminin yeterince iyi eğitim vermediğine inananlardanım.Eğer eğitim sistemi daha güçlü olsa,çevreye karşı daha duyarlı olsa,insanları daha duyarlı bireyler haline getirebilse çevre sorunlarının büyük oranda azalacağını inancındayım.Çünkü bunun ötesinde sivil toplum kuruluşlarında çevre ile ilgili olarak daha aktif daha etkili çalışmalar yapması,devlet üzerinde güç grubu oluşturması gerektiğine inananlardanım.Çevre bakanlığımız var.Ancak yasalarımızın yeterli olmadığının bilincindeyim.Çevre koruma yasalarının çevre koruma dairesinin yeterince aktif çalışmadığını yasal sorunlarının olduğu bilincindeyim. Devletinde bu konuda çok daha hassas ve çok daha hızlı hareket edipte çevre ile ilgili yasaların çıkarılması ve güncellenmesi gerektiğine inanıyorum.Yani yalnızca sokaktaki vatandaşla olmuyor.Sivil toplum kuruluşlarıyla,eğitim sistemiyle,devlet ayağıyla hepsinin birlikte faaliyet göstermesi gerekiyor [G:L(41)]” şeklinde yorumlamıştır.

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda araştırmaya katılan medya mensuplarının %36' sı sorumluluk almanın devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar özellikle bu konuda devletin caydırıcı cezalar ile çevreyi kirletenlere karşı tedbir alınmasına vurgu yapmıştır. Akış (2010)' a göre genelde çevre sorunlarının çözümü devletten beklenmekte, ve devletin bu konuda etkin olmadığı düşünülmektedir. Gerçekten de devletin çevreye gereken ilgiyi gösterdiği söylenemez. Örneğin, 1994 yılında bir hastanenin çatısının asbestosla kaplanması planlandığında, Sağlık Bakanlığı asbestosun sağlık açısından zararsız olduğunu savunarak- planı desteklemiştir. Planın gerçekleştirilmesi çevreci bir kuruluşun çabalarıyla engellenebilmiştir (Akış, 1994).

Gelişmiş ülkelerde yere çöp atmanın maddi olarak cezalandırılması şüphesiz o çevrenin temiz tutulmasında etkili olmuştur. Ama bunun yanında çevre bilinci ve çevre eğitimi de önemli bir faktör olmaktadır. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %24' ü görev ve sorumluluk almanın eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına ait olduğunu ifade etmiştir. Çevreyi korumada şüphesiz ki çevre eğitimi geniş yer kaplamaktadır.

Özdoğru, Günay ve Kaçar (2012) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırma, çevre ile ilgili eğitim alan öğretmen adaylarının çevre bilincinin, çevre eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Gökmen, Ekici ve Öztürk (2012) tarafından öğretmen adaylarına uygulanan araştırma sonuçlarında da çevre eğitiminin çevre bilinci ve çevrenin korunmasına katkı sağladığı belirtilmektedir.

Katılımcıların en fazla vurguladığı tema ise çevre konularında sorumluluk almak herkesin görevidir temasıdır. Katılımcıların çoğu çevreyi korumanın o çevre üzerinde yaşayan herkese ait olduğunu ve her şeyin devletten beklenilmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Uslusoy ve Panayırıcı (2010) ortaya koyduğu benzer bir çalışmada konuyla ilgili çeşitli cevaplar alınırken, 163 üniversite öğrencisinden sorumluluk sahipleri ile ilgili soruya cevap verenlerin çoğunluğu (%33,7), sorumluluğun herkese ait olduğunu belirtmesi çalışmamızla paralellik göstermiştir.

6.BOYUT: Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması:

Araştırmanın altıncı ve son boyutunun medya mensupları bölümü, medya kurumlarının çevre konularında eksik yönlerinin neler olduğunun belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında farklı medya kurumlarında çalışan toplam 50 katılımcıya, çevre konularıyla

ilgili öz eleştiri yapmaları istenilerek düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Beşinci boyuttaki soru ile ilgili olarak medya çalışanlarının düşünceleri aşağıda Tablo 13' de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 13: Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması:

Katılımcı durumu		
Temalar	Medya mensubları	
	Sayı	%
Çevre konularına karşı duyarlı bir kurumuz	27	54
Devletle olan ilişkilerimiz ve bazı özel kurumlarla olan ticari ilişkilerimizden ötürü bir takım olumsuzlukları görmezden geliyoruz	3	6
Medya kurumları çevre konularına daha fazla ağırlık vermelidir	20	40
Toplam	50	%100

Araştırmanın altıncı ve son boyutunun medya mensupları bölümü, medya kurumlarının çevre konularında eksik yönlerinin neler olduğunun belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu konu hakkında öz eleştiri yapan katılımcıların %54' ü çalıştıkları kurumların çevre konularına karşı duyarlı olduğunu, %6' sı devlet ve kurum arasında olan ilişkiler ile bazı özel kurumlarla olan ticari ilişkilerden ötürü bir takım olumsuzlukların görmezden geldiğini ifade ederken, katılımcıların %40' ı ise medya kurumlarının çevre konularına daha fazla ağırlık vermesi gerektiğini belirtmiştir.

Bir medya çalışanı bu soruya “*Medya olarak eksik olduğumuzu düşünmüyorum. Eğitim anlamında eksik olabiliriz. Gerekeni haber yapıyoruz. Belki ticari kaygılarla bazı şeyleri görmezden gelebiliriz. Çünkü küçük bir toplumumuz reklam verenlerle bağımız var. Genelinde herkes haberini yapar. Yani Kıbrıs o yönden biraz daha özgürlükçü. Çevrecede o yönden duyarlı. Medya duyarlı değil [G:L(9)]*” şeklinde yanıt vermiştir.

Bir başka medya mensubu bu soruyu “*Elbette eksik yönlerimiz vardır. Genelde bu konuda ihbar olması üzerine haber yapıyoruz. Oysa ki gazetelerin bu konuda ihbar beklemeden haber yapması, çevre gözlemi yapması, daha aktif olması, haberini yaptığı yeri sürekli takip etmesi gerekir. Elimizden geldiğince bahsettiğim bu kalıba uymaya çalışıyoruz. Ülkede sürekli değişen ve gelişen bir gündem var. Zaman zaman bizimde ihmal ettiğimiz oluyor. Ama*

özellikle,vatandaşın çevre ile ilgili bir ihbar gelirse,bu konuda kesinlikle çok hassas davranıyoruz [G:L(14)]” şeklinde yorumlamıştır.

Aynı soruya bir diğer basın çalışanının verdiği cevap “Tüm medyanın eksiklikleri bize de yansıyor.Belirli sonuç odaklı yayınlarda meseleleri gündeme getiriyoruz ama işin sebeplerini yapısını analiz etme inceleme uzman görüşlerine yer verme konusunda daha zaafımız var.Örneğin sadece çevre odaklı yazılar yazan köşe yazarları diğer medya kuruluşlarında olmadığı gibi bizde yok.Düzenli rutin çevre sayfaları medyamızda yok bizde de yok.Olabildiğince yer veriyoruz ama çoğu zaman işin olumsuz yönleri medyaya yansıyor.daha yapıcı ,geliştirici,bilgilendirici yayınlar yapmamız gerekiyor.bu konuda daha fazla araştırıp düzenli yazılar yazacak uzmanlar,gönüllüler bulmamamız gerekiyor.çünkü çevre ile ilgili sürdürülebilir çevre ile ilgili hem gönüllülüğe hem de vatandaş duyarlılığını sorumluluğunu öne çıkarıcı ve sorgulayıcı olmamız gerekiyor [G:L(37)]” şeklinde olmuştur.

Bir başka medya mensubu “United medya grubu olarak Yeni Düzen,Sim TV,Radyo Sim,Adres Kıbrıs ve internet portallarımızda da barış gazeteciliği bunun yanında Kanal Sim olarak “Europol” Avrupa Birliği televizyonu ile ortak işbirliği içerisindeyiz.Bunun yanında AB projeleri içerisindeki çevre konularında ki yayınlarını ve AB'nin çevre duyarlılıklarını da gerek kamu spotları ile gerekse kendi programlarımız içerisinde bunları yayınlarımıza yansıtıyoruz.Ayrıca yeni dönemde de yeşil televizyon olarak yeni televizyon programlarını yapacağız.Gönül isterdi ki daha iyisini yapalım daha fazlasını yapalım.Elimizde ki imkanları doğru kullanarak yeşil ekranımızı daha yukarılara çekme gayretindeyiz.Tüm personel olarak da bilincimiz bu yöndedir [G:L(35)]” şeklinde görüş belirtmiştir.

Aynı soruya bir başka medya mensubu “Çevre konusu ve diğer her türlü konuya önem göstermekteyiz.Eğer içeride kameramanımız varsa ve elimizdeki şartlar el veriyorsa eylemlere ve örgütlere katkı koymaya çalışıyoruz.Bir eylem olduktan sonra arkasını bırakmıyoruz.Örneğin bugünlerde olan çiftçi eylemi konusunda her gün yeni bir gelişme olsun olmasın bu süreci takip ediyoruz.Yeni sıkıntılar baş gösterirse veya eylemin modeli değişmiş ise bunları ekranlara taşımaya devam ediyoruz.Öz eleştiri yapmak gerekirse bazen teknik sıkıntılarımız olmaktadır.Bazen yetersizlikler olmaktadır.Örneğin o an kameramanlarımız başka bir yerde haber yapıyor olabiliyorlar.Çevre konusunda sürekli özel haber yapıyoruz.Belli bir noktadan sonra bizde tıkanıyoruz.Ne kadar etkili olabiliyoruz?Bu sefer geri dönütlere bakıyoruz.Haberin sürekliliği olmadığı için ve gündemde farklı haberler

olduğu zaman çevre ile ilgili haberleri göz ardı edebiliyoruz [G:L(28)]” şeklinde yanıt vermiştir.

Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması konusunda elde edilen bulgular incelendiğinde medya çalışanlarının %54’ü çevre konularına karşı çalıştıkları medya kurumunun çevre konularına karşı duyarlı olduğunu iddia etmiştir. Görüşmeler esnasında medya mensupların çevre konularında en duyarlı medya kurumunun kendilerinin olduğunu iddia etmesi akıllara medya kurumları arası rekabetten ötürü en iyi olma savaşı,çıkan bu sonucu sorgulama hissiyatı doğurmaktadır. Araştırmanın bu boyutunda katılımcıların başvurduğu ikinci tema ise medya kurumlarının çevre konularına daha fazla ağırlık vermesi temasıdır. Medya mensuplarının % 40’ ı bu temayı vurgulamaktadır. Araştırmanın üçüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümünde, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler konusunda öğrencilerin % 64’ ü, çevre konularına olan gerekli ilginin medya tarafından gösterilmediğini belirtmiştir. İki farklı katılımcı grubun vardığı bu yargılar göz önünde bulundurularak, Kuzey Kıbrıs’ta ki medya kurumlarının çevre ile ilgili konularda gereken ilgiyi göstermediği çıkarımına varılabilir.

Araştırmanın bu boyutunda karşımıza önemli bir detay çıkmaktadır. Katılımcılardan üç kişi, devletle olan ilişkilerimiz ve bazı özel kurumlarla olan ticari ilişkilerimizden ötürü bir takım olumsuzlukları görmezden geliyoruz şeklinde görüş belirtmiştir. Farklı medya kurumlarında çalışan ve özellikle yönetici konumunda olan bu bireylerin yaptıkları itirafvari açıklamalar bizlere bazı medya kurumlarının, medyanın objektif olma ilkesine aykırı hareket ettiğini göstermektedir.Konu ile ilgili Uçman (2015) “çevre sorunlarına kamuoyunun dikkatini çekmek ve dolayısıyla da kamuoyu baskısı oluşturmak medya kuruluşlarının öncelikli hedefleri arasında olmalıdır. Medyanın bu görevi yerine getirmesinin bir insanlık borcu olduğunu kabul etmesi, hiçbir dış etmenin, ticari gayenin etkisinde kalmadan hareket etmesi gerekir. Bu şekilde hareket edilmez ise; yakın zamanda ulaşabilecekleri okuyucu ve izleyici kitlesi gezegenimiz üzerinde kalmayacaktır” şeklinde görüş belirtmiştir.

Üniversite Öğrencileri

1.BOYUT: Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşünceler:

Araştırmanın birinci boyutunun üniversite öğrencileri bölümünde K.K.T.C.' de ki üniversitelerde okuyan öğrencilerin çevre konularında duyarlılık noktasındaki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur.Bu boyut bağlamında farklı üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcının amaçlarının neler olduğu sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır.Birinci boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 4' de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 4: Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşünceler

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Toplum,çevreye karşı duyarlıdır.	6	12
Toplum,çevreye gereken önemi vermemektedir.	35	70
Çevreye karşı duyarlılık kişiden kişiye değişim göstermektedir	9	18
Toplam	50	%100

K.K.T.C.' de ki üniversitelerde okuyan öğrencilerin, çevre konularında duyarlılık noktasında ki düşüncelerinin neler olduğu sorulmuştur.Çevre konularında ki duyarlılık konusunda öğrencilerin %12' si toplumun çevreye karşı duyarlı olduğunu, %70' i toplumun çevreye gereken önemi vermediğini, %18' i ise çevreye karşı duyarlılığın kişiden kişiye değişim gösterdiğini belirtmiştir.

Sorulan soruya öğrencilerden biri "*Toplum olarak çevre konularında duyarlı değiliz.Etrafımız çöple doldu.Özellikle Taşkent köyü civarında dağlarımız taş ocakçılığı yüzünden sürekli oyulmakta [G:LŞA:YDÜ(46)]* şeklinde yorum yapmıştır.Bir diğer öğrenci "*Çevreye duyarlılık noktasında geri kalmışlık var.Fakat bu duyarlılığın gelişmesi için teşvikler yapılmıyor.Örneğin Almanya'da içine boş pet şişe atıldığında size karşılığında ücret ödeyebilen çöp toplama kutuları geliştirildi.Bu tür teşviklerin yapılması gerekmektedir [G:GM:DAÜ(5)]* şeklinde görüş belirtmiştir.

Bir başka öğrenci ise aynı soruya “Çevre konularında pek duyarlı değiliz.Yeşile karşı saygımız yok.Özellikle çöp atma konusunda çok kötü durumdayız.İnsanlar “ben mi kurtaracağım dünyayı” mantığıyla hareket ettiği için duyarlılık noktasında eksikliğimiz ortaya çıkıyor [G:G:GAÜ(11)]” cevabını vermiştir.

Bir diğer öğrenci “Maalesef çevre konusunda duyarsızız.Özellikle insanlar yediği içtiği her şeyin çöpünü etrafa atmaktadır [G:L:LAÜ(26)]” yanıtını vermiştir.

Aynı soruya bir diğer öğrenci “Kıbrıs’ta çevreye karşı duyarlı kişiler yok denecek kadar azdır.Yurt dışında birçok ülkede bulundum.O ülkelerle kendi ülkemizi karşılaştırdığımda çevre konusunda çok büyük farklar var.Özellikle yerlere çöp atma konusunda büyük problemler yaşıyoruz.En yakındaki çöp kutusuna gidip çöpümüzü atmak yerine yerlere atmaya tercih ediyoruz.Bu konuda toplum bilinçsiz ama daha da önemlisi,biz Kıbrıs toplumu biraz üşengeç bir toplumuz.Çöp kutusuna gidip çöpümüzü atamayacak kadar tembeliz [G:LŞA:UKÜ(31)]” yanıtını vermiştir.

K.K.T.C.’ de ki üniversitelerde okuyan öğrencilerin, çevre konularında duyarlılık noktasında ki düşüncelerinin yer aldığı boyut ile ilgili olarak çok düşük bir katılımcı oranı toplumun çevreye karşı duyarlı olduğunu belirtirken, araştırmaya katılan öğrencilerden %18’ i ise çevreye karşı duyarlılığın kişiden kişiye değişim gösterdiğini ifade etmiştir. Araştırmanın bu boyutu ile ilgili olarak öğrencilerden çok büyük bir çoğunluk toplumun çevreye karşı gereken ilgiyi göstermediğini belirtmiştir.Bu boyut ile ilgili elde edilen bilgiler bizlere, Kıbrıs’ın kuzeyinde yaşayan toplumun çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermektedir.Çevreye karşı duyarlı olmak ve sorumluluklarının yerine getirilmesiyle mümkün olabilecektir.K.K.T.C.’ ta ki çevre bilinci ile ilgili Akış (2010) görüşlerini “Kuzey Kıbrıs’ta gelişmiş bir çevre bilincinden söz edilemez. Doğanın gelişmekte olan pek çok ülkeye oranla daha el değmemiş oluşu, ülkenin coğrafi ve politik olarak tecrit edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Giderek bozulan çevrenin korunabilmesi, devlete bu yönde baskı yapabilecek düzeyde bir kamu bilincinin ve güçlü bir talebin yaratılmasına bağlıdır” şeklinde belirtmiştir.

2.BOYUT:Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkındaki düşünceler:

Araştırmanın ikinci boyutunun üniversite öğrencileri bölümünde üniversitelerde okuyan öğrencilerin çevre konularında dünyadaki gelişmeler hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur.Bu boyut bağlamında üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcının düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır.İkinci boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 6' datemalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 6:Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkında düşünceler

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Dünyada çevre sorunları giderek artmaktadır	19	38
Çevre sorunlarına karşı önlemler alınıyor	8	16
Küresel ısınma dünyayı tehdit etmektedir	11	22
Diğer dünya ülkeleri, ülkemize oranla çevre konularına karşı daha duyarlıdır	12	24
Toplam	50	%100

Araştırmada üniversite öğrencilerin, dünyadaki çevre olayları ve çevre sorunlarıyla ilgili düşüncelerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkında katılımcıların %38' i dünyada çevre sorunlarının giderek arttığını, %16'sı dünyada çevre sorunlarına karşı önlemlerin alındığını, %22' si küresel ısınmanın dünyamızı tehdit ettiğini belirtirken katılımcıların %24' ü ise diğer dünya ülkelerinin, K.K.T.C.' ye oranla çevre konularına karşı daha duyarlı olduğunu ifade etmiştir.

Bir öğrenci bu soruya karşılık *"Bu konuda bir takım hareketlenmeler var ama bugün hala daha nükleer enerji santrallerinin yapımına devam edilmektedir.Her ne kadar çevreci kuruluşlar olsa da bazılarının çıkarları için çevreye zarar verilmeye devam ediliyor.Koskoca ozon tabakasını deldik.Daha fazla ne yapabiliriz ki [G:GM:DAÜ(10)]"* yanıtını vermiştir.

Bir başka öğrenci “İnsanlar düşünmeden hareket ediyorlar.National Geographic’in yaptığı bir araştırma programı izlemiştim.Programda maymunların yaşadığı yerlerdeki ağaçlar daha önce kesilmesinden dolayı,burada yaşayan maymunların çoğunluğunun öldüğünü anlatıyordu.Bu şekilde insanoğlu canlı yaşamına müdahale etmemeli.Bunların önlemi alınmalı diye düşünüyorum.Para kazanma hırsı ile dünyamızı yok ediyoruz [G:G:GAÜ(17)]” şeklinde görüş belirtmiştir.

Aynı soruya bir başka öğrenci “Bir takım önlemler alınıyor.Fakat küresel ısınmanın devam ettiğini görünce tüm bu çalışmaların göstermelik olduğunu görebiliriz [G:L:LAÜ(25)]”yanıtını vermiştir.

Sorulan soruya bir başka üniversite öğrencisi “Coğrafyaya göre değişir.İngiltere de yaşadım,Hollanda da bulundum.Hem bireysel hem de hükümetler açısından çok titiz davranılır.Örneğin Hollanda da “Kings Day”(Kral günü) yapılır.İnsanlara açık yerlerde festivaller,eğlenceler yapılır.Ne yapsanız kalabalıktan ötürü etraf çöple dolar.Ama ertesi gün kalktığınız da o alanda bir tane çöp bile bulamazsınız.Küresel ısınma noktasında gün geçtikçe kötüye doğru ilerliyor.Toplum tüketim toplumu olduğu için ve bizler sadece tüketmeye programlı olduğumuz için ileride iyileştirme anlamında pek bir şeyin değişeceğini düşünmüyorum [G:LŞA:ÜKÜ(33)]” cevabını vermiştir.

Öğrencilerden bir diğeri bu soruya “Nükleer santraller yapıldığı sürece dünyanın durumu kötüye gidecektir.İnsanlık geliştikçe dünya yok olacaktır [G:LŞA:YDÜ(48)]” şeklinde yorum getirmiştir.

Üniversite öğrencilerin, dünyadaki çevre olayları ve çevre sorunlarıyla ilgili düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesi boyutu ile ilgili olarak katılımcıların çoğunluğu (%38) dünyada çevre sorunlarının giderek arttığını belirtmiştir. Bu oran bizlere K.K.T.C.’li üniversite öğrencilerinin dünyadaki çevre sorunlarını yakından takip ettiğini göstermektedir. Benzer bir çalışma ortaya koyan Ulusoy ve Panayırıcı (2010) Okan Üniversitesi uygulamalı Bilimler Yüksekokuluna bağlı bölümlerde okuyan 163 öğrenciye uyguladıkları ankette “çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusunu sormuş ve öğrencilerin yaklaşık %56’sı, çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların az bir çoğunluğu dünyadaki çevre sorunlarına karşı önlemlerin alındığını belirtirken öğrencilerin %22' si küresel ısınmanın dünyamızı tehdit ettiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili Zoray ve Pır(2007) dünyamızı tehdit eden küresel ısınmanın etkilerini "kutup bölgelerinde sıcaklık artışına bağlı olarak buzulların erimesi, deniz suyu seviyesinin yükselmesi; taşkınlar, kıyı kesimlerde toprak kaybı, temiz su kaynaklarının denize karışması, aşırı buharlaşma ve kuraklığa bağlı olarak yangınlar, göl ve ırmak sularının azalması, bitki ve hayvan türlerinin yok olması ya da azalması gibi birçok olumsuz gelişme meydana gelmektedir" şeklinde belirtmiştir. Bunun yanında araştırmaya katılan öğrencilerin %24'ü diğer dünya ülkelerinin K.K.T.C.'ye oranla çevre konularında daha fazla geliştiği temasına vurgu yapmıştır. Bu temadan hareketle diğer dünya ülkelerinin çevre konularına olan yaklaşımı öğrencilerin dikkatini çekmiş ve öğrenciler yaşadığı ülke ile mukayese ederek arada çok büyük farkların olduğu çıkarımına varmıştır. Diğer dünya ülkeleri bu konuda gelişme kaydederken, ülkemizde henüz çevre konularında somut adımların atılmaması çevre bakanlığının işlevliğini sorgulatmaktadır.

3. BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler:

Araştırmanın üçüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, üniversitelerde okuyan öğrencilerin medyanın çevre konularına olan yaklaşımı hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcıya medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki görüşleri sorularak düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Üçüncü boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 8' de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 8: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Medya bu konuda yeterli yayım yapmaktadır	5	10
Medya çevre konularına gerekli ilgiyi göstermemektedir	32	64
Medyada,çevre konularına oranla siyaset,kaza, spor ve adli olaylar gibi haber değeri daha yüksek haberler yapılmaktadır.	13	26
Toplam	50	%100

Araştırmanın üçüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, öğrencilerin medya kurumlarının çevre konularına olan yaklaşımı hakkında ki görüşlerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu bağlamda, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkındaki düşünceleri sorulan katılımcıların %10' u medyanın bu konuda yeterli yayım yaptığını, %64' ü medyanın çevre konularına gerekli ilgiyi göstermediğini, %26' sı ise medyanın, çevre konularına oranla siyaset, kaza ve adli olaylar gibi haber değeri daha yüksek yayımlara daha fazla önem verdiğini belirtmiştir.

Sorulan bu soruya öğrencilerden biri *"Bana göre medya bu konuda gerekli önemi göstermemektedir. Genelde kaza haberleri ve siyasetle ilgili haberlere yer verirler. Çevreyle ilgili haberlere çok az yer verirler. Onu da ayda yılda bir defa gidip bir etkinlikle ilgili haber yaptıklarında yayımlarlar [G:GM:DAÜ(9)]"* cevabını vermiştir.

Bir diğer öğrenci bu soru karşısında *"Gazetelerde bu gibi yayınlar yapılıyor fakat toplum sorumsuz olduğu için bu pek bir etki yapamıyor [G:G:GAÜ(19)]"* şeklinde görüş belirtmiştir.

Aynı soruya bir diğer öğrenci *"Çevre konusunda pek yayım yapmamaktadırlar. Genellikle siyaset ile ilgili haberler yayımlamaktadırlar [G:L:LAÜ(26)]"* yanıtını vermiştir.

Diğer bir öğrenci bu soruyu *"Medyada yayınlanan haberlere pek aldırış etmem çünkü doğruluk oranı nedir pek bilmiyorum. Medya bu konuda objektif davranmaz. Bazen insanları provoke etmek için bazen ise duyarlı oldukları için haber yaparlar. Bu yüzden pek samimi bulmuyorum. Yapılan yayınları yeterli bulmuyorum. Çünkü çevreye hala daha gerekli ilgi gösterilmiyor [G:LŞA:UKÜ(39)]"* şeklinde yanıtlamıştır.

Bir başka öğrenci ise *"Bazen sorunun olduğu bölge ile ilgili haberler yapılır ama bu yeterli değildir. Genellikle siyaset, spor ve adli olaylarla alakalı haberler yapılmaktadır [G:LŞA:YDÜ(41)]"* yanıtını vermiştir.

Medyada çevre konularında yapılan yayımlar hakkındaki düşünceler bakıldığında yüksek katılımcı oranının medyanın çevre konularına gereken ilgiyi göstermediği görüşünü savunmuştur. Öğrencilerin % 64' ü görüşünü bu yönde belirtirken, öğrencilerin sadece %10' u medyanın bu konuda yeterli yayım yaptığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %26' sı ise medyanın, çevre konularına oranla siyaset, kaza, spor ve adli olaylar gibi haber değeri daha yüksek yayımlara daha fazla önem verdiğini belirtmiştir. Aslında ikinci ve üçüncü temalar genel olarak medyanın çevreye gereken ilgiyi vermediği sonucunu doğurmaktadır. O

halde öğrencilerin %90' ı medya kurumlarının çevre konularına gereken önemi vermediği noktasında hem fikirdir demek yanlış olmaz. Konu ile ilgili Uçman, (2015) "anayasanın 56. Maddesinde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir." denilmektedir. Bu insan olmanın en temel hakkının yerine getirilip getirilmediği takip etmek medyanın başlıca görevlerinden biridir. Ama maalesef bu kadar insanlığın geleceğinin kaderini etkileyen bu konulara medyamız gerektiği ilgi ve özeni göstermemektedir. Çoğu zaman işin çarpıcı tarafı ile ilgilenmektedir. Gazete ve Televizyonlarda adliye muhabiri, belediye muhabiri, futbol muhabiri, magazin muhabirleri varken, dünyamızın geleceğini ilgilendiren çevre konusuna özel bir birim maalesef bulunmamaktadır. Bunun sebeplerinin ne olduğunu hep birlikte düşünmemizde fayda vardır. Çevre sorunlarının katlanarak arttığı ülkemizde yayın organlarında magazin ve profesyonel futbol ile ilgili sayfalar saatler ayrılırken, çevre ile ilgili göstermelik yayınlar yapılmaktadır" şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Pehlivan ve arkadaşları (2007) benzer bir çalışmayı, Konya ilinde yer alan yazılı ve görsel medya kurumlarında çevre haberlerine verilen önemin saptanması için yapmış ve araştırma sonucunda "Çevre sorunları her geçen gün bu kadar artmaktayken, gazetelerde magazin ve spor hakkında sayfalar dolusu haberler yer almaktadır. Böyle olunca halkın hayati açıdan önem taşıyan çevre konusunda haber alma özgürlüğü elinden alınmaktadır" yargısına varmışlardır.

Aslanova (2015) benzer bir çalışmayı Lefkoşa'da öğrenim gören lise öğrencileri üzerinde yapmış ve öğrencilerin %49' u yaşanılabilir bir çevre için TV ve radyolarda, medyada basın ve yayın araçlarıyla çıkan çevre ile ilgili programların halkın bilinçlendirilmesi için yetersiz olduğunu belirtmiştir. Farklı bir çalışmada Atlı ve Uzun, (2010) Ankara'da orta öğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin çevre ile ilgili gelişmeleri günlük gazetelerde takip etme oranlarının %45 civarında olduğunu bunun nedenlerinin ise gazetelerdeki programların yetersiz oluşu şeklinde bildirilmiştir.

4.BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler:

Araştırmanın dördüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, medyada yer alan çevre haberlerinin, öğrenciler üzerinde davranış değişikli meydana getirip getirmediğinin

belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında, üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcıya, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların birey üzerinde davranış değişikliğine yol açıp açmadığı hakkında düşünceleri sorularak konu hakkında ki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Dördüncü boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 10' datemalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 10: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Medyada yapılan yayımlar birey üzerinde duyarlılığı artırıyor	6	12
Medyada yapılan yayımlar,bireyi sadece bilinçlendirir fakat birey üzerinde davranış değişikliği yaratmaz	23	46
Bu kişiden kişiye değişiklik gösterir ve etkilenme süresi çok kısa olmaktadır	21	42
Toplam	50	%100

Araştırmanın dördüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, medyada yer alan haberlerin birey üzerinde davranış değişikliğine yol açıp açmadığının belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu bağlamda sorulan soruya katılımcıların % 12' si medyada yapılan yayımların birey üzerinde duyarlılığı arttırdığını, %46' sı medyada yapılan yayımların bireyi sadece bilinçlendirdiğini fakat birey üzerinde davranış değişikliğine yol açmadığını savunurken, öğrencilerin %42' si ise bu durumun kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini ancak etkilenme süresinin çok kısa sürdüğünü belirtmiştir.

Öğrencilerden biri bu soruya *"Eğer bunun toplum üzerinde bir etkisi olsaydı şimdiye kadar çok temiz bir çevremiz olabilirdi. İnsanlar hiçbir şekilde bilinçlenip önlem almadı. Dedem ve babam kaptan olduğu için denizle çok içli dışlıyım. Bu yüzden özellikle denizin temiz tutulması noktasında çok hassas davranıyorum. Medyada böyle bir haber okursam bu benim üzerimde*

etkili olabilir. Özcesi medyada yapılan yayımlar toplum üzerinde etki yaratmıyor. Çünkü medyada bu konuya önem vermemektedir [G:GM:DAÜ(3)]” şeklinde yanıt vermiştir.

Bir diğer öğrenci ise “Kıbrıs insanının şöyle bir özelliği var. Görülen bir haber veya olay sosyal medyada paylaşılır. Fakat bunu eyleme dönüştürme noktasında alanlarda hiç kimseyi bulamazsınız. Sadece gösteriş amaçlı hareket ediyorlar [G:G:GAÜ(20)]” yanıtını vermiştir.

Aynı soruya öğrencilerden bir diğeri “Etrafta çevre sorunları var olduğu için bence yapılan yayımların bir etkisi olmuyor. Sadece bilinçlilik yaratıyor [G:L:LAÜ(29)]” diyerek görüş belirtmiştir.

Yöneltilen soruya bir diğer öğrenci “Kişi gerçekten bilinçli, ve duyarlı ise zaten çevreye zarar verici hareketlerde bulunmaz. Ya da bulunduğu ortamı kirletmez. Fakat ben medyada yapılan yayımların bu konuda pek etkili olduğunu düşünmüyorum. İnsanlar bu konuda sadece bilinçlenmektedir. Eyleme dönüştürme noktasında sorun yaşanmaktadır [G:G:UKÜ(39)]” yanıtını vermiştir.

Diğer bir öğrenci is bu soruyu “Toplum yapılan yayımdan 1-2 gün veya 1-2 ay etkilenir daha sonra tekrar eski haline döner. Çevreye karşı duyarlılık çocukluktan itibaren kazanılması gereken bir bilinçtir. Sonradan kazanılamaz [G:G:YDÜ(42)]” şeklinde yorumlamıştır.

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler konusunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yarıya yakını medyada yapılan yayımların bireyi sadece bilinçlendirdiğini fakat birey üzerinde davranış değişikliğine yol açmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç bizlere medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat öğrencileri bu konuda eyleme geçmeye teşvik edemediğini görebiliyoruz. Kısaca medya bireyleri uyuşturmaktadır diyebiliriz. Araştırmanın ikinci boyutunun medya mensupları bölümünde aynı soru medya mensuplarına sorulmuş ve medya mensuplarının %48’i bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konuda bilinçlendiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak, medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat toplumu bu konuda harekete geçiremediği çıkarımına varabiliriz. Patrick Bratlinger, konu ile ilgili olarak genel olarak kültür sanayinin ve özelde de medyanın, “Sirk” oyunlarındaki gibi halkı uyuşturmak için kullanıldığını söylemektedir. (Aydoğan, 2004)

İnan ve Temur (2012) ise yaptıkları çalışmada İlköğretim Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türk Dili Eğitimi öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajlara tepkilerinin düşük seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan araştırmanın bu boyutunda araştırmaya katılan öğrencilerin az bir kısmı yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığını savunmuştur. Bu tema hakkında öğrencilerin verdiği puan ise %12'dir. Öğrencilerin %42'si ise bu durumun kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini ancak etkilenme süresinin çok kısa sürdüğünü belirtmiştir.

5.BOYUT:Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimler sorumluluk almalı

Araştırmanın beşinci boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, medyada yer alan çevre haberlerinin, öğrenciler üzerinde davranış değişikli meydana getirip getirmediğinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında, üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcıya, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların birey üzerinde davranış değişikliğine yol açıp açmadığı hakkında düşünceleri sorularak konu hakkında ki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. beşinci boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 12' de belirtilen oranlar ve temalar altında belirlenmiş ve verilen görüşler sunulmuştur.

Tablo 12: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimler sorumluluk almalı

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Sorumluluk almak devlete ve devletin ilgili kurumlarına aittir	25	50
Bu herkesin görevidir	17	34
Eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düşmektedir	8	16
Toplam	50	%100

Araştırmanın beşinci boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, üniversite öğrencilerinin çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu bağlamda sorulan soruya katılımcıların %50'si çevre konularında sorumluluk almanın devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu, %34' ü sorumluluk almanın herkesin görevi olduğunu ifade ederken, araştırmaya katılan öğrencilerin %16' sı sorumluluk alma konusunda eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düştüğünü belirtmiştir.

Sorulan soruya öğrencilerden biri *"Devletin bu konuda teşvik etmesi gerekir. Her bölgede bu konuda çalışma yapması için sivil toplum kuruluşlarını örgütlemeli, desteklemelidir [G:GM:DAÜ(3)]"* şeklinde cevap vermiştir.

Bir diğer öğrenci *"Bu konuda sorumluluk herkese düşüyor. Sorumluluğu sadece bir kuruluşa veya olguya yıkmak olmaz. Özellikle devletin bu noktada kesin kurallar ve caydırıcı cezalar oluşturması gerekiyor. Eğer ceza uygulanmazsa insanlarımız belli bir süre geçtikten sonra tekrar eski hallerine dönecektir [G:G:GAÜ(16)]"* diyerek görüşlerini belirtmiştir.

Öğrencilerden bir diğeri *"Tabi ki sorumluluk almak herkesin görevidir. Her şeyi baştan beklememek gerekir. İnsanların sorumluluk alması gerekiyor [G:L:LAÜ(23)]"* şeklinde yanıt vermiştir.

Bir başka öğrenci bu soruya karşılık *"Özellikle yaşanan yerde devlet olgusu varsa, bu sorumluluk en başta devletindir. Devletin bunu bir devlet politikası haline getirmesi gerekiyor. Devlet bu şekilde bu farkındalığı kendi içinde ki kurumlara yaymalı diye düşünüyorum [G:L:ŞA:LAÜ(44)]"* cevabını vermiştir.

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yarısı çevre konularında çalışma yapıp sorumluluk almanın devlet ve devletin ilgili kurumlarına görev düşmektedir temasına vurgu yapmıştır. Devletin bu noktada çevre politikası oluşturup sorunları bu politika çerçevesinde çözmelidir. Fakat K.K.T.C.'de devletin maalesef bir çevre politikası yoktur. Konu ile ilgili Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) Çevre Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Şerife Gündüz, çevre konusunda devlet politikası olmasının önemini vurgulayarak, "Çevre konusunda devlet politikamız yok.

Mevcut durumların sürekliliği yok, sürekli değişim içerisinde, yönetici olanların duyarlılığına veya ilgi alanlarına kalmış” diyerek devletin çevre politikası yönünden zafiyetlerini dile getirmiştir.

Katılımcıların %34’ ü sorumluluk almanın herkesin görevi olduğu temasına vurgu yapmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin az bir kısmı sorumluluk almanın eğitim kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Tüm bu sonuçlar medya mensupların aynı soruya verdikleri cevaplar ve elde edilen sonuçlarla karşılaştırıldığında, Öğrencilerin %50’si bunun devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu söylerken, medya mensuplarının %40’ ı sorumluluk almanın herkesin görevi olduğunu belirtmiştir.

Bu boyutta elde edilen verilere bakıldığında “sorumluluk almak devlete ve devletin ilgili kurumlarına aittir ile sorumluluk almak konusunda eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düşmektedir” temalarını belirten medya mensuplarının oranı sırasıyla %36 ve %24’ tür. Üniversite öğrencilerinin aynı temalara verdiği oy oranları ise sırasıyla %50 ve %16’dır. Bu sonuçlardan hareketle, medya mensuplarının %70’ i ile üniversite öğrencilerinin %66’sının sorumluluğu genele yayarak sahiplenmediğini ve sorumluluğu kurumlara devrettiğini söyleyebiliriz. Akış (2010) Kuzey Kıbrıs’ta çevre bilinci adlı çalışmasında “çevre sorunlarının çözümünde en büyük sorumluluğun devlete düştüğü görüşü, aslında her türlü sorunu devletin çözmesini bekleyen, ve en iyi ifadesini "devlet baba" nitelemesinde bulan yaygın bir anlayışın uzantısıdır. Bu görüşe koştur olarak, çevre sorunlarına duyarlı bir gençlik yetiştirmek için okullarda bu konuda ders verilmesini isteyenlerin oranı % 92 (337 kişi)’ dir. Yani, bu konudaki eğitim yine devletten beklenmektedir” çıkarımına varmıştır.

6.BOYUT: Birey olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması

Araştırmanın altıncı ve son boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, üniversite öğrencilerinin çevre konularında eksik yönlerinin neler olduğu hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu boyut bağlamında, üniversitelerde okuyan toplam 50 katılımcıya, çevre konularıyla ilgili öz eleştiri yapmaları istenilerek bireylerin bu konuda samimi olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Altıncı boyuttaki soru ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin düşünceleri aşağıda Tablo 14’ de temalar ile oranları belirtilmiş ve katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Tablo 14: Bir birey olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması

Katılımcı durumu		
Temalar	Öğrenciler	
	Sayı	%
Birey olarak çevreyi koruyanlardanım	25	50
Çevreye zarar verenlerdenim	9	18
Çevreye karşı zararlıyım ne de yararlıyım	16	32
Toplam	50	%100

Araştırmanın altıncı ve son boyutunun üniversite öğrencileri bölümü, üniversite öğrencilerinin çevre konularında eksik yönlerinin neler olduğu hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu bağlamda çevre konularında öz eleştiri yapan öğrencilerin %50' si birey olarak çevreyi koruduğunu ifade ederken, öğrencilerin %18' i çevreye zarar verdiğini itiraf etmiştir. Bunun yanında öğrencilerin %32'si ise çevreye zarar vermediğini aynı zaman da çevreye yarar sağlayan faaliyetlerde de bulunmadığını belirtmiştir.

Aynı soruyu bir başka öğrenci *"Baktığımızda göreve gelen her hükümetin programında sosyal devlet anlayışı yatmaktadır.Eğer sosyal devlet anlayışını benimsiyorlarsa bu konuyu mutlaka gündemlerine almalıdırlar.Eğer sosyal devlet olacaksan,çevreye karşı duyarlılık konusunda politika üretmelisin.Bu görev devlete,devlet mekanizmasına ait olmalı ki daha sonra bu sivil toplum kuruluşlarına indirgensin ve buradan da halka yansıtılabilsin [G:LŞA:YDÜ(49)]"* şeklinde yorumlamıştır.

Sorulan bu soruya bir öğrencinin cevabı *"Bu konuda kendimizi övmemeliyiz.Dünyayı kirletmemeliyiz.Bir birey olarak bazen çevreyi kirletmekteyim.Ama bir zara verdiğimizde veya yere bir çöp attığımızda bu bizim vicdanımızı rahatsız edip bu kötü alışkanlığı terk edebiliyorsak ne mutlu bize [G:GM:DAÜ(5)]"* şeklinde olmuştur.

Bir diğer öğrenci ise bu soruya *"Doğruyu söylemek gerekirse ne çevreye zarar veren biriyi ne de çevreye çok sahip çıkan biriyim [G:G:GAÜ(19)]"* cevabını vermiştir.

Bir başka öğrenci *"Ben çevreye karşı duyarlı bir bireyim.Özellikle arabam da çöplerimi biriktirip toplu bir şekilde çöpe atarım.Kesinlikle çöplerimi yere atmam [G:L:LAÜ(32)]"* şeklinde cevap vermiştir.

Aynı soruya öğrencilerinden biri “Çevreye karşı muhakkak benim de duyarsız davrandığım zamanlar olmuştur. Zaten teknolojiyi kullanan bireyler dolaylı olarak çevreye zarar vermektedir.Ama günümüz dünyasında teknolojiden uzak kalmakta olmuyor.Örneğin kullandığımız kalemler için ağaçlar kesiliyor.Eğer birden fazla kaleminiz varsa bu da doğaya zara verir.İhtiyacımız kadar alıp kullanmalıyız [G:LŞA:UKÜ(45)]” şeklinde cevaplamıştır.

Bir başka öğrenci ise sorulan bu soruya karşılık “Sigara içerek çevreye zarar verenlerdenim.Ama çöpleri yere atmama konusunda çok özen gösteririm [G:LŞA:YDÜ(50)]” cevabını vermiştir.

Bir birey olarak çevre konularında öz eleştirinizi yapılması konusunda öğrencilerin yarısı Birey olarak çevreyi koruyanlardanım temasına vurgu yapmışlardır. Tıpkı medya mensuplarının belirttiği gibi öğrencilerin yarısı da çevreye karşı duyarlı olduklarını ifade etmişlerdir.Konuyla ilgili Akış (1994)’ın yaptığı araştırmaya katılanların kendilerini çevreye duyarlı olarak tanımladığını, fakat gündelik hayatta çevreyi korumak için hemen hemen hiç çaba göstermediklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %18’i bu boyutta çevreye zarar veren bireyler olduğunu itiraf etmişlerdir. Öğrencilerin %32’si ise çevreye zarar vermediğini aynı zamanda çevreye yarar sağlayan aktivitelerde bulunmadığını belirtmiştir.

BÖLÜM V

4.1 TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sorusuna ilişkin bulguların tartışılması ve yorumlanması yapılacaktır. Elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlara göre yorumlar literatürle desteklenerek okuyucunun konuyu daha iyi kavramasına yardımcı olunmaya çalışılmıştır.

Günümüzde çevreyle alakalı birçok sorun yaşanmaktadır. Bireyler veya kurumlar kişisel menfaatleri doğrultusunda doğayı tüketmekte ve yok etmekten kaçınmamaktadır. Bu konuyla ilgili duyarlı STÖ'ler ve STK'lar her ne kadar kampanya başlatıp sürdürse de bunları geniş kitlelere ulaştırmak için medyaya ihtiyaç duymaktadır. Fakat medya bu konuda çözümün esas adresi değildir. Bu konuda yapılan diğer çalışmalar medyanın çevre konularında duyarlılık yaratmada doğru adres olmadığını, çevre bilinci ve duyarlılığı arttırmanın çevre bilincinin eğitim müfredatına alınması ile mümkün olacağını ortaya koymaktadır.

Medyanın çevre konularında duyarsızlaştırıcı etkisinin incelendiği bu çalışmada, K.K.T.C.'deki medya kurumları tarafından yapılan çevre temalı yayımlarının, toplumu okuyup bilinçlendiği konularda, eyleme geçirebilme durumu araştırılmıştır.

MEDYA MENSUPLARI

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi konusundaki düşünceler incelendiği boyutun medya mensupları bölümünde üzerinde en fazla durulan tema, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığıdır. Bu konuda araştırmaya katılan medya mensuplarının yarısı medyada yapılan yayımların toplumun çevre konularına karşı olan duyarlılığını arttırdığını belirtmiştir. İlk temanın aksine araştırmaya katılan medya mensuplarının % 26' sı medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisi olmadığı temasına vurgu yapmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler esnasında bazı medya çalışanları sadece yapılan çevre haberleri değil diğer konularda da yapılan haberlerin toplumun duyarlılığını arttırmadığını belirtmiştir.

Öte yandan medya mensuplarının % 16' sı medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğunu belirterek aslında ikinci temanın sağlamasını yapan bir cevap vermiştir. Üçüncü temanın ikinci temadan tek farkı ise etkilenme süresinin kısa oluşudur. Son olarak katılımcılarından %8 gibi az bir oran medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplum tarafından tam olarak algılanamadığını belirterek sorunun medya kurumlarından değil toplum tarafından kaynaklandığını savunmuştur.

Bu konu ile ilgili Merton ve Lazarsfeld, ortalama bir okuyucu ya da dinleyicinin enformasyon akışına maruz kalması, onları uyarmak yerine uyuşturmaktadır. Okumaya ya da dinlemeye olması gerekenden fazla vakit ayırmak ise örgütlenmiş eylemin paylaşılma olasılığını azaltmaktadır. Birey çok sayıda sorun ve problemi okuduktan ya da izledikten sonra eylemin alternatif hatlarını ele alır. Ancak örgütlenmiş toplumsal eylemle ilgili düşünsellik boyutundan öteye geçemez ve bireyin düşünce yoluyla sorunla uzaktan bağlantı kurma çabaları aktiflik olarak nitelendirilmemektedir (Allen, 1980). Bu iddiadan hareketle, medya mensuplarının medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığı iddiası akıllara çalışanların yaptığı işin önemsenmemesinden çekindiğini veya çalıştığı kurumun imajının zedelenmesinden çekindiğini getirmektedir.

Medyada yapılan yayımlardan sonra toplumun bu uyarıları kendi hayatında eyleme dönüştürüp dönüştürmediği kapsamında medya mensupları tarafından en çok vurgulanan tema bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konu hakkında bilinçlendiğidir. Bu durumu Lazarfeld ve Melton "konu hakkında bilgi sahibi olan birey medya tarafından uyarılmıştır ve bu sahiplik onun kendisiyle övünmesine neden olmaktadır. Bir konu hakkında enformasyona ya da bilgiye sahip olmakla eyleme geçmenin birbirine karıştırılabildiği iddia edilebilir. Birey, toplumsal bir sorunla ilgili olarak kendini uyarılmış ve ilgili hissedip o konuya davranışsal olarak tepkisiz kalabilir (Allen, 1980)" şeklinde açıklamıştır. Ancak medya mensupları bunun nedeninin medyanın duyarsızlaştırıcı etkisiyle alakalı olmadığını, sorunun Kuzey Kıbrıs toplumunun konuya kayıtsız kalması kaynaklandığını savunmuştur. Araştırmanın birinci boyutunda medya mensupları medyada yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığını ifade ederken araştırmanın ikinci boyutunda ise yapılan yayımları toplumun eyleme dönüştürmeyip konu hakkında sadece bilinçlenmekle kaldığını belirtmiştir. Bu sonuçlar, medyanın bireyleri uyarıp harekete geçirmek yerine onları uyuşturduğunu kanıtlamaktadır. Bunun yanında katılımcıların %30' u

bireylerin medyada ki yayımları dikkate alıp kendi hayatlarında eyleme dönüştürdüğünü belirtmiştir. Fakat medya mensuplarının %22' si ise medyada yapılan yayımların herkes üzerinde aynı etkiyi yaratmadığını, uyarıları eyleme dönüştürmenin kişiden kişiye değiştiğini belirterek medyanın herkes üzerinde aynı etkiye sahip olmadığını altını çizmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde medya mensuplarının yaptıkları çevre haberlerini dikkate alıp, kendi hayatlarına yansıtabilme konusunda medya mensupları tarafından üzerinde durulan üç temadan en yüksek oranı, medya mensuplarının yaptıkları haberleri hayatlarına yansıttığı konusu almıştır. Çalışmanın bu boyutunda elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan medya mensuplarının yarısından fazlası, yaptığı haberleri kendi hayatına yansıtmaktadır. Bu bölümde elde edilen bulgular, medya çalışanlarının yarıdan fazlasının, çevre konularında davranışlarında meydana gelen değişimlerde medyada yaptıkları yayımların etkili olduğunu göstermektedir. Çıkan bir diğer sonuç ise az bir katılımcının bu haberleri kendi hayatına yansıtmadığıdır. Katılımcıların %34' ü çevreye karşı duyarlı olmada medya yayımlarının bir etkisinin olmadığını, bunda birey olarak çevre bilinci ve çevre duyarlılığı taşımalarının etkili olduğunu belirtmiştir. İkinci ve üçüncü temadan elde edilen sonuçlar birleştirildiğinde aslında araştırmanın bu boyutunda medya mensuplarının yarısının, medyanın çevre konusunda birey üzerinde davranış değiştirmede etkili olduğunu diğer yarısının ise medyada yapılan yayımların çevre konularında davranış değiştirme üzerinde etkili olmadığını belirttiği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçtan hareketle, konu hakkında medya mensuplarının görüş ayrılığına sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme konusunda katılımcılar en fazla gazeteci kimliği dışında çevre eylemlerine katılım gösterme temasına vurgu yapmıştır. Fakat bunun yanında eylemlere sadece gazeteci olarak katılanlar ile eylemlere sivil olarak katılanlar arasında pek bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %16'sı ise çevre eylemlerine katılamama sebebini çalışma saatleri ile çalışma vardiyalarının aynı saatlere denk gelmesi şeklinde belirtmiştir. Genellikle çalışma vardiyalarının 08:00 ile 17:00 arasında olduğunun ve genel olarak çevre ile ilgili eylem ve aktivitelerin bu saat dilimi arasında vuku bulduğu için katılım gösteremediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda konu ile ilgili katılımcıların %24'ü ise yapılan çevre eylemlerini kitlelere ulaştırarak eylemlere dolaylı yünden katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda araştırmaya katılan medya mensuplarının %36' sı sorumluluk almanın devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar özellikle bu konuda devletin caydırıcı cezalar ile çevreyi kirletenlere karşı tedbir alınmasına vurgu yapmıştır. Akış (1994)' a göre genelde çevre sorunlarının çözümü devletten beklenmekte, ve devletin bu konuda etkin olmadığı düşünülmektedir. Gerçekten de devletin çevreye gereken ilgiyi gösterdiği söylenemez. Örneğin, 1994 yılında bir hastanenin çatısının asbestosla kaplanması planlandığında, Sağlık Bakanlığı -asbestosun sağlık açısından zararsız olduğunu savunarak- planı desteklemiştir. Planın gerçekleştirilmesi çevreci bir kuruluşun çabalarıyla engellenebilmiştir.

Gelişmiş ülkelerde yere çöp atmanın maddi olarak cezalandırılması şüphesiz o çevrenin temiz tutulmasında etkili olmuştur. Ama bunun yanında çevre bilinci ve çevre eğitimi de önemli bir faktör olmaktadır. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %24' ü görev ve sorumluluk almanın eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına ait olduğunu ifade etmiştir. Çevreyi korumada şüphesiz ki çevre eğitimi geniş yer kaplamaktadır.

Özdoğru, Günay ve Kaçar (2012) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırma, çevre ile ilgili eğitim alan öğretmen adaylarının çevre bilincinin, çevre eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Gökmen, Ekici ve Öztürk (2012) tarafından öğretmen adaylarına uygulanan araştırma sonuçlarında da çevre eğitiminin çevre bilinci ve çevrenin korunmasına katkı sağladığı belirtilmektedir.

Katılımcıların en fazla vurguladığı tema ise çevre konularında sorumluluk almak herkesi görevidir temasıdır. Katılımcıların çoğu çevreyi korumanın o çevre üzerinde yaşayan herkese ait olduğunu ve her şeyin devletten beklenilmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Uslusoy ve Panayırıcı (2010) ortaya koyduğu benzer bir çalışmada konuyla ilgili çeşitli cevaplar alınırken, 163 üniversite öğrencisinden sorumluluk sahipleri ile ilgili soruya cevap verenlerin çoğunluğu (%33,7), sorumluluğun herkese ait olduğunu belirtmiştir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ

K.K.T.C.' de ki üniversitelerde okuyan öğrencilerin, çevre konularında duyarlılık noktasında ki düşüncelerinin yer aldığı boyut ile ilgili olarak çok düşük bir katılımcı oranı toplumun çevreye karşı duyarlı olduğunu belirtirken, araştırmaya katılan öğrencilerden %18' i ise çevreye karşı duyarlılığın kişiden kişiye değişim gösterdiğini ifade etmiştir. Araştırmanın bu boyutu ile ilgili olarak öğrencilerden çok büyük bir çoğunluk toplumun çevreye karşı gereken ilgiyi göstermediğini belirtmiştir. Bu boyut ile ilgili elde edilen bilgiler bizlere, Kıbrıs'ın kuzeyinde yaşayan toplumun çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Güney Kıbrıs'ın K.K.T.C.'ye oranla çevreye karşı daha duyarlı olduğunu ve çevreyi daha temiz tuttuklarını belirtmiştir. Bunun sebepleri arasında Güney Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'nin bir üyesi olması bu nedenle Avrupa standartlarında çevre ile ilgili yasaların uygulanması gösterilebilir. Ancak çevreye karşı duyarlı olmak ve çevreyi korumak sorumlulukların yerine getirilmesiyle mümkün olabilecektir. K.K.T.C.' ta ki çevre bilinci ile ilgili Akış (1994) görüşlerini "Kuzey Kıbrıs'ta gelişmiş bir çevre bilincinden söz edilemez. Doğanın gelişmekte olan pek çok ülkeye oranla daha el değmemiş oluşu, ülkenin coğrafi ve politik olarak tecrit edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Giderek bozulan çevrenin korunabilmesi, devlete bu yönde baskı yapabilecek düzeyde bir kamu bilincinin ve güçlü bir talebin yaratılmasına bağlıdır" şeklinde belirtmiştir. (kuzey Kıbrıs'ta çevre bilinci sevgin akış Işık üniversitesi / işletme fakültesi)

Üniversite öğrencilerin, dünyadaki çevre olayları ve çevre sorunlarıyla ilgili düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesi boyutu ile ilgili olarak katılımcıların çoğunluğu (%38) dünyada çevre sorunlarının giderek arttığını belirtmiştir. Bu oran bizlere K.K.T.C.' li üniversite öğrencilerinin dünyadaki çevre sorunlarını yakından takip ederek bu sorunların farkında olduğunu göstermektedir. Benzer bir çalışma ortaya koyan Ulusoy ve Panayircı (2010) Okan Üniversitesi uygulamalı Bilimler Yüksekokuluna bağlı bölümlerde okuyan 163 öğrenciye uyguladıkları ankette "çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusunu sormuş ve öğrencilerin yaklaşık %56'sı, çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların az bir çoğunluğu dünyadaki çevre sorunlarına karşı önlemlerin alındığını belirtirken öğrencilerin %22' si küresel ısınmanın dünyamızı tehdit ettiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili Zoray ve Pır (2007) dünyamızı tehdit eden küresel ısınmanın etkilerini "kutup bölgelerinde sıcaklık artışına bağlı olarak buzulların erimesi, deniz suyu seviyesinin

yükselmesi; taşkınlar, kıyı kesimlerde toprak kaybı, temiz su kaynaklarının denize karışması, aşırı buharlaşma ve kuraklığa bağlı olarak yangınlar, göl ve ırmak sularının azalması, bitki ve hayvan türlerinin yok olması ya da azalması gibi birçok olumsuz gelişme meydana gelmektedir” şeklinde belirtmiştir. Bunun yanında araştırmaya katılan öğrencilerin %24’ü diğer dünya ülkelerinin K.K.T.C.’ye oranla çevre konularında daha fazla geliştiği temasına vurgu yapmıştır. Bu temadan hareketle diğer dünya ülkelerinin çevre konularına olan yaklaşımı öğrencilerin dikkatini çekmiş ve öğrenciler yaşadığı ülke ile mukayese ederek arada çok büyük farkların olduğu çıkarımına varmıştır. Diğer dünya ülkeleri bu konuda gelişme kaydederken, ülkemizde henüz çevre konularında somut adımların atılmaması çevre bakanlığının işlevliğini sorgulamaktadır.

Medyada çevre konularında yapılan yayımlar hakkındaki düşünceler bakıldığında yüksek katılımcı oranının medyanın çevre konularına gereken ilgiyi göstermediği görüşünü savunmuştur. Öğrencilerin % 64’ ü görüşünü bu yönde belirtirken, öğrencilerin sadece %10’ u medyanın bu konuda yeterli yayım yaptığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %26’ sı ise medyanın, çevre konularına oranla siyaset, kaza, spor ve adli olaylar gibi haber değeri daha yüksek yayımlara daha fazla önem verdiğini belirtmiştir. Aslında ikinci ve üçüncü temalar genel olarak medyanın çevreye gereken ilgiyi vermediği sonucunu doğurmaktadır. O halde öğrencilerin %90’ ı medya kurumlarının çevre konularına gereken önemi vermediği noktasında hem fikirdir demek yanlış olmaz. Pehlivan, Yaşhoğlu, Karaca ve Yılmaztürk (2007) benzer bir çalışmayı, Konya ilinde yer alan yazılı ve görsel medya kurumlarında çevre haberlerine verilen önemin saptanması için yapmış ve araştırma sonucunda “Çevre sorunları her geçen gün bu kadar artmaktayken, gazetelerde magazin ve spor hakkında sayfalar dolusu haberler yer almaktadır. Böyle olunca halkın hayati açıdan önem taşıyan çevre konusunda haber alma özgürlüğü elinden alınmaktadır” yargısına varmışlardır. Aslanova (2015) benzer bir çalışmayı Lefkoşa’da öğrenim gören lise öğrencileri üzerinde yapmış ve öğrencilerin %49’ u yaşanılabilir bir çevre için TV ve radyolarda, medyada basın ve yayın araçlarıyla çıkan çevre ile ilgili programların halkın bilinçlendirilmesi için yetersiz olduğunu belirtmiştir. Farklı bir çalışmada Atlı ve Uzun, Ankara’da orta öğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin çevre ile ilgili gelişmeleri günlük gazetelerde takip etme oranlarının %45 civarında olduğunu bunun nedenlerinin ise gazetelerdeki programların yetersiz oluşu şeklinde bildirilmiştir.

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler konusunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yarıya yakını medyada yapılan yayımların bireyi sadece bilinçlendirdiğini fakat birey üzerinde davranış değişikliğine yol açmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç bizlere medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat öğrencileri bu konuda eyleme geçmeye teşvik edemediğini görebiliyoruz. Kısaca medya bireyleri uyuşturmaktadır diyebiliriz. Araştırmanın ikinci boyutunun medya mensupları bölümünde aynı soru medya mensuplarına sorulmuş ve medya mensuplarının %48'i bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konuda bilinçlendiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak, medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat toplumu bu konuda harekete geçiremediği çıkarımına varabiliriz. Patrick Bratlinger, konu ile ilgili olarak genel olarak kültür sanayinin ve özelde de medyanın, "Sirk" oyunlarındaki gibi halkı uyuşturmak için kullanıldığını söylemektedir.

Karaman ve Karataş (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajların içeriklerini analiz etme ve tepki verme becerilerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. İnan ve Temur (2012) ise yaptıkları çalışmada İlköğretim Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türk Dili Eğitimi öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajlara tepkilerinin düşük seviyede olduğunu belirtmişlerdir.

Öte yandan araştırmanın bu boyutunda araştırmaya katılan öğrencilerin az bir kısmı yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığını savunmuştur. Bu tema hakkında öğrencilerin verdiği puan ise %12'dir. Öğrencilerin %42'si ise bu durumun kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini ancak etkilenme süresinin çok kısa sürdüğünü belirtmiştir.

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yarısı çevre konularında çalışma yapıp sorumluluk almanın devlet ve devletin ilgili kurumlarına görev düşmektedir temasına vurgu yapmıştır. Devletin bu noktada çevre politikası oluşturup sorunları bu politika çerçevesinde çözmelidir. Fakat K.K.T.C.'de devletin maalesef bir çevre politikası yoktur. Konu ile ilgili Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) Çevre Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Şerife Gündüz, çevre konusunda devlet politikası olmasının önemini vurgulayarak, "Çevre konusunda devlet politikamız yok. Mevcut durumların sürekliliği yok, sürekli değişim içerisinde, yönetici olanların duyarlılığına veya ilgi alanlarına kalmış" diyerek devletin çevre politikası yönünden zafiyetlerini dile

getirmiştir. Kutlay(2013)KKTC Karpaz bölgesi sakinlerine yönelik çevre sorunları ve çevre bilincini araştırdığı çalışmasında,bölge sakinlerinin çevre bilincine sahip olduğunu ancak sahip olduğu bu bilincin planlı ve organize bir biçimde yararlı davranışlara yönlendirecek bir otoritenin var olmadığını bölge sakinlerinin görüşlerinden yola çıkarak ifade etmiştir. Yine konu ile ilgili benzer bir araştırma Aslanova (2015) tarafından yapılmış K.K.T.C. Çevre Bakanlığının faaliyetleri hakkında sorulan soruya öğrencilerin %87'si Çevre Bakanlığının yeterli faaliyetler yapmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların %34' ü sorumluluk almanın herkesin görevi olduğu temasına vurgu yapmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin az bir kısmı sorumluluk almanın eğitim kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Tüm bu sonuçlar medya mensupların aynı soruya verdikleri cevaplar ve elde edilen sonuçlarla karşılaştırıldığında, Öğrencilerin %50'si bunun devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu söylerken, medya mensuplarının %40' ı sorumluluk almanın herkesin görevi olduğunu belirtmiştir.

Bu boyutta elde edilen verilere bakıldığında “sorumluluk almak devlete ve devletin ilgili kurumlarına aittir ile sorumluluk almak konusunda eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düşmektedir” temalarını belirten medya mensuplarının oranı sırasıyla %36 ve %24' tür. Üniversite öğrencilerinin aynı temalara verdiği oy oranları ise sırasıyla %50 ve %16'dır. Bu sonuçlardan hareketle, medya mensuplarının %70' i ile üniversite öğrencilerinin %66'sının sorumluluğu genele yayarak sahiplenmediğini ve sorumluluğu kurumlara devrettiğini söyleyebiliriz. Akış (1994) Kuzey Kıbrıs'ta çevre bilinci adlı çalışmasında “çevre sorunlarının çözümünde en büyük sorumluluğun devlete düştüğü görüşü, aslında her türlü sorunu devletin çözmesini bekleyen, ve en iyi ifadesini "devlet baba" nitelemesinde bulan yaygın bir anlayışın uzantısıdır. Bu görüşe koşut olarak, çevre sorunlarına duyarlı bir gençlik yetiştirmek için okullarda bu konuda ders verilmesini isteyenlerin oranı % 92 (337 kişi)' dir. Yani, bu konudaki eğitim yine devletten beklenmektedir” çıkarımına varmıştır..

Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması konusunda elde edilen bulgular incelendiğinde medya çalışanlarının %54'ü çevre konularına karşı çalıştıkları medya kurumunun çevre konularına karşı duyarlı olduğunu iddia etmiştir. Görüşmeler esnasında medya mensupların çevre konularında en duyarlı medya kurumunun kendilerinin olduğunu iddia etmesi akıllara medya kurumları arası rekabetten ötürü en iyi olma savaşı, çıkan bu sonucu sorgulama hissiyatı doğurmaktadır. Araştırmanın bu boyutunda katılımcıların başvurduğu ikinci tema ise medya kurumlarının çevre konularına daha fazla ağırlık vermesi

temasıdır. Medya mensuplarının % 40' ı bu temayı vurgulamaktadır. Araştırmanın üçüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümünde, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler konusunda öğrencilerin % 64' ü, çevre konularına olan gerekli ilginin medya tarafından gösterilmediğini belirtmiştir. İki farklı katılımcı grubun vardığı bu yargılar göz önünde bulundurularak, Kuzey Kıbrıs'ta ki medya kurumlarının çevre ile ilgili konularda gereken ilgiyi göstermediği çıkarımına varılabilir.

Araştırmanın bu boyutunda karşımıza önemli bir detay çıkmaktadır. Katılımcılardan üç kişi, devletle olan ilişkilerimiz ve bazı özel kurumlarla olan ticari ilişkilerimizden ötürü bir takım olumsuzlukları görmezden geliyoruz şeklinde görüş belirtmiştir. Farklı medya kurumlarında çalışan ve özellikle yönetici konumunda olan bu bireylerin yaptıkları itirafvari açıklamalar bizlere bazı medya kurumlarının, medyanın objektif olma ilkesine aykırı hareket ettiğini göstermektedir. Uçman (2015) bu durumu "çevre sorunlarına kamuoyunun dikkatini çekmek ve dolayısıyla da kamuoyu baskısı oluşturmak medya kuruluşlarının öncelikli hedefleri arasında olmalıdır. Medyanın bu görevi yerine getirmesinin bir insanlık borcu olduğunu kabul etmesi, hiçbir dış etmenin, ticari gayenin etkisinde kalmadan hareket etmesi gerekir. Bu şekilde hareket edilmez ise; yakın zamanda ulaşabilecekleri okuyucu ve izleyici kitlesi gezegenimiz üzerinde kalmayacaktır" şeklinde yorumlamıştır.

Bir birey olarak çevre konularında öz eleştirinizi yapılması konusunda öğrencilerin yarısı Birey olarak çevreyi koruyanlardanım temasına vurgu yapmışlardır. Tıpkı medya mensuplarının belirttiği gibi öğrencilerin yarısı da çevreye karşı duyarlı olduklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili Akış (1994)'ın yaptığı araştırmaya katılanların kendilerini çevreye duyarlı olarak tanımladığını, fakat gündelik hayatta çevreyi korumak için hemen hemen hiç çaba göstermediklerini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %18'i bu boyutta çevreye zarar veren bireyler olduğunu itiraf etmişlerdir. Öğrencilerin %32'si ise çevreye zarar vermediğini aynı zamanda çevreye yarar sağlayan aktivitelerde bulunmadığını belirtmiştir.

4.2 SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı sonuçlara ve be sonuçlar göz önüne alınarak bazı öneriler üzerinde durulmuştur.

Medya Mensupları

1.BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceler:

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi konusundaki düşünceler incelendiği zaman medya mensupları tarafından üzerinde en fazla durulan tema, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığıdır. Bu konuda araştırmaya katılan medya mensuplarının %50' si medyada yapılan yayımların toplumun çevre konularına karşı olan duyarlılığını larttırdığını savunmuştur. İlk temanın aksine araştırmaya katılan medya mensuplarının % 26' sı medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisi olmadığı temasına vurgu yapmıştır. Öte yandan medya mensuplarının % 16' sı medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğunu belirterek aslında ikinci temanın sağlamasını yapan bir cevap vermiştir. Üçüncü temanın ikinci temadan tek farkı ise etkilenme süresinin kısa oluşudur. Son olarak katılımcılarından %8 gibi az bir oran medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplum tarafından tam olarak algılanamadığını belirterek sorunun medya kurumlarından değil toplum tarafından kaynaklandığını savunmuştur.

Çevre sorunlarını geniş kitlelere yayıp halka duyurmak ve çevre bilinci yaratmak şüphesiz büyük önem taşımaktadır. Medya kuruluşları bu konuda kendilerini yeterli görmektedir fakat medya sanıldığı gibi toplumu harekete geçirecek etkiye sahip değildir. Medya tarafından yoğun enformasyona maruz kalan birey konu hakkında harekete geçmek yerine o konuda sadece bilinçlenmektedir. Nitekim bu iddia araştırmanın üniversite öğrencileri bölümünde kanıtlanmıştır. Ayrıca medya mensuplarının %26'sı medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına hiç bir etkisi olmadığını belirtirken %16'sı ise medyada, çevre konularıyla ilgili yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisinin kısa süreli olduğunu

belirtmiştir. Bu bulguların toplamında ortaya çıkan oran, medyanın toplum üzerinde etkisinin olduğu yargısını tartışılır hale getirmektedir. Bu konuda çevre bilincini önemi ve çevre eğitiminin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Medyada olumsuz çevre olaylarını gündeme getirmekten ziyade çevre hakkında etkili ve bilgi verici yayımlar yaparak çevrenin önemine vurgu yapmalıdır. Ayrıca devlet ve medya kurumları birlikte hareket edipürkütücü kamu spotları hazırlayarak çevre duyarlılığını ve bu duyarlılığı reel hayata yansıtmayı topluma kanıksatabilirler.

2.BOYUT: Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket ederek bu uyarıların eyleme dönüştürülmesi:

Medyada yapılan yayımlardan sonra toplumun bu uyarıları kendi hayatında eyleme dönüştürüp dönüştürmediği kapsamında medya mensupları tarafından en çok vurgulanan tema bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konu hakkında bilinçlendiğidir. Katılımcıların %48'i bu görüşü savunmuştur. Bu durumu Lazarfeld ve Melton "konu hakkında bilgi sahibi olan birey medya tarafından uyarılmıştır ve bu sahiplik onun kendisiyle övünmesine neden olmaktadır. Bir konu hakkında enformasyona ya da bilgiye sahip olmakla eyleme geçmenin birbirine karıştırılabildiği iddia edilebilir. Birey, toplumsal bir sorunla ilgili olarak kendini uyarılmış ve ilgili hissedip o konuya davranışsal olarak tepkisiz kalabilir (Allen, 1980)" şeklinde açıklamıştır. Bunun yanında katılımcıların %30' u bireylerin medyada ki yayımları dikkate alıp kendi hayatlarında eyleme dönüştürdüğünü belirtmiştir. Fakat medya mensuplarının %22' si ise medyada yapılan yayımların herkes üzerinde aynı etkiyi yaratmadığını, uyarıları eyleme dönüştürmenin kişiden kişiye değiştiğini belirterek medyanın herkes üzerinde aynı etkiye sahip olmadığını altını çizmiştir.

Bu boyuttaki sonuçlar göz önüne alındığında, birinci boyutta medyanın toplum üzerinde duyarlılığı arttırdığını söyleyen medya mensuplarının araştırmanın ikinci boyutunda daha önce verdiği cevapla çeliştiği sonucuna varılmaktadır. Ayrıca ortaya çıkan bu sonuçlar medyanın toplumu harekete geçirmek yerine onları uyuşturmaktadır iddiasını doğrulamaktadır. Medya kurumları tarafından, medya yer alan haberlerin toplum tarafından nasıl karşılandığını ölçen bir anketin düzenli olarak topluma uygulanması gerekmektedir. Bu

şekilde toplumdan geri dönüt alan medya kurumları kendi eksiklerinin farkına varmalı ve eksik olan yönlerinin üzerine gidip daha etkili yayımlar yapmalıdır.

3.BOYUT:Bireyin çevre ile ilgili yaptığı yayımları dikkate alıp, kendi hayatında eyleme dönüştürmesi

Araştırmanın bu bölümünde medya mensuplarının yaptıkları çevre haberlerini dikkate alıp, kendi hayatlarına yansıtabilme konusunda medya mensupları tarafından üzerinde durulan üç temadan en yüksek oranı, medya mensuplarının yaptıkları haberleri hayatlarına yansıttığı konusu almıştır. Çalışmanın bu boyutunda elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan medya mensuplarının % 54'ü, yaptığı haberleri kendi hayatına yansıtmaktadır. Bu bölümde elde edilen bulgular, medya çalışanlarının yarıdan fazlasının, çevre konularında davranışlarında meydana gelen değişimlerde medyada yaptıkları yayımların etkili olduğunu göstermektedir. Çıkan bir diğer sonuç ise az bir katılımcının bu haberleri kendi hayatına yansıtmadığıdır. Bu görüşü savunanların oranı ise %12'dir. Katılımcıların %34' ü çevreye karşı duyarlı olmada medya yayımlarının bir etkisinin olmadığını, bunda birey olarak çevre bilinci ve çevre duyarlılığı taşımalarının etkili olduğunu belirtmiştir.

Bu bölümde edilen sonuç gösteriyor ki medya mensupları yaptıkları haberleri kendi hayatlarına yansıtmaktadır. Meydanın bir vitrin olduğunu düşünürsek bu vitrini dolduran medya mensuplarının çevre konularında yaptıkları haber ve uyarılara önce kendilerinin uyması gerekmektedir. Medyaya karşı duyarlı olmayan bireyin yaptığı haberin inandırıcılığından bahsetmek zordur. Medya kurumları bu konuda aktivite düzenlemeli, çoğu aktiviteye basın veya medya kuruluşu olarak değil bu tür aktiviteleri organize eden kurumlardan biri olarak katılmalıdır. İkinci ve üçüncü temadan elde edilen sonuçlar birleştirildiğinde aslında araştırmanın bu boyutunda medya mensuplarının yarısının, medyanın çevre konusunda birey üzerinde davranış değiştirmede etkili olduğunu diğer yarısının ise medyada yapılan yayımların çevre konularında davranış değiştirme üzerinde etkili olmadığını belirttiği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçtan hareketle, konu hakkında medya mensuplarının görüş ayrılığına sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca buradan çıkarılabilecek bir diğer sonuç ise medyanın aynı zamanda bünyesinde bulunan çalışanları bile etkileyemediğidir. Medya kurumları özellikle bu konu hakkında kendi çalışanlarına eğitim vererek çevre bilinci

kazandırılmalıdır. Çevre konusu medya kurumlarının yayın politikasının olmazsa olmazı haline getirilmesi gerekmektedir.

4.BOYUT: Gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme

Araştırmada gazeteci kimliği dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterme konusunda katılımcıların %32'si gazeteci kimliği dışında çevre eylemlerine katılım gösterme temasına vurgu yapmıştır. Fakat bunun yanında eylemlere sadece gazeteci olarak katılanlar ile eylemlere sivil olarak katılanlar arasında pek bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların %28'i çevre ile ilgili eylemlere gazeteci kimliği ilke katıldığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %16'sı ise çevre eylemlerine katılamama sebebini çalışma saatleri ile çalışma vardiyalarının aynı saatlere denk gelmesi şeklinde belirtmiştir. Genellikle çalışma vardiyalarının 08:00 ile 17:00 arasında olduğunun ve genel olarak çevre ile ilgili eylem ve aktivitelerin bu saat dilimi arasında vuku bulduğu için katılım gösteremediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda konu ile ilgili katılımcıların %24'ü ise yapılan çevre eylemlerini kitlelere ulaştırarak eylemlere dolaylı yünden katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Bu boyutta elde edilen sonuçlar ilginç bir detayı ortaya çıkarmaktadır. Araştırmaya katılan 50 medya mensubunun sadece 16'sının gündelik hayatta çevre ile ilgili eylem ve aktivitelere katıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Katılamama sebebi olarak çalışma saatlerinin çok oluşu ve eylem saatleri ile vardiyalarının çakışması gösterilmiştir. Medyanın vitrin olduğu göz önünde bulundurulursa, medya çalışanlarının çevre ile ilgili eylemlere katılmayıp toplumun bu yönde duyarlı hareket etmesinin beklenmesi bir çelişki yaratmaktadır. Ayrıca araştırmanın ilk boyutunda çevreye karşı duyarlı olduğunu belirten medya kurumları çalışanlarının eylemlere katılmaması veya katılamaması çelişkinin bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Medya kurumlarının bu konuda çalışanları daha duyarlı hale getirip onları, sadece haber peşinde koşan değil, özel haber yapıp çevre konularında topluma bilgi verebilen hale dönüştürmelidir. Bu ise ancak etkili bir çevre eğitimi ile mümkün olabilir.

5.BOYUT: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimler sorumluluk almalı:

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda katılımcıların en fazla vurguladığı tema çevre konularında sorumluluk almanın herkesi görevi olduğu temasıdır. Katılımcıların %40'ı çevreyi korumanın o çevre üzerinde yaşayan herkese ait olduğunu ve her şeyin devletten beklenilmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Uslusoy ve Panayırıcı (2010) ortaya koyduğu benzer bir çalışmada konuyla ilgili çeşitli cevaplar alınırken, 163 üniversite öğrencisinden sorumluluk sahipleri ile ilgili soruya cevap verenlerin çoğunluğu (%33,7), sorumluluğun herkese ait olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan medya mensuplarının %36' sı ise sorumluluk almanın devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar özellikle bu konuda devletin caydırıcı cezalar ile çevreyi kirletenlere karşı tedbir alınmasına vurgu yapmıştır. Akış (2010)' a göre genelde çevre sorunlarının çözümü devletten beklenmekte, ve devletin bu konuda etkin olmadığı düşünülmektedir. Gerçekten de devletin çevreye gereken ilgiyi gösterdiği söylenemez. Örneğin, 1994 yılında bir hastanenin çatısının asbestosla kaplanması planlandığında, Sağlık Bakanlığı -asbestosun sağlık açısından zararsız olduğunu savunarak planı desteklemiştir. Planın gerçekleştirilmesi çevreci bir kuruluşun çabalarıyla engellenebilmiştir.

Gelişmiş ülkelerde yere çöp atmanın maddi olarak cezalandırılması şüphesiz o çevrenin temiz tutulmasında etkili olmuştur. Ama bunun yanında çevre bilinci ve çevre eğitimi de önemli bir faktör olmaktadır. Araştırmaya katılan medya mensuplarının %24' ü görev ve sorumluluk almanın eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına ait olduğunu ifade etmiştir. Çevreyi korumada şüphesiz ki çevre eğitimi geniş yer kapsamaktadır.

Özdoğru, Günay ve Kaçar (2012) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırma, çevre ile ilgili eğitim alan öğretmen adaylarının çevre bilincinin, çevre eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Gökmen, Ekici ve Öztürk (2012) tarafından öğretmen adaylarına uygulanan araştırma sonuçlarında da çevre eğitiminin çevre bilinci ve çevrenin korunmasına katkı sağladığı belirtilmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde ortaya çıkan sonuç devletin ve devlete bağlı kurumların çevre konularında sorumluluk alması gerekliliğidir. Özellikle Çevre Bakanlığına büyük görevler

düşmektedir. Çözümün çıkış noktası ülkeyi yöneten hükümetler olmalıdır. Hükümetlerin bu konuda bir çevre politikası oluşturması elzemdir. Bu politika bağlamında çevre sorunları ile baş edilebilir. Çevre politikası bağlamında çevreyi kirleten ve zarar veren bireylere, kurumlara ve kuruluşlara fark ve ayırım gözetmeksizin aynı cezai yaptırımlar uygulanmalıdır. Meclisin bu konuda kararlaştıracığı yasalarla bu politikaların devamlılığı ve takibi sağlanmalıdır. Bu boyutta elde edilen bulgulara bakıldığında katılımcıların %24'ü çevre sorunlarında sorumluluğun eğitim kurumlarında ve eğitim sisteminde olduğuna vurgu yapmıştır. Çevre sorunlarının çözümü gerçektende ancak çevre eğitiminin okul öncesi eğitimden başlayarak ilkokuldan eğitiminden lise eğitime kadar zorunlu eğitim müfredatına dahil edilmelidir. Bu şekilde henüz çocuk yaşta çevre eğitimi ile tanışmış bir birey, çevreyi koruması ve ona zarar vermemesi gerektiğini kanıksayabilir. Aslında bu noktada Milli Eğitim bakanlığına yani yine devlete düşmektedir. Çevre konularında reform niteliği taşıyacak kararların alınması ve uygulanmaya konulmasıyla birlikte çevre bilincinin artırılması ve daha temiz bir çevreye kavuşulması sağlanacaktır. Fakat araştırmanın bu boyutunda elde edilen en önemli sonuç katılımcıların %40'ının çevre konularında sorumluluk almayı bir başkasına devretmemesi gerektiğini, çevre konularında sorumluluk almanın herkesin görevi olduğunu belirtmiştir. Çevre konularında sorumluluk almak sadece kurumların veya toplumun bir bölümünün değil, o çevre üzerinde yaşayan herkesin görevidir.

6.BOYUT: Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması

Medya olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması konusunda elde edilen bulgular incelendiğinde medya çalışanlarının %54'ü çevre konularına karşı çalıştıkları medya kurumunun çevre konularına karşı duyarlı olduğunu iddia etmiştir. Görüşmeler esnasında medya mensupların çevre konularında en duyarlı medya kurumunun kendilerinin olduğunu iddia etmesi akıllara medya kurumları arası rekabetten ötürü en iyi olma savaşı, çıkan bu sonucu sorgulama hissiyatı doğurmaktadır. Araştırmanın bu boyutunda katılımcıların başvurduğu ikinci tema ise medya kurumlarının çevre konularına daha fazla ağırlık vermesi temasıdır. Medya mensuplarının % 40' ı bu temayı vurgulamaktadır. Araştırmanın bu boyutunda karşımıza önemli bir detay çıkmaktadır. Katılımcılardan üç kişi, devletle olan ilişkilerimiz ve bazı özel kurumlarla olan ticari ilişkilerimizden ötürü bir takım olumsuzlukları görmezden geliyoruz şeklinde görüş belirtmiştir. Farklı medya kurumlarında çalışan ve özellikle yönetici konumunda olan bu bireylerin yaptıkları itirafvari açıklamalar bizlere bazı medya kurumlarının, medyanın objektif olma ilkesine aykırı hareket ettiğini göstermektedir.

Medya çalışanlarının %54'ü çalıştıkları kurumların çevreye karşı duyarlı olduğunu belirtmiştir. Fakat araştırmanın üçüncü boyutunun üniversite öğrencileri bölümünde, medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler konusunda öğrencilerin % 64' ü, çevre konularına olan gerekli ilginin medya tarafından gösterilmediğini belirtmiştir. İki farklı katılımcı grubun vardığı bu yargılar göz önünde bulundurularak, Kuzey Kıbrıs'ta ki medya kurumlarının çevre ile ilgili konularda gereken ilgiyi göstermediği sonucuna varılabilir. Çalışanların %40'ının verdiği cevap medya kurumlarının çevre konularına daha fazla önem vermesi ile ilgiliydi. Bu cevap şüphesiz medya çalışanlarının daha önceki boyutlarda ifade ettiği "medya çevre konularına yeterli ilgi göstermektedir" ibaresiyle çelişmektedir. Bu sonuç bir bakıma medya mensuplarının çalıştıkları kurumları övdüğü iddiasını güçlendirmektedir. Medya mensuplarının, söz konusu çalıştıkları kurumlar olsa dahi objektif olması gerekmektedir. Kurumların eksik olan yönleri dile getirilerek bu eksiklikleri gidermeye yönelik bir takım faaliyetler başta kurum yöneticileri tarafından hayata geçirmelidir.

Üniversitesi Öğrencileri;

1.BOYUT: Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşünceler:

K.K.T.C.' de ki üniversitelerde okuyan öğrencilerin, çevre konularında duyarlılık noktasında ki düşüncelerinin yer aldığı boyut ile ilgili olarak %12 gibi düşük bir katılımcı oranı toplumun çevreye karşı duyarlı olduğunu belirtirken, araştırmaya katılan öğrencilerden %18' i ise çevreye karşı duyarlılığın kişiden kişiye değişim gösterdiğini ifade etmiştir. Araştırmanın bu boyutu ile ilgili olarak öğrencilerden çok büyük bir çoğunluk toplumun çevreye karşı gereken ilgiyi göstermediğini belirtmiştir. Üniversite öğrencilerinin %70'i toplumun çevreye karşı duyarsız olduğunu savunmuştur. Bu boyut ile ilgili elde edilen bilgiler bizlere, Kıbrıs'ın kuzeyinde yaşayan toplumun çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermektedir. Çevreye karşı duyarlı olmak ve sorumluluklarının yerine getirilmesiyle mümkün olabilecektir.K.K.T.C.' ta ki çevre bilinci ile ilgili Akış (1994) görüşlerini "Kuzey Kıbrıs'ta gelişmiş bir çevre bilincinden söz edilemez. Doğanın gelişmekte olan pek çok ülkeye oranla daha el değmemiş oluşu, ülkenin coğrafi ve politik olarak tecrit edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Giderek bozulan çevrenin korunabilmesi, devlete bu yönde

baskı yapabilecek düzeyde bir kamu bilincinin ve güçlü bir talebin yaratılmasına bağlıdır” şeklinde belirtmiştir.(kuzey Kıbrıs’ta çevre bilinci sevgin akış Işık üniversitesi / işletme fakültesi)

Yapılan çalışmalar ve ortaya konan araştırma sonuçları K.K.T.C’de toplumun çevreye karşı duyarlı olmadığını ortaya koymaktadır. İnsanlar yaşadığı çevrenin değerini bilmemekte, ona gereken ilgiyi göstermeyip kirletmeye devam etmektedir. Katılımcıların çoğu Kuzey Kıbrıs’ta ki en büyük çevre sorunlarının çöplerin sürekli yere atılması ve taş ocaklığı olduğunu belirtmiştir. Özellikle Lefkoşa bölgesindeki üniversitelerde okuyan öğrenciler Girne dağlarının güney yamaçlarının sürekli oyulduğunu ve Lefkoşa şehrinin çöplerle dolu olduğunu belirtmiştir. Toplumun çevreye karşı duyarlı olmadığını belirten Lefke bölgesinde okuyan üniversite öğrencilerinin, bölgenin ve Kuzey Kıbrıs’ın en büyük çevre sorunlarından biri olarak kabul edilebilecek eski CMC (Cyprus Mines Corporation) bakır madeninden hiç bahsetmemeleri konu hakkında başta kendilerinin duyarsız olduğunu ortaya koymaktadır. Toplumun duyarsız oluşundan yakınan üniversite öğrencilerinin dahi konu hakkındaki yetersiz tavrı, çevre konularında insanlarımızın bilinçlendirilmesi için eğitim programlarının hazırlanması gerekliliğinin önemini ortaya koymaktadır. Bu programlar okul öncesinden başlayıp hayatın her evresini kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

2.BOYUT:Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkındaki düşünceler:

Üniversite öğrencilerin, dünyadaki çevre olayları ve çevre sorunlarıyla ilgili düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesi boyutu ile ilgili olarak katılımcıların çoğunluğu (%38) dünyada çevre sorunlarının giderek arttığını belirtmiştir. Bu oran bizlere K.K.T.C.’ li üniversite öğrencilerinin dünyadaki çevre sorunlarını yakından takip ettiğini göstermektedir. Benzer bir çalışma ortaya koyan Ulusoy ve Panayırıcı (2010) Okan Üniversitesi uygulamalı Bilimler Yüksekokuluna bağlı bölümlerde okuyan 163 öğrenciye uyguladıkları ankette “çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusunu sormuş ve öğrencilerin yaklaşık %56’sı, çevre konusunda dünyadaki gelişmelerin farkında olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların az bir çoğunluğu dünyadaki çevre sorunlarına karşı önlemlerin alındığını belirtirken öğrencilerin %22’ si küresel ısınmanın dünyamızı tehdit ettiğini belirtmiştir.Konu ile ilgili Zoray ve Pır (2007) dünyamızı tehdit eden küresel ısınmanın etkilerini “kutup

bölgelerinde sıcaklık artışına bağlı olarak buzulların erimesi, deniz suyu seviyesinin yükselmesi; taşkınlar, kıyı kesimlerde toprak kaybı, temiz su kaynaklarının denize karışması, aşırı buharlaşma ve kuraklığa bağlı olarak yangınlar, göl ve ırmak sularının azalması, bitki ve hayvan türlerinin yok olması ya da azalması gibi birçok olumsuz gelişme meydana gelmektedir” şeklinde belirtmiştir. Bunun yanında araştırmaya katılan öğrencilerin %24’ü diğer dünya ülkelerinin K.K.T.C.’ye oranla çevre konularında daha fazla geliştiği temasına vurgu yapmıştır. Bu temadan hareketle diğer dünya ülkelerinin çevre konularına olan yaklaşımı öğrencilerin dikkatini çekmiş ve öğrenciler yaşadığı ülke ile mukayese ederek arada çok büyük farkların olduğu çıkarımına varmıştır. Diğer dünya ülkeleri bu konuda gelişme kaydederken, ülkemizde henüz çevre konularında somut adımların atılmaması çevre bakanlığının işlevliğini sorgulatmaktadır.

Araştırmanın bu boyutunda elde edilen sonuçlar K.K.T.C’li üniversite öğrencilerin dünyada ki çevre sorunlarını farkında olduklarını ortaya koymaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanoğlu doğayı daha fazla tüketmiş ve tükettikçe çevreyi yok olma durumu ile karşı karşıya bırakmıştır. Tüm dünya ülkeleri her ne kadar çevre sorunlarına karşı savaşmada kampanyalar başlatıp antlaşma ve protokoller imzalarsa da ülkesel çıkarlar ve teknolojik gelişmeler uğruna ya bu kampanyalar sonlandırılmakta ya da imzalanan antlaşma ve protokollerin gereği yerine getirilmemektedir. Araştırma sonucu ortaya çıkan öğrencilerin küresel ısınmanın dünyamızı tehdit ettiğinin farkında olduğudur. Yukarıda da bahsedildiği gibi çevre konularında yapılan antlaşmalara ve protokollere bağlı kalınmamaktadır. 1997 yılında küresel ısınma ile iklim değişikliği konusunda mücadeleleyi sağlamaya yönelik imzalanan Kyoto Protokolü ancak 2005 yılında yürürlüğe girebilmiştir. Atmosfere salınan sera gazını %5 ‘e indirilmesini kapsayan bu protokol aradan 10 yıl geçmesine rağmen henüz istenilen düzeye gelememiştir. Bu antlaşma ve protokollerin yerine getirilmesi uzun zaman diliminde küresel ısınmanın etkilerini zayıflatabilecektir. Ayrıca topluma, şu an dünyada yaşanan ekstrem hava olaylarının en önemli nedeninin dünyamızı tehdit eden küresel ısınmanın olduğunu ve bunu yaratanın insanoğlu olduğunun, çözümün ise yine insan oğlunun alacağı tedbirler ve gündelik hayatta yapılan israflardan tasarruf etmekten geçtiğinin kanıksanması gerekmektedir. Bu ise ancak kapsamlı bir çevre eğitimi programı ile mümkündür.

3. BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceler:

Medyada çevre konularında yapılan yayımlar hakkındaki düşünceler bakıldığında yüksek katılımcı oranının medyanın çevre konularına gereken ilgiyi göstermediği görüşünü savunmuştur. Öğrencilerin % 64' ü görüşünü bu yönde belirtirken, öğrencilerin sadece %10' u medyanın bu konuda yeterli yayım yaptığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %26' sı ise medyanın, çevre konularına oranla siyaset, kaza, spor ve adli olaylar gibi haber değeri daha yüksek yayımlara daha fazla önem verdiğini belirtmiştir. Aslında ikinci ve üçüncü temalar genel olarak medyanın çevreye gereken ilgiyi vermediği sonucunu doğurmaktadır. O halde öğrencilerin %90' ı medya kurumlarının çevre konularına gereken önemi vermediği noktasında hem fikirdir demek yanlış olmaz.

Pehlivan, Yaşlıoğlu, Karaca ve Yılmaztürk (2007) benzer bir çalışmayı, Konya ilinde yer alan yazılı ve görsel medya kurumlarında çevre haberlerine verilen önemin saptanması için yapmış ve araştırma sonucunda "Çevre sorunları her geçen gün bu kadar artmaktayken, gazetelerde magazin ve spor hakkında sayfalar dolusu haberler yer almaktadır. Böyle olunca halkın hayati açıdan önem taşıyan çevre konusunda haber alma özgürlüğü elinden alınmaktadır" yargısına varmışlardır.

Aslanova (2015) benzer bir çalışmayı Lefkoşa'da öğrenim gören lise öğrencileri üzerinde yapmış ve öğrencilerin %49' u yaşanılabilir bir çevre için TV ve radyolarda, medyada basın ve yayın araçlarıyla çıkan çevre ile ilgili programların halkın bilinçlendirilmesi için yetersiz olduğunu belirtmiştir. Farklı bir çalışmada Atlı ve Uzun, Ankara'da orta öğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin çevre ile ilgili gelişmeleri günlük gazetelerde takip etme oranlarının %45 civarında olduğunu bunun nedenlerinin ise gazetelerdeki programların yetersiz oluşu şeklinde bildirilmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde ortaya çıkan sonuç bizlere medyanın çevre konularına gereken ilgiyi göstermediğini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%64), medyanın çevre konularına gereken ilgiyi göstermediğini belirtmiştir. Gerçekten de K.K.T.C. medyası bu tür hayati öneme sahip konular yerine haber değeri daha yüksek olayları yayımlamayı tercih etmektedir. Özellikle siyaset ve adli olaylar gazetelerde çokça yer kaplarken çevre haberlerine gösterilen ilgi azalmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta konu üzerine yapılan önceki çalışmalar yine aynı sonucu vermiştir. Medya kurumları ve medya çalışanları her ne kadar medyanın çevre konularına karşı duyarlı yaklaştığını belirtse de öğrencilerin verdiği yanıtlar sonucu elde edilen bulgular bu ibarenin gerçeği yansıtmadığını

göstermektedir. Medya kurumları yüksek tiraj ve reyting peşinde koşmak yerine toplum için hayati öneme sahip çevre konularına daha fazla önem vermelidir.

4.BOYUT: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler:

Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarda meydana gelen değişimler konusun da araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %46'sı medyada yapılan yayımların bireyi sadece bilinçlendirdiğini fakat birey üzerinde davranış değişikliğine yol açmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç bizlere medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat öğrencileri bu konuda eyleme geçmeye teşvik edemediğini göstermektedir. Kısaca medya bireyleri uyuşturmaktadır diyebiliriz. Araştırmanın ikinci boyutunun medya mensupları bölümünde aynı soru medya mensuplarına sorulmuş ve medya mensuplarının %48'i bireylerin bu yayımları kendi hayatlarında eyleme dönüştürmeyip sadece o konuda bilinçlendiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak, medyanın birey üzerinde sadece bilinçlilik yarattığını ve konudan haberdar ettiğini fakat toplumu bu konuda harekete geçiremediği çıkarımına varabiliriz. Patrick Bratlinger, konu ile ilgili, genel olarak kültür sanayinin ve özelde de medyanın, "Sirk" oyunlarındaki gibi halkı uyuşturmak için kullanıldığını söylemektedir. Karaman ve Karataş (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajların içeriklerini analiz etme ve tepki verme becerilerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. İnan ve Temur (2012) ise yaptıkları çalışmada İlköğretim Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türk Dili Eğitimi öğretmen adaylarının medyadan gelen mesajlara tepkilerinin düşük seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan araştırmanın bu boyutunda araştırmaya katılan öğrencilerin az bir kısmı yapılan yayımların toplumun duyarlılığını arttırdığını savunmuştur. Bu tema hakkında öğrencilerin verdiği puan ise %12'dir. Öğrencilerin %42'si ise bu durumun kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini ancak etkilene süresinin çok kısa sürdüğünü belirtmiştir.

Araştırmanın bu boyutu medyanın bireyleri çevre konularında harekete geçirmek yerine uyuşturduğu iddiasını kanıtlar niteliktedir. Lazarsfeld ve Merton'un ortaya attığı medyanın duyarsızlaştırıcı etkisi tezi araştırmamızın bu boyutunda bir kez daha kanıtlanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin % 48'i medyada yapılan yayımların bireyi sadece bilinçlendirdiğini fakat bireyleri konu hakkında harekete geçiremediğini belirtmiştir. Nitekim aynı konu ile alakalı araştırmanın ikinci boyutunda medya mensuplarının %48'i yapılan yayımların toplumu harekete geçirmediğini kişilerin konu hakkında sadece bilinçlendiklerini

ifade etmiştir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında medyanın bireyleri duyarsızlaştırdığını söyleyebiliriz. Fakat araştırmaya katılan öğrencilerin %42'si bu durumun kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini ancak etkilenme süresinin çok kısa sürdüğünü ifade etmişlerdir. Aslında etkilenme süresinin kısa sürmesi ile harekete geçmemek anlam bakımından farklı iki reaksiyon olmaktadır. Buradan hareketle araştırmanın bu boyutunda öğrencilerin büyük bir bölümü medyanın bireyleri duyarsızlaştırarak onları uyuşturduğunu ve uyuşan bireyin harekete geçmediğini bir kez daha ortaya koymuştur. Burada medyaya düşen görev yapılan yayımların toplum tarafından nasıl karşılandığının takibi ve analizinin anketler aracılığıyla yapmaktır. Medyada yer alan kamu spotlarının formatı tekrar gözden geçirilerek sorunun özünü ve çözüm yollarını kanıksatan spesifik temalar seçilip yayınlanmalıdır.

5.BOYUT: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimler sorumluluk almali

Çevre konularında çalışma yapmak ve sorumluluk almak gibi konularda kimlere görev düştüğü hakkında ki düşüncelerinin belirlenmesi konusunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %50'si çevre konularında çalışma yapıp sorumluluk almanın devlet ve devletin ilgili kurumlarına görev düşmektedir temasına vurgu yapmıştır. Devletin bu noktada çevre politikası oluşturup sorunları bu politika çerçevesinde çözmelidir. Fakat K.K.T.C.'de devletin maalesef bir çevre politikası yoktur. Konu ile ilgili Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) Çevre Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Şerife Gündüz, çevre konusunda devlet politikası olmasının önemini vurgulayarak, "Çevre konusunda devlet politikalarımız yok. Mevcut durumların sürekliliği yok, sürekli değişim içerisinde, yönetici olanların duyarlılığına veya ilgi alanlarına kalmış" diyerek devletin çevre politikası yönünden zafiyetlerini dile getirmiştir.

Katılımcıların %34' ü sorumluluk almanın herkesin görevi olduğu temasına vurgu yapmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin az bir kısmı sorumluluk almanın eğitim kurumlarına ait olduğunu belirtmiştir. Tüm bu sonuçlar medya mensupların aynı soruya verdikleri cevaplar ve elde edilen sonuçlarla karşılaştırıldığında, Öğrencilerin %50'si bunun devlete ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu söylerken, medya mensuplarının %40' ı sorumluluk almanın herkesin görevi olduğunu belirtmiştir.

Bu boyutta elde edilen verilere bakıldığında "sorumluluk almak devlete ve devletin ilgili kurumlarına aittir ile sorumluluk almak konusunda eğitim sistemi ve eğitim kurumlarına görev düşmektedir" temalarını belirten medya mensuplarının oranı sırasıyla %36 ve %24' tür. Üniversite öğrencilerinin aynı temalara verdiği oy oranları ise sırasıyla %50 ve %16'dır. Bu sonuçlardan hareketle, medya mensuplarının %70' i ile üniversite öğrencilerinin %66'sının sorumluluğu genele yayarak sahiplenmediğini ve sorumluluğu kurumlara devrettiğini söyleyebiliriz. Akış (1994) Kuzey Kıbrıs'ta çevre bilinci adlı çalışmasında "çevre sorunlarının çözümünde en büyük sorumluluğun devlete düştüğü görüşü, aslında her türlü sorunu devletin çözmesini bekleyen, ve en iyi ifadesini "devlet baba" nitelemesinde bulan yaygın bir anlayışın uzantısıdır. Bu görüşe koşturarak, çevre sorunlarına duyarlı bir gençlik yetiştirmek için okullarda bu konuda ders verilmesini isteyenlerin oranı % 92 (337 kişi)' dir. Yani, bu konudaki eğitim yine devletten beklenmektedir" çıkarımına varmıştır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %50'si sorumluluk almanın devlet ve devletin ilgili kurumlarına ait olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda geniş katılımcı sayısının bunun devletin görevi olduğu inancını taşımaktadır. Konu hakkında K.K.T.C 'de yapılan önceki çalışmalar gerçektende devletin çevre konularında sorumluluk almadığını göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu ise Çevre Bakanlığının sorumluluklarını yerine getirmedeğini ve konu hakkında aktiviteler yapmadığı serzenişin de bulunmuştur. Fakat buradan çıkarılabilecek bir diğer sonuç ise öğrencilerin yarısının medya mensuplarının aksine sorumluluk almaktan kaçındığını gösteriyor. Fakat öğrencilerin çok az bir kısmı sorumluluğun eğitim kurumlarına düştüğünü belirtmiştir. Bunun sebebi olarak üniversitelerde çevre eğitiminin her bölümde yer almaması gösterilebilir. Üniversiteler de üniversite idarelerinin çevre eğitimi veya Ekoloji derslerini ders programlarına eklemesi en azında seçmeli olarak öğrencilere okutması gerekmektedir. Yine konu ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı köklü bir çevre eğitimi reformu yapmalıdır. Yukarıda da belirtildiği gibi bu ancak hükümetlerin oluşturacağı çevre politikası ile mümkün olabilir. Ayrıca çevre konularında gelişmiş ülkelerin rol model alınması ve uyguladıkları yöntemlerin ülkemize yansıtılması sorunun çözümüne hizmet edecektir. Daha öncede belirtildiği gibi toplumu meydana getiren her birey yaşadığı doğaya zarar vermemek ve onu korumakla mükell

6.BOYUT: Birey olarak çevre konularında öz eleştiri yapılması

Bir birey olarak çevre konularında öz eleştirinizi yapılması konusunda öğrencilerin yarısı Birey olarak çevreyi koruyanlardanım temasına vurgu yapmışlardır. Tıpkı medya

mensuplarının belirttiği gibi öğrencilerin de %50'si çevreye karşı duyarlı olduklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili Akış (1994)'ın yaptığı araştırmaya katılanların kendilerini çevreye duyarlı olarak tanımladığını, fakat gündelik hayatta çevreyi korumak için hemen hemen hiç çaba göstermediklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %18'i bu boyutta çevreye zarar veren bireyler olduğunu itiraf etmişlerdir. Öğrencilerin %32'si ise çevreye zarar vermediğini aynı zamanda çevreye yarar sağlayan aktivitelerde bulunmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın son boyutunda ortaya çıkan sonuç bireylerin kendilerini çevreye karşı duyarlı olarak tanımlamalıdır. Öğrencilerin %50'si bu cevabı vermiştir. Fakat araştırmanın beşinci boyutunda öğrencilerin %50'sinin çevre konularında tüm sorumluluğun devlete ait olduğunu söyleyerek sorumluluktan kaçması öğrencilerin çevreye karşı duyarlı olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında medya mensupları ve üniversite öğrencilerinin çevreye karşı duyarlı olmadıkları ortaya çıkmaktadır.

4.3 ÖNERİLER

Topluma çevre bilinci kazandırmak ve yapılan yayımların toplum üzerindeki etkisini arttırıp onları harekete geçirebilmek için medyanın çevre konuları ile alakalı daha etkili bir yayın politikası oluşturması gerekmektedir.

Toplumun çevreye karşı olan ilgisinin artması gerekmektedir. Burada devlete ve sivil toplum kuruluşlarına görevler düşmektedir. Güncel çevre olayları ile ilgili eylem ve aktiviteler daha geniş kitlelere ulaştırılarak toplumun dikkati bu yönlere çevrilmeli ve çevre bilinci topluma kanıksanmalıdır. Ayrıca üniversite kampus içlerinde aktif faaliyetler yürüten çevre kolları öğrenciler tarafından oluşturulup faaliyetlere etkin katılım sağlanmalıdır.

Medya, çevre konularında toplumu uyarıp harekete geçirmek için yayımlarını haber formatından çıkarıp eğitici-öğretici formata getirmelidir. Ayrıca çevre hakkında yapılan haberlerde, olayların sonuçlarının yanında çözüm önerileri de uzman görüşüne başvurularak halka ulaştırılmalıdır.

Küresel bazda dünyamızı etkileyen çevre kirliliği bugün birçok çevresel sorunun ana kaynağıdır. Özellikle tüm dünya ülkelerinin havaya salınan zehirli gazların azaltılması için

fabrika bacalarına filtre taktırıp denetimini ve kontrolünü sağlamalıdır. Ayrıca toplum alışveriş yaparken çevre dostu ve ozon tabakasına zarar vermeyen kimyasal ürünleri tercih etmelidir.

Medya kurumları, çevre konularına daha fazla önem vermelidir. Özellikle çevre ile ilgili aktivitelere katılmak yerine bu tür aktiviteleri bizzat düzenlemelidir. Ayrıca bünyesinde çalışan medya mensuplarına düzenli olarak çevre eğitimi verilmelidir. Medyada yapılan çevre ile alakalı yayımlar sıklaştırılmalı ve medya kurumları çevre dostu kurumlara dönüştürülmelidir.

Her medya kurumu kendi yayın politikasına çevre konularını da eklemelidir. Özellikle yeşil medya veya yeşil bülten adında çevre dostu temalı programlar yapılarak çevre sorunları, nedenleri ve bu sorunların çözüm yolları uzman görüşüne dayanarak halka servis edilmelidir. Ayrıca medyada yer alan yayımlar diğer medya yayımlarıyla eşit oranda sunulmalıdır edilmelidir. Gazeteler çevre haberlerini ilk sayfadan yayımlarken, TV kanalları ise çevre haberlerini ilk sıra haberi olarak yayınlamalıdır.

Medya mensupları çevre ile ilgili eylemlere ve aktivitelere gazeteci olarak değil gönüllü olarak katılmalıdır. Çevre ile ilgili olaylara haber gözü ile bakılıp bu temelde eylemlere katılım olmamalıdır. Medya kurumları özellikle bu tür eylem ve aktivitelere önem göstermeli ve bu tür etkinliklerin oluşmasında ve oluşturulmasına ön ayak olmalıdır.

Medya kurumları sürekli aynı formatta yayın yapmak yerine aynı haberi daha baskın ve etki uyandıracak şekilde topluma sunmalıdır. Seçilecek temalar korku uyandırıcı, dikkat çekici ve konu hakkında fikir sahibi yapan hareket etmeye teşvik edecek çözüm yolları içermelidir.

Özellikle devletlerin çevre konuları ile ilgili bir çevre politikası belirlemelidir. Belirlenen bu politika göreve gelen her yeni hükümet tarafından kendi hükümet programlarına dahil edilerek sürdürülebilir hale getirilmelidir. Çevre bakanlığı bu konuda sorumluluğun en büyüğünü yüklenmelidir. Başta devlete bağlı kurum ve kuruluşlarda görevli olan personele çevre eğitimi verilerek çevre bilinci kazandırılmalıdır. Bu konu hakkında ülkenin her yerinde çevre bilinci kazandıran aktiviteler düzenlenerek halkın aktif katılımı sağlanmalıdır. Milli eğitim bakanlığı tarafından çevre eğitimi dersleri K.K.T.C eğitim müfredatına dahil edilerek zorunlu ders haline getirilmelidir. Özellikle marketlerde satılan ve ozon tabakasına zarar verici zararlı kimyasal içeren kimyevi ürünler raflardan toplanmalı ya da satışı denetim altına alınmalıdır. Tarım bakanlığı ürün yetiştiricilerin yetiştirdikleri ürünlerde kullandığı zirai

ilaçları denetlemeli, fazla ilaç kullandığı tespit edilen üreticilere cezai müeyyideler uygulanarak o ürünlerin pazara sunulması engellenmelidir. Gelişmiş ülkelerin çevre konularında izledikleri politikalar rol model alınarak aynı uygulamalar Kuzey Kıbrıs'ta da yürürlüğe koyulmalıdır.

Medya kurumları çevre ile ilgili haberleri önem sırasına göre ilk sıraya yerleştirmelidir. Bu konuda yapılan haberlerin sürekliliği sağlanmalı ve sürekli gündemde tutulmalıdır. Özellikle çevre ile ilgili haberler yapılırken medyanın tamamen tarafsız olması gerekmektedir. Ticari çıkar veya devlet ile iyi geçinmek için bir takım çevre sorunları görmezden gelinmemelidir. Medya her kuruma ve kuruluşa eşit seviyede yaklaşmalı, yayımlarını yaparken tarafsız ve cesur olmalıdır.

Her birey çevreye karşı olan sorumluluklarını yerine getirmelidir. Bireyler sorumluluktan kaçıp çevre ile ilgili konularda bir başkasının çalışma yapmasını beklememelidir. Özellikle üniversite öğrencileri kampüs içlerinde çevre kolları veya çevre kulübü oluşturarak çevre ile ilgili aktivitelerin yapılmasında aktif görevler almalıdır. Bu aktiviteler tüm kampüse yayılarak yeni katılımcılar çalışmalara dahil edilmelidir. Üniversite yönetimi ise maddi olarak bu çalışmaları destekleyerek bu oluşumları kampus içerisinde daha popüler hale getirip çevreye olan ilginin artmasını sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Adler, R.P., & Goggin, J. (2005), "What do we mean by 'civic engagement'?", *Journal of Transformative Education*, 3, 236-253.
- Akış, S. (2010). *Kuzey Kıbrıs'ta Çevre Bilinci*. Işık Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Allen R. F. (1980), "*Functionalism and Use and Gratifications: A Comparison and Contrast*", M.A. Thesis, Delaware University Faculty of Communication.
- Anderson, A. (1991). "Source strategies and the communication of environmental affairs." *Media Culture and Society*, 13: 459-476.
- Aslanova, F. (2015). *Kıbrıs'ın Kuzeyinde, Türkiye'de ve Azerbaycan'da Lise Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının Değerlendirilmesi: Karşılaştırılmalı Durum Çalışması*, Doktora Tezi, Lefkoşa.
- Atalık, A. (2006). *Küresel Isınmanın Su Kaynakları ve Tarım Üzerine Etkileri*. *Bilim ve Ütopya*, 139: 18-21.
- Aydın F. ve Çepni O. (2012) *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi; 18: 189-207
- Aydoğan, Filiz (2004), *Kitle Kültürü ve Sirk Kültürü, Medya ve Popüler Kültür Üzerine Yazılar*, Kapital Medya A.Ş., İstanbul.)

Başal H A. (2003). *Okul Öncesi Eğitimde Uygulamalı Çevre Eğitimi*. Sevinç M, editör. *Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları; 2003, s. 366-378.

Beck U. (1995), "Ecological Enlightenment: Essays on the Politics of the Risk Society", New Jersey: Humanities Press.

Brunland G. H. (1991). *Türkiye Çevre Sorunları*. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, , Ankara 91,S.35 -Ortak Geleceğimiz, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu, Çeviren: Belkıs ÇORAKÇI, 3.Baskı, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yay; Ankara.

Cansaran, A. Yıldırım, C. Bozkurt, O. ve diğ., (2010). *Çevre Eğitimi*. Orçun Bozkurt (Ed.), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Clayton, K. C. ve Hue, J. M., (1973). *Solid Wastes Management The Ragional Approach*, Ballinger Publisher Company, Cambridge.

Çabuk ve Karacaoğlu, (2003). *Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi*. Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl: 2003, cilt: 36, sayı: 1-2

Çepel, N. (2003) *Ekolojik Sorunlar ve Çözümleri* 3. Baskı. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara.

Çepel, N. (2008). *Ekolojik Sorunlar ve Çözümleri* 3. Baskı. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara.

Çevre Notları, Çevre ve İşçi Sağlığı-İş güvenliği Ders Notları, (2000). S.18-19-T.C. Çevre Bakanlığı-TÜRK-İŞ, Çevre Notları, Türk-İş Yayınları: 190, Dördüncü Baskı, 2000.

Çopuroğlu, C. (2003) *İnsan-Çevre-Kültür İlişkisi Çerçevesinde Fırat Havzasında Halk Hekimliği*. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi, 27: s. 15-39, İstanbul.

Çolakoglu, E. (2010). *Haklar söyleminde çevre eğitiminin yeri ve Türkiye’de çevre eğitiminin anayasal dayanakları*. TBB Dergisi, 88, 151-171.

Dağlı, G., Silman, F. Ve Birol, C. (2009). Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri , Educational Sciences: Theory & Practice 9 (3) - Yaz / Summer 2009 - 1237-1290

DAĞLI, Gökmen. "Kuzey Kıbrıs ta eğitim bakanlığı, öğretmen, veli ve sendika yöneticilerinin eğitim reformlarına yönelik görüşleri ile ilgili olarak karşılaştırmalı durum çalışması" , İletişim Hizmetleri, 2013.

Daştan, H. (1999). *Çevre Koruma Bilincive Duyarlılığının Oluşmasında Eğitimin Yeri Ve Önemi* (Türkiye örneği). Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Demirekin, H. (2011). *Isparta İlinde Çevre Sorunlarına Duyarlılık Analizi*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Isparta

- Deniş H, Genç H. (2010) *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yaşadıkları çevrede bulunan milli parklara yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Isparta ili örneği). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü Dergisi 2010; 1:9 25
- Erten, S. (2004). *Uluslararası düzeyde yükselen bir değer olarak biyolojik çeşitlilik*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 1-10.
- Furlow, F.B. (1994), *Newspaper coverage of biological subissues in the spotted owl debate 1989-1993*. Journal of Environmental Education 26:9-15.
- Gökmen, A., Ekici, G. ve Öztürk, G. (2012). *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Çevre Eğitime Yönelik Öz-Yeterlilik Algılarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*. http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/2470-30_05_201221_56_31.pdf. adresinden 25. 02. 2012 tarihinde alınmıştır.
- Grunig, J. E. & F. C. Repper (1992), "Strategic Management, Publics, and Issues," In J. E. Grunig (Ed.), *Excellence in Public Relations and Communication Management* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates: 117-157.: 128.
- Goa, C., Hou, H., Zhang, J., Zhang, H. ve Gong, W. (2006). *Education For Regional Sustainable Development: Experiences From The Education Framework Of HHCEPZ Project*. Journal Of Cleaner Production 14, p.994-1002.
- Güler, Ç., ve Çobanoğlu, Z.(1996). *Sağlık Açısından Çöp, Tıbbi Dökümantasyon Merkezi Toplum Sağlığı Dizisi No: 14*, Ankara.
- Gündüz, Şerife. "Kuzey Kıbrıs'ta çevre eğitimi ihtiyaçları ve eğilimleri" , Tubitak, 2009.

Gündüz, (2014) Çevre Konusunda Devlet Politikası Yok, Yeni Düzen Gazetesi.
<http://www.yeniduzen.com/Haberler/roportaj/cevre-konusunda-devlet-politikasi-yok/34324> Site Ziyaret Tarihi:07. 09. 2015

Güney, E. (2003). *Çevre ve İnsan*. İstanbul: Çantay Yayınevi.

Halkman, A. K., Atamer M., Ertaş A. H. (2000) *Endüstri ve Çevre İlişkileri*, Türkiye Ziraat Mühendisliği 5. Teknik Kongresi (Cilt 2), (s: 1029)

Indabawa S, ve Mpofu,S. (2006)*The Social Context Of Adult Learning In Africa*. UK: Pearson.

İnan, T. ve Temur T. (2012). *Examining Media Literacy Levels Of Prospective Teachers*, International Electronic Journal of Elementary Education. 4(2), 269-285.

Karaman, K., Karataş, A. (2009). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri*. İlköğretim online, 8(3), 798-808).

Karataş, A. (2014) Çevre Sorunlarına Alternatif Bir Çözüm Aracı Olarak Yükseköğretimde Çevre Eğitimi, ISEM2014 Adıyaman-Turkey. Niğde Üniversitesi, Niğde.

Karataş, A. (2013) *Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Çevre Eğitiminin Rolü ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüDoktora Tezi. Ankara.

- Kalof L. (1998), "*Understanding the Social Construction of Environmental Concern*", Human Ecology Review, Vol. 4, No. 2.
- Keleş, R. (1987) *Kentleşme ve Çevre Politikaları, Şehirleşme ve Çevre Konferansı*, TÇSV, Yayını, s. 72, Ankara.
- Keum, H., H. Rojas, J. Cho, D. V. Shah, W. P. Eveland Jr., N. Kwak, (2003), "*Rethinking the virtuous circle: Reciprocal relationships of news media use with civic and political participation*", Nashville, TN, USA.
- Kinnick, K., D. M. Krugman, G. T. Cameron (1996), "*Compassion fatigue: Communication and burnout toward social problems*", Journalism Quarterly, 73, 687-707.
- Kutlay, K., Şafaklı, O. V. (2013). *KKTC Karpaz Bölgesi Çevre Sorunları ve Bilinci Üzerine Bir Çalışma*, Lefke Avrupa Üniversitesi, İBBF İşletme Bölümü
- Jacoby, B., (2009), "Civic engagement in higher education: Concepts and Practices", San Francisco: John Wiley.
- Lazarsfeld, P. F., R. K. Merton, (1948), "*Mass communication, popular taste and organized social action*", In L. Bryson (Ed.), The communication of ideas (pp. 95-118). New York: Harper.
- McGeachy, L. (1989). *Trends In Magazine Coverage Of Environmental Issues, 1961-1986*. Journal of Environmental Education, 20:6-13.

MEB, (2014). *Çevre Koruma, Mesleki Gelişim, Tüm Dallar Ortak.* (s: 1-89). Ankara

MEB, (2011). *Hava Kirliliği. Çevre Sağlığı. Çevre Sağlığı Teknisyenliği* (s: 1-59). Ankara

MEB, (2011)*Nüfus Hareketleri ve Çevre.. Aile ve Tüketici Hizmetleri. Çevre Hizmetleri* (s:1-39). Ankara.

Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). California: Sage.

Mutlu, (2009). *Çevre Bilimi.* Aydoğdu, M. (Editör). *Doğal Hayatı Koruma.* 4. Baskı. Anı Yayıncılık, Ankara.

Nazlıoğlu, M. D. (1988). *Çevre Bilincinin Oluşmasında Çevre Eğitiminin Rolü.* Yüksek Lisans Tezi.Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, S. 59, Ankara.

Nohrstedt, S.A. (1991), "*The information crisis in Sweden after Chernobyl*", *Media, Culture and Society*,13:477-497.

Orhan, G.(2012). *Hava Kirliliği Ve Asit Yağmurları: Uzun Menzilli Sınırlar Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi Ve Protokolleri Karşısında Türkiye'nin Konumu.* Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi, cilt 20, sayı: 1.

Orhon D., Sözen S., Görgün E. (1998). *Ulusal Çevre Eylem Planı Atık Su Yönetimi.* Devlet Planlama Teşkilatı Yayın ve Temsil Dairesi. Ankara.

Özdoğru, E., Günay, F. Y. ve Kaçar, S. (2012). *Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilincine Yönelik Görüşleri*. http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/2291-28_05_2012-11_31_56.pdf. adresinden 29. 02. 2012 tarihinde alınmıştır.

Özey, R. (2001). *Çevre Sorunları*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

Özerkmen, N. (2002) *İnsan Merkezli Çevre Anlayışından Doğa Merkezli Çevre Anlayışına*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 42,1-2, 167-185

Palabıyık, H.(2001).*Belediyelerde Kentsel Katı Atık Yönetimi: İzmir BüyükşehirBelediyesi Örneği*, Doktora Tezi, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Palmer J A. (2003). *Environmental Education In The 21 St Century, Theory, Prractice, Progress And Promise*. New York, USA.

Panayırıcı, U. C., Uslusoy, B. S. (2010). *Medyanın Üniversite Öğrencileri Üzerinde Çevre Konularında Duyarsızlaştırıcı Etkisi*, Okan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü.

Pehlivan E., Yaşlıoğlu D. Karaca R. Yılmaztürk D. (2007). *Medya ve Çevre*.

Şimşekli Y. (2004). *Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2004; 17(1): 83-92

Tanrıöven, A. (2001). Bilimsel Araştırma Teknikleri. Pagem Yayınları, Ankara.

Torunoğlu, E (2013). *Çevre Politikaları*. Anadolu Üniversitesi Çevre Mühendisliği

Torunoğlu E., Toparal A. S. Tezcanün Ü., Göncü S.(2012)*Çevre Sorunları ve Politikaları -*
T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2554 Açıköğretim Fakültesi Yayını No:
1524)

Turgut, N. (1993). *Çevre ve Yurttaşlar*. Savaş Yayınları, Ankara.

TÜBA-Türkiye Bilimler Akademisi. (2002). *Türkiye İçin Sürdürülebilir Kalkınma*
Öncelikleri. İ. Tekeli (Ed.). s: 29. Ankara: TÜBİTAK.

Türkoğlu, B. (2006). *Toprak Kirlenmesi ve Kirlenmiş Toprakların Islahı*. Çukurova
Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Tokgöz, M., Sarmaşık N.(1982).Çöp Sorunu ve Sağlık, Çevre '82Sempozyumu, İzmir.

Uçman, Ö. F. (2015). *Ülkemizde Çevre ve Medya İlişkisi*, Bizim Medya,
<http://medyabizim.com/yazarlar/omer-faruk-ucman/ulkemizde-cevre-ve-medya-iliskisi/20/>. Ziyaret Tarihi: 20.08.2015

Uzunköprü Ticaret Borsası, (2012). *Uzunköprü'de Çevresel Kirliliğin Nedenleri Ve Önlemeye*
Yönelik Çalışmalar. Ergene Havzasında Tarım Topraklarının Kirlilikten
Arındırılması ve Islahı Projesi, Proje Bilgi Kitapçığı. UE-Turkey Chambers Forum.

WHO, (1946). Constitution of the World Health Organization, Geneva.

WHO, (1997). Executive Summary, Chapter 4: From Environmental Quality to Exposures and Risks, Health and Environment in Sustainable Development: Page:10-11. Five Years After the Earth Summit.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yıldız K. Yılmaz M. ve Sipahioğlu Ş. (2008). *Çevre bilimi ve eğitimi*. Gündüz Eğitim, Ankara

Yücel, E. (1998). *Canlılar ve Çevre*. Anadolu Üniversitesi

Yücel, M., Altunkasa, F., Güçray, S., Uslu, C., Say, N. P. (2006). *Adana'da çevre duyarlılığı düzeyinin ve geliştirme olanaklarının araştırılması*. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(2), s: 217-228.

Yüksel, Y. (2009). *Klasik Okullar Ve Eko Okullar Ve Yeşil Bayraklı Eko Okulların Çevre Eğitimi Açısından Karşılaştırılması*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Zachary, A. S., (1995). *The Environmental Policy Paradox*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, s:165, New Jersey, USA.

Zhao, X. (2009). *Media use and global warming perceptions: A snapshot of the reinforcing spirals* Communication Research, 36(5), 698-723.

Zoray, F., Pır, A. (2007). Kuresel Isınma Problemi: Sebepleri, Sonuçları, Çözüm Yolları, Yıldız Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü Öğrencileri

EK-1

Merhaba, bu çalışma ile üniversite öğrencileri vereceği cevaplar doğrultusunda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde medyanın çevre konularında üniversite öğrencileri üzerindeki duyarısızlaştırıcı etkisi konusunda farklı boyutları ele alınmaktadır. Daha önce tez formatında çalışılmamış olan bu konuda, medyada çevre konularında yapılan yayımların üniversite öğrencileri üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunun bulunması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin bu konudaki düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayıp, düşüncelerinizin araştırmama katkı saylayacağı kanısındayım.

- Sorular üniversite öğrencilerinin bu konu hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda belirlenen görüşme sorularını cevaplamanız araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.
- Vermiş olduğunuz her türlü yanıt saklı kalacaktır. Hiçbir yerde isminiz açıklanmayacaktır. Bu nedenle sizden görüşlerinizi içten ve doğrulukla yazmanız beklenmektedir.
- Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü, verileri oluşturmak için kullanılacaktır.

Saygılarımla,

Abdusselam TANIŞMAN

Yakın Doğu Üniversitesi Çevre Eğitimi ve Yönetimi A.B.D Yüksek Lisans Öğrencisi

EK-2

KUZEY KIBRIS'TA Kİ YAZILI VE GÖRSEL MEDYANIN ÇEVRE KONULARINDA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE YARATTIĞI DÜŞÜNCE ALGILARI

- Medyada, çevre konularında yapılan yayımların üniversite öğrencileri üzerindeki nasıl bir etki bıraktığının saptanması amacıyla aşağıda belirlenen görüşme sorularını cevaplamanız araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.
- Belirteceğiniz her türlü görüş saklı kalacaktır. Bu nedenle görüşlerinizi içten ve doğru bir şekilde yazmanız beklenmektedir.

SORU1:Çevre konusunda duyarlılık noktasında ki düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

SORU2:Çevre konusunda dünyadaki gelişmeler hakkında düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

SORU3: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlar hakkında ki düşünceleriniz nelerdir?Açıklayabilir misiniz?

SORU4:Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımlardan sonra davranışlarınızda nasıl bir değişiklik oluşmuştur?Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

SORU5:Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlarda kimlerin sorumluluk alması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

SORU6:Bir birey olarak çevre konularında öz eleştirinizi yaparak düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

EK-3

Merhaba, bu çalışma ile medya mensuplarının vereceği cevaplar doğrultusunda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetin de medyanın çevre konularında üniversite öğrencileri üzerindeki duyarsızlaştırıcı etkisi konusunda farklı boyutlar ele alınmaktadır. Daha önce çalışılmamış olan bu konuda, medyada çevre konularında yapılan yayımların üniversite öğrencileri üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunun bulunması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin bu konudaki düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayıp, düşüncelerinizin araştırmama katkı saylayacağı kanısındayım.

- Sorular medya mensuplarının bu konu hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda belirlenen görüşme sorularını cevaplamanız araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.
- Vermiş olduğunuz her türlü yanıt saklı kalacaktır. Hiçbir yerde isminiz açıklanmayacaktır. Bu nedenle sizden görüşlerinizi içten ve doğrulukla yazmanız beklenmektedir.
- Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü, verileri oluşturmak için kullanılacaktır.

Saygılarımla,

Abdusselam TANİŞMAN

Yakın Doğu Üniversitesi Çevre Eğitimi ve Yönetimi A.B.D Yüksek Lisans Öğrencisi

EK-4

**KUZEY KIBRIS'TA Kİ YAZILI VE GÖRSEL MEDYANIN ÇEVRE
KONULARINDA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE YARATTIĞI
DÜŞÜNCE ALGILARI**

- Medyada, çevre konularında yapılan yayımların üniversite öğrencileri üzerindeki nasıl bir etki bıraktığının saptanması amacıyla aşağıda belirlenen görüşme sorularını cevaplamanız araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.
- Belirteceğiniz her türlü görüş saklı kalacaktır. Bu nedenle görüşlerinizi içten ve doğru bir şekilde yazmanız beklenmektedir.

SORU1: Medyada çevre ile ilgili yapılan yayımların toplumun duyarlılığına etkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

SORU2: Medya yayımlarından sonra toplum çevre konularında duyarlı hareket edip bu uyarıları eyleme dönüştürebiliyor mu? Açıklayabilir misiniz?

SORU3: Çevre ile ilgili yaptığınız yayımları dikkate alıp, kendi hayatınızda eyleme dönüştürüyorsanız, örneklendirebilir misiniz?

SORU4: Gazeteci kimliğiniz dışında vatandaş olarak çevre ile ilgili herhangi bir eyleme katılım gösterdiniz mi? Eğer gösterdiyseniz neler olduğunu açıklayabilir misiniz?

SORU5: Çevre konusunda çalışma yapmak, sorumluluk almak gibi hususlar da kimlerin sorumluluk alması gerektiği konusundaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

SORU6: Medya olarak çevre konularında öz eleştirinizi yaparak düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

ÖZ GEÇMİŞ

1991 Yeni Erenköy'de doğdu. İlköğretimini Dipkarpaz İlkokulunda tamamladıktan sonra orta öğrenimini Erenköy Lisesinde tamamladı. Lisans eğitimini Lefkoşa'da Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünde 2014 yılında tamamladı. Ağustos 2015-Mart 2016 tarihleri arasında Yeni Sistem Dershanesin'de Coğrafya öğretmenliği görevini yapan Abdusselam Tanışman, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim bilimleri enstitüsü, Çevre Eğitimi ve Yönetimi Ana bilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimini sürdürmektedir.